هكذا من الاصل

דבר

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל

יום ראשון, ח' בתמוז תשמ"ז, 5 ביולי 1987 • גליון 19161

היום 12 עמודים • המחיר 85 אג', באילת 74 אג'

היום בדבר
- איך התאדו המיליארדים בבורסה / דרור שרביט
- הבוקר שלמחרת הקירקוע / אריה ארד
- הפוקר הימי של איראן / דן אבידן
- גוש קטיף משמיע קול / דני צדקוני
- ביקורת על כתונת־הכפיה / שלמה גינוסר
- דבר פתוח (4); ספורט (9־10); מדע ורפואה (11); בידור (12)

מזג האויר

נאה. גובה הגלים 60־120 ס"מ. טמפ' המים – 27 מעלות.
מעלות החום החזויות: ירושלים: 16־25, רמת־הגולן: 17־27, חיפה: 22־28, צפת: 16־25, טבריה: 20־34, נצרת: 18־28, עפולה: 19־30, שומרון: 18־28, תל־אביב: 21־28, לוד: 19־29, יריחו: 22־35, עזה: 21־28, באר־שבע: 17־31, אילת: 24־38

גורל הלביא מתנדנד על חודו של קול

רבין תובע להחליט היום • שמיר ופרס ילחצו לקבלת הצעת פשרה שתציל את הפרוייקט • עיקרי ההצעה: התעשיה האווירית תגייס מימון לפרוייקט ממקורות בין־לאומיים • הייצור והתשלום ייפרשו לתקופה ארוכה בלי לפגוע בתקציב הבטחון ובפרוייקטים אחרים • בדרך זו גם יהיה המטוס זול יותר • בוואשינגטון רומזים כי המשך הפרוייקט יפגע בשיתוף הבטחוני

מאת אריה ארד, יוסי מלמן ואמנון דנקנר סופרי „דבר"

ראש הממשלה יצחק שמיר וממלא־מקומו שמעון פרס יפעילו היום לחץ כבד על שאר השרים לקבל את הצעת הפשרה שלהם, שתמנע את ביטול פרוייקט ה„לביא". מסיכום שעשה „דבר" עולה, כי יחסי הכוחות שקולים וכי מספר השרים התומכים בהמשך הפרוייקט שווה בערך למספר המתנגדים לו, כך שההכרעה עשויה ליפול על חודו של קול אחד.

הצעת הפשרה שיביאו שמיר ופרס עובדה למעשה על־ידי התעשיה האווירית.

במסמך שהוגש לשמיר ולפרס ביום ה' מציעה התעשייה האווירית לשמור על קצב הייצור ועל מועדי ההספקה של ה"לביא" תוך פרישת התשלום בעדו לתקופה ארוכה יותר. כוונת התעשייה האווירית לגייס את

(המשך בעמ' 2)

כמה יעלה הביטול
800 מיליון, 400 מיליון או 700 מיליון דולאר?

מאת יוסי מלמן, סופרו המדיני של „דבר"

כמה יעלה לבטל את פרוייקט ה„לביא"? במסמך שחיברה התעשייה האווירית נאמר, שאם יבוטל הפרוייקט תצטרך ישראל לשלם 870 מיליון דולאר כדי לפצות את היצרנים וקבלני־המשנה שחתמו חוזים עם התעשייה האווירית לייצור רכיבי המטוס.

משרד הבטחון מעריך, לעומת זאת, שעלות הפיצוי תסתכם ב־400 מיליון דולאר בלבד. כדי להעניק לשרים מידע אמין יותר ולמנוע מהם בלבול, קבעה מזכירות הממשלה, לאחר שהתייעצה עם כלכלנים מוסמכים, כי עלות הביטול תגיע ל־700 מיליון דולאר.

קלאוס בארבי נידון למאסר עולם
המון זועם תקף את פרקליטו ורז'ס

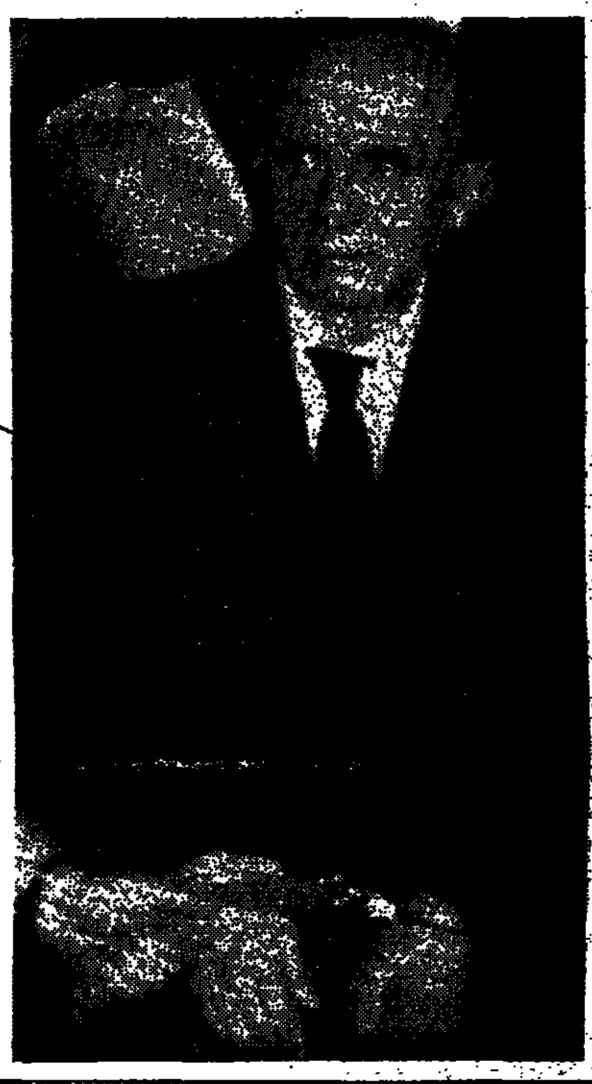

מאת גדעון קיץ
שליח „דבר" בליון

ליון, (מיוחד ל„דבר") בית־המשפט בליון דן אתמול את מי שהיה מפקד הגסטפו של ליון, קלאוס בארבי, למאסר עולם. חבר המושבעים מצא אותו אשם בשבעה־עשר פשעים נגד האנושות.

במשך שש וחצי שעות, מתום הדיונים אחר הצהריים ועד אחרי חצות התכנסו תשעת המושבעים – חמישה גברים וארבע נשים – כדי לענות על שלוש מאות ארבעים ואחת שאלות שהוצגו להם. הם ענו בחיוב על שלוש מאות וארבעים שעסקו בפשעים ובנסיבותיהם המחמירות ובשלילה על השאלה האחרונה האם ניתן למצוא נסיבות מקלות למעשי בארבי. נשיא בית המשפט סרדיני הורה לבארבי לעמוד על רגליו והוא ניצב במשך כחצי שעה ושמע את תרגום תאור שבעה עשר הפשעים וההחלטות.

כאשר הודיע הנשיא על גזר הדין פרץ חלק מן הקהל שהצטופף באולם, שבו שרר זמן בלתי נסבל, במחיאות כפיים. עורך הדין ז'אק ורז'ס לחץ את ידו של בארבי שהוצא ממקומו שמאחורי מחיצת הזכוכית ואחר כך הסיר את גלימתו, יצא מן הדוכן בפנים זועמות וקרא לעבר העתונאים, והמוכם כתבים ישראלים: „עכשיו ישראל תוכל לצהול. הכל הוכן מראש. משפט זה החל בהצגה ומסתיים בקרקס". בתו של בארבי, שהיתה כל היום באולם, נפנפה לו מרחוק והוא הפליט „זה לא ייאמן". ורז'ס הודיע כי ינצל את הזכות לתבוע לפסול את גזר הדין על ידי בית המשפט הגבוה בתוך חמישה ימים.

ניצולים ואנשי משפחותיהם מתחבקים עם עורכי הדין שלהם. ז'אק ורז'ס הולים, למרות אזהרות אנשי הבטחון לצאת מן ההיכל במדרגות הכניסה הראשית. בחוץ המתין לו המון עו"ד של כאלף איש, יהודים ולא יהודים – אשר זעקתו מתחבטא במערבולת ... „מנוול", „צייד של ערפדי".

האוספים בחוץ ... והודפה גם את העתונאים. ורז'ס חזר לאולם בית המשפט, שם החולם על פי הצעת בניגו עורך הדין האלג'ירי בוארסא, לדחות את הדיון בקצב הסמלי – פרנק לכל תובע – שנקבע להטיל במקרה כזה. עורך הדין סרז' קלרספלד, מפרקליטי התביעה האזרחית ואחד האחראים להבאתו של בארבי לדין זכה עם צאתו למחיאות כפיים, ובמטה הפעולה הסמוך של הקהילה היהודית ערכו מסיבת בצחון קטנה.

סרז' קלארספלד אמר: „אני חש הקלה. אך מאושר איננה המלה המתאימה. אי אפשר להחזיר את האנשים שנרצחו בידי

(המשך בעמ' 2)

יהודה עציון מארגון הטרור נשלח לשיקום בקיבוץ לביא

מאת אוריאל בן־עמי, סופר „דבר"

יהודה עציון, מראשי ארגון הטרור היהודי, המרצה עונש־מאסר, עובד עתה בקיבוץ הדתי לביא ליד טבריה.

יהודה עציון נדון לעשר שנות מאסר, מתוכן שבע שנות מאסר בפועל. הוא נידון למאסר בין היתר על תוכניתו לפוצץ את מסגדי כיפת־הסלע של הר־הבית.

על־פי תוכנית השיקום של שירות בתי הסוהר, עבר עציון במשך שבוע את כלא תל־מונד – 18 חודשים לפני שחרורו הצפוי מן הכלא, לאחר ניכוי שליש ממאסרו. הוא עבר לישיבת „גווה־העמק" בעפולה לשירות בתי הסוהר והכפופה לכלא שאטה.

יהודה עציון מתגורר בישיבה זאת ומאז מעתה חופשה בת 48 שעות, בכל חודש. ישיבת „גווה העמק" הוכרזה על ידי המשטרה כמתקן כליאה במסגרת „שיקום דתי לאסירים המשלב לימוד והעסקה בתוך הישיבה". יהודה עציון נשלח מיד עם הגעתו לישיבה זאת לקיבוץ הדתי לביא, שם הוא עובד מדי יום וחוזר לישיבה בעפולה.

יש לציין כי עציון נשלח לישיבה 18 חודש לפני ניכוי השליש ממאסרו – על פי המלצת שלטונות בתי־הסוהר.

שמיר ידרוש לאפשר לפרץ לפעול בצרפת למתן חנינה לנקש

מאת יוסי מלמן, סופרו המדיני של „דבר"

הממשלה תתבקש היום לאפשר לשר יצחק פרץ לפעול בצרפת אצל הנשיא מיטראן בעניין מתן חנינה שתמנע הסגרתו של ויליאם נקש.

הבקשה בעניין זה תועלה על ידי ראש הממשלה יצחק שמיר והיא מכוונת נגד ממלא מקומו שמעון פרס. יצחק שמיר מוחה על כך שהמנכ"ל המדיני של משרד החוץ אסר בסוף השבוע על שגריר ישראל בצרפת עובדיה סופר לפעול אצל הנשיא מיטראן להסדיר פגישה לשר פרץ עם הנשיא.

משרד החוץ אסר על שגרירו לפעול בנושא משום שהבקשה בעניין זה הועברה אליו לא דרך המשרד, אלא במישרין על ידי מנכ"ל משרד ראש הממשלה.

נראה שהמחלוקת תוסדר במהלך ישיבת הממשלה והשגריר בצרפת יקבל הנחיות דרך משרד החוץ לאפשר לשר פרץ לנסות ולהתקבל אצל הנשיא מיטראן.

גנדי הציע טראנספר לערבים ועורר תביעות לטראנספרו מתפקידו

מאת סופרי „דבר"

אלוף (מיל.) רחבעם זאבי (גנדי), מנכ"ל מוזיאון הארץ בתל־אביב, אמר ביום ו' בדיון שהתקיים בתל־אביב, כי הפתרון האפשרי לבעיה הפלשתינית יהיה על־ידי „טראנספר" של הערבים מן הארץ.

בעקבות כך קמה מהומה ציבורית שבמהלכה דרשו חברי כנסת ואנשי ציבור, כי רחבעם זאבי יתפטר מתפקידו הציבורי כמנכ"ל מוזיאון הארץ בתל־אביב.

רחבעם זאבי (גנדי) אמר את דבריו במסגרת כינוס במלאות

(המשך בעמ' 2)

כף־יד של הקולוסוס מרודוס נמצאה ביוון

רודוס (רויטר). – ארכיאולוגים יוונים מצאו כף יד ענקית השייכת, להערכתם, ל„קולוסוס" של רודוס, פסל ענק הנחשב לאחד מפלאי העולם העתיק.

שר הימיה היווני סטאטיס אלכסנדריס שהודיע על כך הציג בפני עתונאים תצלום של כף היד, 180 ס"מ אורכה ו־90 ס"מ רוחבה, שאצבעותיה חסרות. הוא סיפר כי צוללנים גילו אותה על קרקעית ימה של רודוס, בחוץ לנמל, בעומק של 25 כבדים בהחה לפני המים.

אלכסנדריס הוסיף ואמר שכף היד טרם נמשתה מן הים וכי היא תיבחן על־ידי מומחים לאחר שתימשה ביחד עם שרידים נוספים של הפסל שסבר נימשו בשבוע שעבר.

הקולוסוס היה, כאמור, פסל בעל ממדים אדירים. גובהו היה, על פי המקורות העתיקים, 30 מטרים והוא היה עשוי מתכת. הוא הוצב בכניסה לנמל רודוס בשנת 280 לפה"ס והתמוטט בשנת 225 ברעידת אדמה.

גוראל יודיע על ביטול פיטורי עפרה וויינגרטן

מאת אריאלה ראובני, סופרת „דבר"

ראש עיריית חיפה אריה גוראל המשמש גם כיו"ר מועצת המנהלים של התיאטרון העירוני אמר אמש, כי בדעתו להודיע ביום ב' בישיבת מועצת הנהלת התיאטרון על החלטתו, כי הנהלת התיאטרון תבטל את הודעת הפיטורים של עפרה ויינגרטן ותחזיר אותה לעבודה בתיאטרון.

„אני כל הזמן נוקט קו שלא לפגוע בחופש האמנות והיצירה של התיאטרון ולא נותן לפוליטיקה ולפוליטיקאים להתערב בבחירת הרפרטואר. אני דורש, כי הנהלת התיאטרון תנהג על פי אותו קו כלפי סחקניה ושותפיה ולא תשתמש באינוס מצפוני של סחקניה. אני רואה בכך אקט לא דמוקראטי ותיאטרון הדוגל בדמוקרטיה צריך לקיים בעצמו מה שהוא תובע מאחרים" אמר גוראל.

גוראל נכל על עצמו לתקופה קצרה את תפקיד יו"ר מועצת המנהלים של התיאטרון.

צד"ל הרג 2 מחבלים ומנע פיגוע־מיקוח

מצוד אחר צעיר שפוצץ מטען במסעדה הומה סועדים בקלקיליה • 15 נפצעו קל בפיצוץ • מטען התפוצץ באוטובוס „אגד" בדרכו לאשקלון • הנהג נפצע קל ונוסעת נתקפה בהלם • חיל־האוויר תקף בסיסי מחבלים בבקעת הלבנון • אש"ף טוען לביצוע הפיגוע בקלקיליה

מאת שמעון וייס ומלי זלינגר, סופרי „דבר"

שני מחבלים, חברי הארגון „א־צעיקה" הפרו־סורי, נהרגו שלשום בבוקר בהיתקלות עם כוח של צד"ל שאירעה בגזרה תוך הים של רצועת הבטחון בדרום לבנון, כשמונה ק"מ מצפון לראש־הניקרה. לאנשי צד"ל לא היו נפגעים בתקרית זו.

התקרית אירעה סמוך לשעה תשע בבוקר, שלשום. נער לבנוני, תושב אחד הכפרים באזור, הבחין בשני צעירים היוצאים מן המים בנסיבות חשודות, כשהם עטויי ציוד וכלי נשק ומתמקמים במיסתור סמוך לחוף הים. הנער מיהר לספר על כך לסיור של צד"ל שעבר בשטח. הסיור הבחין בשני המחבלים וכיד פתח באש עזה לעברם תוך הסתערות. שני המחבלים נהרגו ממטחי האש הראשונים.

השניים היו לבושים בחליפות גומי של צוללנים, אך ללא בלוני גאז. ליד גופותיהם התגלו כלי נשקם האישי – קלצ'ניקוב, טילי "לאו" ורימונים שהעידו על מטרת

(המשך בעמ' 2)

„א־צאעיקה": מחבל שלישי הצליח לצאת

צידון (רויטר). – אתמול טענו מקורות בארגון „א־צאעיקה" ובפלגת ה„בעת" הפרו־סורית, כי מחבל שלישי השתתף בנסיון החדירה וכי הוא נותר בחיים וכנראה שאף הצליח לצאת מתחום ישראל.

אחמד אס', חבר בפלגת ה„בעת", הביע דעתו, כי ארגון „אמל" השיעי מחזיק בידיו בצור את המחבל, הנעדר עדיין. דוברים של „אמל" הכחישו את הדבר.

אותם מקורות אמרו כי „המבצע נחל הצלחה כאחר שהוא הוכיח כי מחבלים יכולים לחדור אל מאחורי הקווים הישראליים הכוננים על־ידי ראראר, ספינות מכ"ם ואמצעי איתור שונים".

מאת אוריאל בן־עמי, סופר „דבר"

כוחות־הבטחון ממשיכים בחיפושים אחר מניח מטען החבלה, שהתפוצץ אתמול במסעדה בקלקיליה. 15 יהודים וערבים נפצעו קל מן הפיצוץ. כוחות הבטחון מחפשים את של הצעיר, שהניח את המטען ונעלם לפני שהתפוצץ.

אתמול סמוך לשעה 12:00 בצהריים, נכנס צעיר ערבי למסעדה „אבו פאלס" במרכז קלקיליה. המסעדה המתה אותה שעה מסועדים והם ישראלים רבים. הצעיר הערבי נכנס כשסקית בידו וביקש לסעוד. הוא הודיע לבעל המסעדה, כי הוא יוצא לרגע לקנות סיגריות וישוב מיד.

הוא השאיר את השקית על שולחן במסעדה וכעבור דקות אחרות, לאחר שיצא, התפוצץ במעדן־החבלה שהיה בשקית.

כתוצאה מן הפיצוץ נפצעו קל 15 אנשים שישבו במסעדה ובהם 14 יהודים וערבים ישראלים ותושב קלקיליה אחד.

הפצועים התפנו בעצמם

(המשך בעמ' 2)

נחום וסקביץ

איש העסקים הישראלי וסקביץ – חזר לארץ

מאת אורה זרניצקי, סופרת „דבר"

איש העסקים הישראלי נחום וסקביץ חזר לארץ, ובליל־שבת כבר נראה במסיבה שהתקיימה אצל ידידים בכפר־שמריהו.

וסקביץ לא היה נראה מוטרד מהעובדה, שרשות ניירות־הערך בארה"ב מאשימה אותו בניצול מידע פנימי לצרכיו האישיים באמצעות איש העסקים הירושלמי דוד סופר.

וסקביץ, בן 38, הוא בן למשפחת מייסדי „רובק" ומתגורר משנת 1981 בלונדון. הוא היה מנהל בכיר, עד שפוטר, בסניף הלונדוני של חברת הברוקרים האמריקאית הגדולה „מריל לינץ'". מאז פרסום הפרשה גזר על עצמו הסתגרות. עכשיו חזר לארץ, ולדבריו, הוא יעשה כאן עסקים.

ועדת החקירה לשב"כ תשמע ראשוני העדים – כבר מחר
חקירת פרשת נפסו במשטרה – משותקת

מאת טובה צימוקי, סופרת „דבר" בירושלים

ועדת החקירה הממלכתית לבדיקת נהלי החקירה של השב"כ מוכנת כבר מחר את ראשוני העדים שיופיעו בפניה.

לסופרת „דבר" נודע, כי ביום ב' יגיעו להעיד בפני הועדה אנשי השירות אשר יציגו את הנהלים לדפוסי החקירה הנהוגים בשירות במגמה לתת לוועדה תמונה רחבה וכוללת.

מקור משפטי בכיר העריך אתמול, כי פרשת נפסו כמעט ולא תידון בפני הוועדה שהרי השב"כ טוען שמקרה נפסו אינו חריג כלל ועיקר.

בתוך כך נודע שצוות החקירה המשטרתי שהוקם כדי לחקור את עדויות השקר של חוקרי השב"כ בפרשת נפסו אינו מתפקד. למעשה, כפי שתוכנן בלכתחילה, עבודת הצוות משותקת. כך הוחלט משום שהשב"כ מסרב למסור חומר הקשור בעדויות אנשי השב"כ בפרשה, שבלעדיו המשטרה אינה יכולה להמשיך בעבודתה.

היועץ המשפטי לממשלה יוסף חריש טרם החליט אם לאכוף את דרישת המשטרה לקבל החומר או לאכוף את דרישת השב"כ המסרב להעבירו בטענה שאנשיו יופללו. אי החלטה מצד חריש מעכבת את המשך חקירת המשטרה.

היום יחליטו חברי הוועדה, השופט העליון בדימוס משה לנדאו, מבקר המדינה יעקב מלץ והאלוף (במיל.) יצחק חופי מהי מידת החסיון שיש להטיל על דיוניה ומהי מדיניות הפרסום לעתונות.

צמיגים בוערים ברחובות פורט או פרינס בהאיטי. המונים יצאו לרחובות בירת האיטי ביום ה' כדי להביע את מחאתם על כוונת הממשלה הצבאית למחצה לדחות את המעבר לשלטון אזרחי דמוקראטי עד לשנת 1992. בינתיים חזרה בה הממשלה מכוונתה, אבל לא היה בכך כדי לספק את דרישות האופוזיציה, והשביתה הכללית, ששיתקה כמעט כליל ארבע ערים בהאיטי, וההפגנות נמשכו גם במשך סוף השבוע. (צילום: א.פ.)

ביום ג' פגישה נוספת נסים־קיסר אם תיכשל – יהיו שיבושים במשק

מאת חיים באאר, סופר „דבר" לענייני עבודה.

מזכיל ההסתדרות ישראל קיסר ויו"ר האגף לאיגוד מקצועי חיים הברפלד, ייפגשו ביום ג' עם שר האוצר משה נסים והממונה על השכר הלל דהאן, בנסיון לקדם את המשא־ומתן על השכר במגזר הציבורי. אם גם פגישה זו לא תניב תוצאות, ימשיכו האיגודים המקצועיים את איומם להשבית את העבודה בשירות הציבורי.

מטה המאבק של האיגודים המקצועיים בשירות הציבורי יכונס היום בצהריים כדי להחליט על שיבושים במשק בתום 14 ימי ה„צינון", שיסתיימו ביום ג'.

סגן יו"ר האגף לאיגוד מקצועי, אפרים זילוני, אמר אמש כי השיחות בין קיסר לניסים הן „פרסה אחת גדולה וגנובה בביזוי עצמי".

לדבריו, חוץ מה„איתותים" מצד האוצר, לא היתה עד כה שום פריצת דרך במשא ומתן על הסכם שכר חדש בשירות הציבורי ואפילו בסוגיית הפיצוי לגמלאים הסתפקו נציגי האוצר ב„הבטחה לבדוק את

(המשך בעמ' 2)

ח"כ חייקה גרוסמן בשובה מביקור בווילנה:

גטו וילנה הפך שכונת עוני בלי שום סימן וזכר ליהודים

מאת נחמה ציטוקר, סופרת „דבר" בכנסת

ח"כ חייקה גרוסמן (מפ"ם) שבה ביום חמישי שעבר למוסקווה מביקור רשמי בווילנה.

היתה זו הפעם הראשונה שישראלים הוזמנו לווילנה. במסגרת הביקור חזרה גרוסמן לגטו בו היתה. על־פי עדותה הבתים נותרו כבעבר, אך אין שום סימן לכך שהמקום היה גטו יהודי ואין מצבה או זכר לנרצחים ולמתקוממים נגד הנאצים.

בסיורה בגטו ליווה אותה אחד מחבריה למחתרת היהודית שהיה בראשי הלוחמים בגטו. הגטו היהודי הפך לשכונת עוני ומתגוררות בו משפחות ליטאיות. בווילנה מתגוררים כ־7,000 יהודים.

ח"כ גרוסמן התראיינה לטלוויזיה הליטאית ונשאלה על עברה במקום. היא הביעה מחאתה על כך שאין שום זכרון לנרצחים.

כמו כן התעקשה ח"כ גרוסמן לבקר באתרי השמדה אחרים וכן היתה גם ביער פונאר בו נרצחו כ־100 אלף יהודים. במקום זה הוקם יד זכרון לנרצחים וכיום זו עיירה קטנה. גרוסמן נפגשה עם מסורבי עלייה בווילנה. הם מעטים לעומת מספרם במוסקווה.

בהצעת חוק פרטית שיגישו לכנסת

שליטא ומגן יציעו מיזוג של המועצות הדתיות — ברשויות

מאת שמעון ויים, סופר „דבר" בכנסת

חברי הכנסת בני שליטא ודוד מגן מהליכוד עומדים להגיש הצעת חוק פרטית לפיה תבוטל עצמאותן של המועצות הדתיות והן יהפכו למחלקה בתוך הרשויות המקומיות והאזוריות.

ההצעה באה בעקבות העימות שפרץ לא מכבר בין המועצה הדתית ביבנאל למועצה המקומית והמתיחות שהשתררה בין חרדים לחילונים במושבה על רקע זה. לדברי השניים, יהיה בכך כדי לחסוך כספי ציבור רבים.

ח"כ שליטא שיגר בסוף השבוע מברק דחוף לשר הדתות, זבולון המר ולמנכ"ל משרדו, זבולון אורלב, ובו טענות קשות על טיוח דו"ח הביקורת של קצין התקציבים של המשרד בפרשת המועצה הדתית ביבנאל ורבה של המושבה שהושחרו כמעשים הגובלים בפלילים. ח"כ שליטא כתב לשר המר כי הוא ומנכ"לו לוקחים על עצמם אחריות כבדה מאוד בפרשת הדו"ח.

לדברי שליטא, לא יעלה על הדעת שהרבנות הראשית תכפה על משרד הדתות "שקט תעשייתי" במחיר יישור הדורים ללא בדיקה מקיפה ויסודית. „אם חושב הרב פרנקל, רבה של יבנאל, כי בכך סיים את תפקידו, כאילו דבר לא אירע, הוא טועה טעות המורה" אמר שליטא. הוא הוסיף כי רב המושבה חייב לרצות את כל התושבים ולהיות כפוף למועצה המקומית שראשה ואנשיה נבחרו באורח דמוקרטי על־ידי תושבי המקום ולא נתמנו מלמעלה ללא כל התייחסות לתושבים, כפי שמתמנים הרבנים ברשויות המקומיות.

שליטא אמר, כי יפעל במוסדות הכנסת לשינוי שיטת בחירת רב מקומי והמועצות הדתיות ברשויות. הוא ציין כי יש בכל אלה בזבוז כספים משווע.

נער התחשמל למוות כשניסה לחלץ פעוט מעל גגו של בית

מאת אמיר רוזנבליט, סופר „דבר"

יאיר עידו, נער בן 16 וחצי ממושב בית הגדי שבנגב, התחשמל אתמול למוות בעת שניסה להציל את חייו של פעוט שטיפס על גג של בית בנתיבות ולא יכול היה לרדת ממנו.

אתמול, סמוך לשעה 4.00 אחר הצהריים, גילו עוברים ושבים ברחוב שבטי ישראל בנתיבות, פעוט בן 3 שטיפס על גגו של אחד הבתים ברחוב. למקום נקלע הנער יאיר עידו, שהציב סולם והחל לטפס עליו במטרה להציל את חייו של הפעוט.

במהלך הטיפוס על הסולם, החליק לפתע הנער ונפל על חוטי חשמל גלויים שהיו במקום. הוא קיבל מכת חשמל והתעלף.

אמבולנס שהגיע למקום, העביר את הנער לתחנת מגן דוד אדום בנתיבות, שם קיבל טיפול החייאה. למקום הוזעק רופא שהתלווה אל הנער עד בית החולים „סורוקה" בבאר שבע, כאשר במשך כל הנסיעה הוא מעניק לו טיפול החייאה.

כל מאמצי ההחייאה לא הועילו והנער הגיע לבית החולים ללא נשימה וללא דופק. לרופא שהיה במקום לא נותר אלא לקבוע את מותו.

צה"ל הרג שני מחבלים

(המשך מעמ' 1)

חדירתם ובואם. התברר כי השניים, בשנות העשרים לחייהם, התכוונו לבצע פיגוע־תקיפה באחד מישובי הגליל. הם דרשו בכרוזים את שחרורם של עשרות מחבלים הכלואים בישראל ודרשו להביא אליהם את שגרירי צרפת וספרד בישראל על מנת שיתווכו בעיסקה.

לדעת גורמים צבאיים, השניים יצאו ברפסודה או סירה קטנה מאזור שמדרום לצור ובקרבת החוף, אחרי שעברו כברת דרך, נטשו את כלי השיט והחלו לשחות ולצלול לסירוגין כדי שלא יבחינו בהם. כעבור כמה מאות מטרים של שחיה וצלילה, עלו על החוף, בסוברם כי מדובר בשטח ישראל, אך היה זה, למעשה, אזור הבטחון ליד ראס־ביידה.

יצויין, כי את חיסול השניים ביצע כוח של צד"ל ללא סיוע של צה"ל ואלוף פיקוד הצפון, יוסי פלד שהגיע למקום האירוע, שיבח בדבריו את החיילים [illegible] ואמר כי שוב הוכיחו את יכולתם ונכונותם להילחם כאשר מדובר בשטח ובבית. האלוף פלד הוסיף, כי נסיון החדירה של שני המחבלים הפלשתינאים, דרך הים מוכיח, כי המחבלים מחפשים כל העת שיטות חדשות לחדור לשטחנו והם אינם מתכוונים לחדול מנסיונותיהם אלה, גם אחרי שהם נוחלים מפלות.

יצויין, כי זו פעם ראשונה שהמחבלים מנסים לחדור לשטח ישראל במסווה של צוללנים, אף כי אין זו הפעם הראשונה שהם מנסים לחדור דרך הים. בפעם האחרונה ניסו מחבלים לחדור לשטח ישראל דרך הים לפני כחודשיים ואז הרג כוח של צה"ל שני מחבלים באזור ראש הניקרה.

חיל האוויר תקף בלבנון

חיל האוויר תקף ביום שישי בצהריים מטרות של מחבלים בבקעת הלבנון, באזור הכפר עמיק. על־פי הודעת דובר צה"ל, היה היעד שהותקף מקום התארגנות ויציאה לפיגועים וכלל 3 מבנים, ובכל הנראה פגעו מטוסי הקרב של חיל האוויר פגיעות מדויקות במטרות.

רק לעיתים רחוקות תוקף חיל האוויר בבקעת הלבנון. האזור שהופצץ נמצא בתחום המכונה „מובלעת טילים" שבו הציבה סוריה טילי קרקע־אוויר ארוכי טווח בצעד שנחשב בזמנו כבוטה כלפי ישראל, בהיות האזור על אדמת לבנון, מערבית לגבולה עם לבנון ובתחום שמוגדר להסכמה שבשתיקה.

מכל העולה עד כה, וכך גם מהתקיפה ביום שישי, נראה כי מרחב התימרון והפעולה של חיל האוויר לא נפגם למרות זאת ומדי פעם מוכח הדבר ב„מיני־מבחנים" שנעשים בנוכחות אווירית שם.

נראה כי תקיפת יום שישי בבקעת הלבנון היתה „שליפה מהמגירה" של יעד המכוון גם כלפי סוריה. זאת, לאחר שבשעות הבוקר של אותו יום חוסלה ליד ראס־ביידה, בגיזרת החוף הלבנוני 8 קילומטרים צפונית לראש הניקרה, חוליה בת שני מחבלים.

התכנס הוועד החדש באגודת עתונאי ת"א

היו"ר: זאב יפת; מ"מ: תהילה עופר

(ע). — הוועד החדש של אגודת העתונאים בתל־אביב, שנבחר בראשית השבוע, התכנס ביום ו' לישיבתו הראשונה ובחר בזאב יפת („הארץ") ליו"ר האגודה. לממלא־מקום נבחרה תהילה עופר („מעריב"). חיים בלצן („גימלאי") נבחר למ"מ יו"ר האגודה.

בעד בחירתו של זאב יפת ליו"ר הצביעו 13 חברי הוועד, ושניים נמנעו. בעד תהילה עופר כמ"מ היו"ר הצביעו 13, ושניים נמנעו. בעד בחירת בלצן כסגן יו"ר הצביעו שישה חברי ועד. יחזקאל אדירם („ידיעות אחרונות"), שהיה מועמד לתפקיד סגן היו"ר, קיבל חמישה קולות, וארבעה נמנעו.

הוועד החדש יבחר בישיבתו הקרובה ביושבי־ראש ובחברי הוועדות, וכן בנציגיו בהנהלת האיגוד הארצי ובמועצת העתונות.

קודם לבחירת בעלי התפקידים התכנסו חברי הוועד היוצא והוועד החדש של האגודה לישיבה משותפת. יו"ר האגודה היוצא, סמי גרינשפן („ידיעות אחרונות"), סקר בקצרה את הבעיות שליוו את הוועד בשנתיים האחרונות ואיחל לוועד החדש להצליח במילוי תפקידו לטובת האגודה וחבריה.

ממלא־מקום יו"ר הוועד היוצא, יגאל לב („מעריב"), דיבר על הבעיות הקשות העומדות לפני האגודה והמחייבות טיפול נמרץ של הוועד החדש. הוא עמד על הצורך לשמור על קשר הדוק בין ועד האגודה לבין ועדי המערכות.

חיים בלצן, שמעיה אבני, שמעון פינס ומשה דור, חברי הוועד היוצא, העלו על נס את פעילותו הנמרצת של סמי גרינשפן בשנתיים האחרונות כיו"ר ועד האגודה.

דבר
DAVAR
מאוחד עם למרחב

העורכת חנה זמר
משנה לעורך דוד פדהצור
מזכיר מערכת מרדכי ברקאי
עורך „דבר השבוע" טוביה מנדלסון
מנהל כללי אמנון ברזילי
המו"ל — „דבר" בע"מ
נדפס בדפוס „דבר" בע"מ
המערכת והמנהלה תל־אביב רח' שינקין 45, ת.ד. 199
מיקוד 61001
טלפון 286141 (6 קוים)
מחלקת המודעות
טלפונים ישירים
298032, 281860, 286156

סניפים:
ת"א, בית „דבר" רח' שינקין 45
טלפון 286141, מיקוד 65233

ירושלים:
המערכת: רח' המלך ג'ורג' 16
בית מאזיה קומה ג'
טלפון 242203, מ. 94229

חיפה: רח' הנביאים 27
טלפונים 642111־2־3, מ. 33104

קלאוס בארבי נידון

(המשך מעמ' 1)

הגסטפו. "ילדי בית היתומים באיזייה הם סמל ל־11,000 הילדים היהודים הצרפתים שנרצחו. העם הצרפתי ואחרים ילמדו באמצעותם מה קרה בזמן המלחמה. ומה טוב עבורי, שהייתי בעצמי ילד בבית יתומים, להשתתף במלאכת הצדק והזכרון". „צרפת", אמר קלרספלד, „היא המדינה הראשונה מאז פשעי נירנברג שעשתה שימוש בחוק על פשעים נגד האנושות. אני גאה להיות צרפתי". אביו הישיש של אחד הילדים ששיגר בארבי למחנה השמדה, מר נחמיאס, אמר עם צאתו: „המשפט הזה נערך משום שבוצעו מעשי לינץ' ביהודים, צוענים, פולנים ואני יוצא מבית המשפט כדי לראות נסיון לינץ' בפרקליט ההגנה". קלארספלד אינו מתרגש מן התקרית נגד עורך הדין ורג'ס. „זה לא היה נסיון לינץ' אלא מחאה על חוסר הרגישות שגילה כלפי הקרבנות. עבורי זה כבוד להיות מותקף על ידו. לא היו בפיו טיעונים אחרים אלא להאשים אותי בזיוף מסמכים, מניפולציה של דעת הקהל ושרות מדינה זרה כמו ישראל — חבר המושבעים החליט מי צודק".

קלארספלד לא נכח במשך נאום ההגנה בן היומיים של ורג'ס שבמהלכו האשים אותו סניגורו של בארבי בזיוף המברק עליו חתום בארבי בדבר גרוש הילדים היהודים מבית היתומים של איזייה למחנות ההשמדה. למעשה, התרכזו טענותיו של ורג'ס בנוסחים המועתקים של המברק שהופיע בספרים שונים ולא על המקור השמור בתיק התביעה. בהקשר זה טען כי השופטים במשפט אייכמן פסלו מסמך זה „כדי לא לבייש את עצמם" ופנה למושבעים „לקחת דוגמה מן השופטים הישראליים".

כאשר הובא בתום נאום ההגנה, כשהוא לבוש אותה חליפה כהה שתפרו עבורו אסירות, נשאל בארבי אם יש בפיו לומר דברים להגנתו. הוא גרם הפתעה, לאחר שהחרים את המשפט במרבית שמונת השבועות בהם נערך וביקש לענות בצרפתית: „מעולם לא ביצעתי את המצוד באיזייה. מעולם לא היתה לי הסמכות להחליט על גרושים. לחמתי במחתרת, שאותה כיבדתי, בנוקשות. אבל זו היתה מלחמה והמלחמה נגמרה".

ורג'ס: אבקש ביטול המשפט

עורך הדין ז'אק ורג'ס שנועד אתמול עם קלאוס בארבי בכלאו הודיע, כי יבקש את ביטול המשפט ותוצאותיו מבית המשפט העליון.

על גזר הדין נגד בארבי אין אפשרות ערעור וההליך שניתן לבצע בתוך חמישה ימים הוא ערעור על חוקיות גזר הדין — בתואנה שבארבי נדון כבר על אותם פשעים בשנות החמישים. בארבי גם מקווה שבוליביה תבקש את החזרתו ותפסול את חוקיות הסגרתו.

גנדי הציע טראנספר

(המשך מעמ' 1)

20 שנה לשלטון הישראלי בשטחים. הכינוס שנשא את השם „עתיד השטחים" נערך ביוזמת תנ"ע אוהדי משה דיין.

רחבעם זאבי (גנדי) הגיב אתמול לכתב הטלוויזיה וטען, כי במהלך הדיון אמר שיש לכבד את הערבים אבל יש גם לפתור את הבעיה ואחד הפתרונות הוא על־ידי ביצוע טראנספר שאותו למד ממשנתם של ראשי תנועת העבודה. את רחבעם זאבי (גנדי) לא ניתן היה להשיג אתמול בביתו בתל־אביב.

ח"כ יצחק ארצי, שהוא גם חבר מועצת עיריית תל־אביב, ביקש אתמול משלמה להט לזמן בדחיפות את מועצת המנהלים של מוזיאון הארץ כדי לשוחח יחד עם מנכ"ל המוזיאון רחבעם זאבי (גנדי) אם יש ביכולתו להמשיך ולנהל את המוזיאון.

לדעתו של ארצי, עמדת גנדי בנושא העברת ערביי השטחים מחוץ לגבולות — זהה לעמדתו של כהנא.

„כיוון שהמוזיאון הוא מסגרת חינוכית חשובה לרבבות תלמידים ספק אם אדם בעל השקפה יוצאת דופן כזו יכול להעניק השראה לעובדים ולנהל את המוזיאון", אמר ארצי.

שחל: התפטרתי לא הודחתי

פרס ביקש ממנו להמשיך

מאת סופרת „דבר"

שמעון פרס הפציר בשר משה שחל שלא להתפטר מתפקידו כנציג המערך לתיאום בין הממשלה ובין הכנסת.

כן הפעילו על שחל לחצים כבדים שלא להתפטר מתפקידו מחברי סיעת המערך ומפורום „שרינג".

שר האנרגיה והתשתית משה שחל הכחיש אמש ידיעה שפורסמה ביום ו' ב„דבר" כאילו הודח מתפקידו כנציג מפלגת העבודה בוועדת התאום של הממשלה בהוראת השר פרס.

השר שחל אומר, כי הידיעה שפורסמה אינה נכונה וכי הוא היה זה שהגיש מכתב התפטרות מהתפקיד. השר שחל מציין כי לא הסכים לחזור בו מההתפטרות למרות בקשתו של ב"מ ראש הממשלה שמעון פרס ולמרות לחצים שהופעלו עליו על־ידי כל חברי הנהלת סיעת המערך בכנסת ושרי המערך בממשלה.

בפילהרמונית

סיום ברוח עממית

מאת יהודה כהן

לקונצרט השישי בסידרה „מוסיקה קלאסית קלה", הקונצרט האחרון של התזמורת הפילהרמונית למנויים בעונה, שיווה מנהלה האמנותי זובין מהטה אופי עממי מאד. בפתח התכנית הושמעה תחת שרביטו באורח מבריק הרפסודיה השישית לתזמורת גדולה של פראנץ ליסט.

גם הכנר יצחק פרלמן שהשתתפותו בקונצרטים האחרונים של העונה הפכה כבר למסורת, לא ניגן קונצ'רטו אלא עיבודים וירטואוזיים מצויינים של שירים עממיים יהודיים, פרי עבודתו של דב זלצר. הוא הגיש את הקטעים לא רק בחום הרב המציין את נגינתו תמיד, אלא גם, במה שמכבים לב יהודי.

זלצר מציג כאן בנוסח תזמורתי מודרני את נגינתם של כליזמרים בתיזמור צבעוני. בצידו של פרלמן השתתף כסולן ישראל זוהר שקנה לו בצד היותו קלרניתן בפילהרמונית שם מצלצל כממחיש מוסיקה כליזמרית.

חלקה השני של התזמורת היה מוקדש כולו למוסיקה מאת ג'רי מאליגן, סקסופוניסט מבריק ומלחין. „ההבנה ההדדית" לסקסופון־בריטון ותזמורת בנגינתו ובניצוחו זובין מהטה לא הלהיבה, בעוד ש„פאסיפיק ק־4" לרביעיית ג'אז ותזמורת סימפונית שחתמה את התכנית היתה מלאת חיים. בה השתתפה רביעיית ג'אז של ג'רי מאליגן שהגישה בין שני הקטעים באורח מצויין אילתורי ג'אז.

שערים יציגים ליום 3.7.87

סל	1.6773
דולר ארה"ב	1.6083
מרק גרמני	0.8754
לירה שטרלינג	2.5967
פרנק צרפתי	0.2628
100 ינים יפניים	1.0846
פלורין הולנדי	0.7775
פרנק שוויצרי	1.0522
כתר שבדי	0.2510
כתר נורבגי	0.2393
כתר דני	0.2312
מרק פינלנדי	0.3606
דולר קנדי	1.2115
דולר אוסטרלי	1.1556
רנד דרום אפריקאי	0.7832
10 פרנקים בלגיים	0.4222
10 שילינגים אוסטריים	1.2451
1000 לירות איטלקיות	1.2095
לירה אירית	2.3452
100 פזטות ספרדיות	1.2661
יחידת מטבע אירופית	1.8169
דינר ירדני	4.6158
10 לירות לבנוניות	0.1119
לירה מצרית	0.7286

איראן החלה בהצבת טילים במצרי הורמוז

מאנאמה, בחריין (א.פ.) — איראן החלה בהצבת טילי הקרקע־ים מתוצרת סין שבבעלותה על משגרים במצרי הורמוז — אמרו אתמול גורמי ספנות במפרץ.

לדברי גורמים אלה, העוסקים בחילוץ אניות פגועות במפרץ, הוצבו הטילים מדגם „תולעת משי" בנמל באנדאר עבאס המשקיף על המיצר ואולי אף באי קאשם הסמוך שבתחום איראן.

ארה"ב שבה והבהירה מספר פעמים בעת האחרונה, כי היא תראה בהצבת הטילים הסלמה איום משמעותי על הספנות במפרץ. היא חזרה בה, עם זאת, ככל הנראה, מכוונתה לערוך התקפת מנע על הטילים כאחד הצעדים האפשריים לצמצם את הסכנה למעבר החפשי במצרים.

מצוד

(המשך מעמ' 1)

לבתי־החולים „מאיר" בכפר־סבא ובילינסון בפתח־תקוה ופרט לאחד מהם, שנותר „בבילינסון" שוחררו כולם. תושב קלקיליה שנפצע טופל בבית החולים בטול־כרם.

למסעדת „אבו־פאלש" נגרם נזק כתוצאה מן הפיצוץ ובעיקר נפגעו שולחנות וכסאות.

כוחות הבטחון הטילו עוצר על קלקיליה למשך כארבע שעות, עד השעה 16:00 אחר הצהריים ולאחר מכן הוסר העוצר אך מקום הפיצוץ נותר בהסגר.

מטען־החבלה היה מאולתר ולמרבית המזל, לא גרם לאסון כבד.

יש לציין כי הפיגוע אתמול היה שונה מכל הפיגועים בשטחים בעת האחרונה. להבדיל מפיגועי ידי וסכינים בשטחים, זו הפעם הראשונה שמטען־חבלה מונח בתוך מסעדה בלב קלקיליה.

כוחות הבטחון בודקים את המניע להנחת המטען. במסעדת „אבו־פאלש" נוהגים לסעוד ישראלים מידי שבת. עם זאת, יתכן שהמטען הונח במקום גם על רקע פלילי.

ראש המנהל האזרחי תא"ל אפרים סנה והמפקד הצבאי של האיזור אלוף מישנה דוב הגיעו למקום הפיגוע בקלקיליה ועמדו מקרוב על פרטיו. תא"ל סנה מסר, כי בקלקיליה שורר דו־קיום בין יהודים לערבים וכי ישראלים רבים מגיעים מידי שבת לעיר לצורכי מסחר. הוא העריך כי הפיגוע נועד לשבש דו־קיום זה.

ראש עיריית קלקיליה מוחמד אבו סניגה גינה בחריפות את הפיגוע והביע תקווה שהמחבל השפל שהניח את מטען החבלה יילכד בהקדם.

מפקדת „אש"ף [illegible] לביצוע הפיגוע בקלקיליה — על כך הודיע „ואפא", סוכנות הידיעות הפלשתינאית [illegible] „דובר צבאי".

מטען באוטובוס

מטען חבלה קטן התפוצץ ביום שישי לפנה"צ באוטובוס של „אגד" שנסע בקו מאסף 310 מת"א לאשקלון. הנהג, יוסי סאנקר נפצע קל ונוסעת, סיגל כחלון, נתקפה בהלם.

לפני שהאוטובוס יצא בשעה 9 מהתחנה המרכזית לכיוון אשקלון והקו עובר דרך יבנה לצומת אשדוד משם הוא פונה דרך צומת כנות וקריית מלאכי לאשקלון. באוטובוס לא היו נוסעים רבים, וגם לא המתינו לו רבים בדרך. ב„אגד" אומרים שמיעוט הנוסעים בבקרה זה היה לברכה.

ב־10.20, קרוב לצומת כפר סילבר במבואות אשקלון, התפוצץ מטען חומר נפץ קטן שהוטמן כנראה מאחורי ראי הנהג. לדבריו, נבדק האוטובוס לפני יציאתו ע"י איש הג"א ועל ידו. תחילה סיפר חשב שהוא מעורב בתאונה, אך, מיד הבחין שאין רכב לפניו, ושמדובר בפיצוץ.

הוא עצר את הרכב, פתח את הדלתות והנוסעים יצאו ממנו. סיגל כחלון בת ה־18.5 שעלתה על האוטובוס בתחנה שליד קיבוץ יבנה, נתקפה בהלם. שני הפצועים — הנהג — שנפגע קל בידו וברגלו וסיגל הועברו ע"י נהגים שעברו במקום לביה"ח „ברזילי" באשקלון.

סיגל שולחה עוד באותו יום לביתה והנהג הושאר למעקב נוסף. המשטרה שהגיעה מיד למקום פתחה בחקירה ועצרה מיספר בני מיעוטים. האוטובוס עצמו ניזוק קל בעיקר בשמשתו הקדמית.

ראש עיריית אשקלון אלי דיין, שביקר את הפצועים בירך על כך שהפעם התוצאות לא היו חמורות, וקרא לציבור לגלות עירנות. הוא ציין את שיתוף הפעולה והתיאום של כל הגורמים נגד סכנות הפעילות העויינת.

חוקר חרקים טוען בחוות־דעת: חליווה לא רצח את אורלי דובי

(ע). — חוות־דעת של אנטומולוג (מומחה לחרקים), שהוגשה בסוף השבוע לבית־המשפט המחוזי בתל־אביב טוענת, כי החיילת אורלי דובי נרצחה במועד שבו ישב שלמה חליווה, המכונה „האנס הבכיין" בכלא, ומכאן שלא הוא רצח אותה.

שלמה חליווה מואשם, כזכור, ברצח החיילת אורלי דובי בחולות, דרומית לנתניה.

חוות־הדעת, שהוגשה ע"י הסניגורים עוה"ד שמעון שוכר ושמואל ספי, מתמקדת על קביעת יום המוות על סמך בדיקה אנטומולוגית, הבודקת את גיל זחלי הזבובים על הגופה, כמקובל בארה"ב. הזבוב מגיע תוך 24 שעות לגופה, בשלב הבא הוא מטיל ביצים על הגופה. בעבור מספר ימים בוקעים מהביצים זחלים, אלה הופכים לגלמים ובעבור מספר ימים הם מתפתחים לזבובים.

אורלי דובי נעלמה ב־15.11.83. גופתה נמצאה כעבור חודש ימים. שלמה חליווה חזר לכלא למחרת העלמה.

הפתולוג, ד"ר ברסולין לוי מהמכון לרפואה משפטית באבו־כביר מסר בשעתו בעדותו מטעם התביעה, כי לא מצא גלמים סביב הגופה ולכן קבע את אורך החולים. ואילו האנטומולוג ד"ר אמנון פרידברג טוען בחוות־הדעת, מטעם ההגנה, שגלמים מתפתחים מקסימום 25 יום לאחר המוות.

מכאן, שיום המוות לא עלה על 25 ימים מעבר למציאת הגופה בספירה לאחור. כלומר, בתקופה שחליווה כבר ישב בכלא. ד"ר פרידברג קבע זאת על־סמך אורך החולים שנמצאו, ועל סמך העובדה שלא נמצאו גלמים. מועד המוות על בסיס נתונים אלה הוא בין 10 ל־25 יום לפני מציאת הגופה, טען.

גורל הלביא מתנדנד על

(המשך מעמ' 1)

המימון לפרוייקט ממקורות פיננסיים בין־לאומיים, תוך מתן אפשרות למערכת הבטחון לשלם בעד המטוסים שתקנה במשך תקופה ארוכה יותר. הסדר המוצע יאפשר להמשיך בפרוייקט במנותק מתקציב הבטחון ומהסיוע האמריקאי ולהפנות כספים לפרוייקטים אחרים בשביל זרועות צה"ל השונות. ההצעה טומנת בחובה אפילו אפשרות להחיש את מועדי ההספקה, אם יהיה הדבר דרוש לצה"ל. מאחורי ההצעה עומדים כנראה הגורמים האמריקאים הקשורים בפרוייקט „הלביא" ובראשם חברת „גרומן". גורמים אלה מאמינים ביכולתם לסלול את הדרך ליצוא „הלביא", בתנאי שגורם אמריקאי, כנראה „גרומן", יהיה הקבלן הראשי של המטוסים שייוצאו. במקרה זה יורכב המטוס בארה"ב, וישראל תספק את מערכות האלקטרוניקה המוטסת הייחודיות שלה.

בעוד ששמעון פרס תמך כל העת בהמשך הפרוייקט, נמסר באחרונה, כי שמיר מתלבט בין העמדות השונות שהוצגו בפניו. אמש אמר מקור המקורב לראש־הממשלה, בשיחה עם סופר „דבר", כי שמיר תומך עתה בהמשך הפרוייקט, לאחר שנראה לו כי התנאים שקבע מתמלאים. המקור, המכיר היטב את עמדות שר־הבטחון, סבור כי הצעת התעשייה האווירית תואמת בקווים הכלליים את הנחיית השר רבין, והיא תהיה מקובלת גם עליו.

ארנס רמז בשיחות עם מקורביו, כי ישקול התפטרות מן הממשלה אם תתקבל החלטה לבטל את הפרוייקט.

וואשינגטון (מיוחד ל„דבר"). — משקיפים בוואשינגטון העריכו בסוף השבוע, כי החלטה ישראלית על המשך פיתוחו של מטוס „הלביא" תביא להרעה, בשיתוף הפעולה הבטחוני והכלכלי בין ארה"ב לישראל. הם הדגישו, כי מזכיר המדינה ג'ורג' שולץ ושר ההגנה קאספר ויינברגר מתנגדים להמשך פיתוח המטוס וכי גם בקרב ידידיה של ישראל בקונגרס יש הכרה בעובדה, שישראל הגיעה עם „הלביא" לדרך ללא מוצא והיא מטיחה ראשה בכותל בצורה זנבנית. המשך הפיתוח, הוסיפו המשקיפים, יעמיק בוואשינגטון את התחושה, כי ישראל נוהגת באורח בלתי־שקול באינטרסים הבטחוניים החיוניים שלה.

פקידים בממשל אמרו אתמול, כי ארה"ב עשתה בשבוע שעבר כל יכולתה כדי לספק תשובות לבקשותיו של שר הבטחון יצחק רבין. הם סיפרו, כי הפקידות הבכירה בפנטאגון, במחלקת המדינה ובאוצר עמלו בלילות כדי להביא תשובות לשר הבטחון, כדי שיוכל להציג נתונים מלאים בפני ממשלת ישראל.

בכמה מקרים היה צורך בהתערבות בכירה, כדי „לכופף את ידיהם של פקידי משרד האוצר האמריקאי". הפקידים הדגישו, כי ההחלטה הסופית היא בידי ממשלת ישראל, אולם עם זאת יהיה זה מוזר אם הממשלה תתעלם מהרצון הטוב שמפגינה ארה"ב כלפי בקשות ישראל בהקשר של ביטול הפרוייקט, ויהיה זה מוזר עוד יותר אם למרות כל הנתונים תחליט ישראל להמשיך בפרוייקט.

קיצוץ שכר

מנכ"ל התעשייה האווירית משה קרת הודיע שלשום להנהלה המורחבת של הקונצרן על קיצוץ שכרם של 60 חברי פורום זה ב־10 אחוזים, במגמה להרחיב את הקיצוץ על כל עובדי התעשייה האווירית. כן נמסר, כי התעשייה האווירית תצמצם בשנה הקרובה את מספר המועסקים בה בעוד אלף איש, לאחר שבשנה האחרונה כבר ירד מספרם ב־1,600 איש, צעדים אלה אמורים להוות את תרומתם של עובדי התעשייה האווירית להמשך פרוייקט „הלביא" על־פי הנחיית מזכיר ההסתדרות ישראל קיסר. המקור המקורב לראש־הממשלה בירך אמש על הצעדים להתייעלות ולהאדרת עלות העבודה בתעשייה האווירית במגמה להזיל את הלביא.

ביום ג' פגישה

(המשך מעמ' 1)

הנושא". רילוני הוסיף כי אינו מאמין בתוצאות הפגישה הצפויה מחרתיים.

מזכ"ל ההסתדרות אמר ערב שבת, בראיון ל„קול ישראל", כי הוא חותר להעלאה ריאלית של השכר, בשיעור שייקבע במהלך המשא ומתן. קיסר הדגיש שהדרישה לתוספת שכר היא מוצדקת, מאחר שהתפוקה לעובד עלתה בשנה שחלפה בשיעור של 4 אחוזים וגם משום שרק מדיניות משחיקת השכר הוחזרה לעובדים. בהתייחסו למאבק הנפרד שמנהלת הסתדרות עובדי המדינה הסעים קיסר כי „זו זכותה המלאה".

נציגים של עובדי 35 מוסדות החינוך הקהלאיים והפנימייתיים הכפופים למשרד החינוך והתרבות, מתכנסים היום כדי לדון בנקיטת צעדים ארגוניים נגד סירוב האוצר לנהל מו"מ נפרד עם הסתדרות עובדי המדינה על הסכם שכר לשנה הקרובה. הם מאיימים שלא לפתוח את שנת הלימודים תשמ"ח במוסדות עד עמדת האוצר.

ואילו כינוס ארצי של מזכירי מועצות פועלים, בראשות גדעון בן־ישראל, החליט להשתלב במאבק שמנהל האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות לשיפור השכר הנמוך בשירות הציבורי. בן־ישראל טען שהאוצר העניק שי של 220 מיליון שקל לאחוז אחד מהאוכלוסייה, העשירון העליון, באמצעות „התרומה המעוותת" של מס הכנסה.

חוק התכנון והבניה תשכ"ה־1965
הועדה המחוזית לתכנון ולבניה
מחוז תל־אביב
מרחב תכנון מקומי תל־אביב־יפו
הודעה בדבר אישור
שינוי תכנית מפורטת

1) נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 117 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה־1965, כי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז תל־אביב, החליטה, באישור שר הפנים, לאשר תכנית מתאר ומפורטת מס' 2253 — שנוי מס' 1/82 לתכניות מפורטות מס' 58 ומס' 1200.

השטחים הכלולים בשינוי התכנית ומקומם:
גוש: 6928
חלקות: 24, 25
רח' יחזאלי, שכ' נוה צדק וב"ס „אליאנס".

עיקרי הוראות השינוי: קביעת תנאים לשימור ושיקום ב"ס „אליאנס", יצירת כבר צבורית בשטח המגבל, קביעת תנאים מיוחדים לפיתוח מגורים בשטח התכנית, קביעת שטח צבורי פתוח, ולשנות בהתאם לכך את התכנית מס' 38 שפורסמה למתן תוקף עתון רשמי 715 בתאריך 2.9.37 ותב"ע 1200 שפורסמה למתן תוקף בי"פ 2125 בתאריך 3.7.75 על שינויה.

הודעה על הפקדת השינוי פורסמה בילקוט הפרסומים 3141 תשמ"ה עמוד 885 מיום 26/12/84.

2) נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 117 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה־1965, כי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז תל־אביב, החליטה, באישור שר הפנים, לאשר תכנית מפורטת מס' 2352 — נוה ברבור — שינוי מס' 1 לשנת 1983 לתכנית מפורטת מס' 610 ולתכנית מפורטת מס' 1841.

השטחים הכלולים בשינוי התכנית ומקומם:
גוש: 6129 חלקות: 90, 188 וחלקי חלקות: 4, 89, 91, 92, 96.
גוש: 6130 חלקות: 16, 17, 22, 36, 39, 56, 69, 78, 86 וחלקי חלקות: 4, 14, 15, 18, 23, 37, 45, 57, 60, 61, 68, 78, 84־85, 87, 98, 219.
גוש: 6131 חלקות: 4, 5 וחלקי חלקות: 3־4, 6, 13, 14, 16.
גוש 6153 חלקות: 3, 21, 25, 26.
בין הרחובות: דרך ההגנה, דרך הבנאים, רח' מהר"ל (4145), רח' הרב אלנקוה (4147) ודרך מס' 4146 — שכונת „נוה ברבור".

עיקרי הוראות השינוי: שיפור תנאי דיור בשכונה ע"י הוספת שטחי בניה לבנינים בהתאם לתכנית מפורטת אחידה, ללא תוספת יחידות דיור.

הודעה על הפקדת השינוי פורסמה בילקוט הפרסומים 315 תשמ"ה עמוד 1465.

השינוי האמור בצורה שאישרה הועדה המחוזית, ביחד עם התשריט המצורף אליה, הופקד במשרדי הועדה המחוזית וכן במשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה תל־אביב־יפו וכל המעוניין רשאי לעיין בו, ללא תשלום, בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

מרדכי בהגא
יו"ר הועדה המחוזית
לתכנון ולבניה
מחוז תל־אביב

הועדה המקומית לתכנון ולבניה
„שרונים"
רח' שכטר 5 נתניה
טל: 053־336573, ת.ד. 2171
הודעה

נמסרת בזה הודעה לציבור בהתאם לסעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה 1965 כי הוגשה לועדתנו בקשה להרשות: תוספת מגורים באבן־יהודה גוש 8018 חלקה 44 (153) מגרש 2071 בהקלה של 3% משטח המגורים.

כל מי שיש לו התנגדות לבקשה הנ"ל יגיש התנגדותו המנומקת בכתב לועדה המקומית לפי הכתובת הנקובה לעיל תוך 14 יום מפרסום הודעה זו.

צבי חיות
יו"ר הועדה
„שרונים"

חוק התכנון והבניה, תשכ"ה־1965
הועדה המחוזית לתכנון ולבניה
מחוז תל־אביב
מרחב תכנון מקומי תל־אביב־יפו
הודעה בדבר הפקדת
שינוי תכנית מפורטת

ניתנת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה־1965, כי במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז תל אביב, ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה תל־אביב־יפו, הופקדה ביחד עם התשריט המצורף אליה תכנית מפורטת מס' 2411 — שינוי מס' 1 לשנת 1986 לתכנית מפורטת על כל שינויה — [illegible].

השטחים הכלולים בשינוי התכנית ומקומם:
גוש 6164 — חלקות 15, 16, 20, 21, 115, 117.
גוש 6133 — חלקה 697.
רחוב: דרך השלום 92, 94, 96 ורח' ברנפלד 20, 22, 24.
דרך השיטים 6, 8, 10 ורח' ברנפלד 10, 12, 14.

עיקרי מטרת התכנית:
שיפור תנאי הדיור בשכונה ע"י תוספת שטחי בניה ושיפוץ בתים ע"י תכניות אחידות לתוספת הבניה והשוואת ללא תוספת יחידות דיור, שמירה על חזות השכונה וקביעת חומרי בניה מתאימים. דירות קיימות בשטח 61־93 מ"ר תורחבנה ל־83־109 מ"ר לפי סוגי הדירות כמפורט בתכנית. בהתאם לכך, שינוי תכנית „א" על כל שינוייה, שהודעה בדבר פרסומה הסופי הופיעה בילקוט פרסומים 143 מיום 22/2/51.

כל המעוניין רשאי לעיין בשינוי התכנית ללא תשלום, בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל. כל המעוניין בקרקע, בבנין או בכל פרט תכנוני אחר הרואה את עצמו נפגע על ידי שינוי התכנית, וכן כל הזכאי לכך על פי סעיף 100 לחוק, רשאי, תוך חדשיים מיום פרסום הודעה זו ברשומות, להגיש התנגדות במשרדי הועדה המקומית האמורה.

התנגדות לתכנית לא תתקבל ולא תידון אלא אם כן הוגשה בכתב בפירוט הנמקות ובלווי תצהיר המאמת את העובדות שעליהן היא מסתמכת.

מרדכי בהגא
יו"ר הועדה המחוזית
לתכנון ולבניה
מחוז תל־אביב

הועדה המקומית
לתיכנון ולבניה
עיריית באר־שבע

בהתאם לסעיף 149 לחוק התיכנון והבניה תשכ"ה — 1965 ניתנת בזה הודעה כי הוגשה בקשה על־ידי חברת ברינקס (ישראל) בע"מ.

בקשה לשימוש חורג
מתכניות מפורטות

מהות הבקשה: משרדים עבור חברת ברינקס (ישראל) בע"מ באזור מגורים.
גוש 38004 חלקה 10, רחוב החלוץ 33 באר־שבע.

כל המעוניין יכול לעיין בבקשה ובתוכנית המצורפת אליה ללא תשלום, במשרד הועדה המקומית, בימים ובשעות שהמשרד פתוח לקהל, ורשאי להגיש התנגדות מנומקת בכתב בפני הפקודים לועדה המקומית האמורה תוך 14 יום מיום פרסום זה.

א. מייזבלום
יו"ר הועדה לתיכנון ובניה
באר־שבע

מזג האוויר ביעדי הטיסה החשובים של סוויסאיר

אוסלו	11	21	בהיר
אמסטרדם	20	26	בהיר
בואנוס איירס			לא נמסר
הלסינקי	11	18	בהיר
הונג קונג	28	32	בהיר
וינה	14	29	בהיר
ז'נבה	18	27	בהיר
טוקיו	22	33	בהיר
טורונטו	16	24	גשם
יוהנסבורג	4	13	בהיר
לונדון	14	25	בהיר
ליסבון	18	32	בהיר
מדריד	20	35	בהיר
מונטריאול	16	22	מעונן
ניו־יורק	18	31	בהיר
סאן פאולו	12	26	מעונן
פריס	15	26	בהיר
פרנקפורט	17	27	בהיר
ציריך	19	27	מעונן
ריו דה ז'נרו			לא נמסר
שטוקהולם	18	22	מעונן
שיקגו	21	31	גשם

תל־אביב: רח' בן־יהודה 1, טל. [illegible]
ירושלים: רח' יפו 34, טל. 231373
חיפה: דרך הים 2, טל. 384655
באר שבע: רח' האבות, טל. 35282

swissair

רכוש ספר
ספרית
דבר

יקירתנו

רחל אבנר

(לבית פיינסוד, מביאליסטוק)
מהמורות הוותיקות בירושלים
הלכה מאיתנו

ההלוויה תתקיים, היום, יום ראשון ח' בתמוז תשמ"ז (5.7.87) בשעה 13.00 מבית הלוויות בסנהדריה לבית העלמין בהר המנוחות בירושלים.

האבלים: שושי ומנחם שחורי
יוסי ונטע אבנר
עפי ואיתן ברק
הנכדים והנינה
לאה פרלמוטר
רחל ומילק גורנברג

השבעה בבית משפחת ברק רח' ביל"ו 22 ראשל"צ.

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירתו של
אבינו וסבנו היקר

שמאי גולדשמידט

הלוויה תתקיים היום יום ראשון ח' תמוז תשמ"ז 5.7.87
בשעה 4.00 אחה"צ בבית העלמין הישן ברמת השרון.
הלוויה תצא מבית המנוח רחוב סימטת הגינה 10 רמת־השרון.

אבלים: בתו קורן כרמלה ומשפחתה
בנו גולדשמידט יעקב ומשפחתו
גיזי בויאנגין

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של

ברברה סגן

ההלוויה תתקיים בבית הקברות בקיבוץ גבעת השלושה.
על מועד ההלוויה להתקשר לטלפון 9374900־03.

המשפחה
ובית גבעת השלושה

● אות הנשיא למתנדב התשמ"ז ●

אוולין שלהוב: זוכה ערביה ראשונה – אלופה רב־תחומית

מאת אריאלה ראובני

"האשה היא המסד של המין האנושי. יש משהו מן האלוהות ביכולתה להביא ילדים לעולם. האשה חייבת להיות חזקה, שכן היא הציר של התא המשפחתי ועל פיה ישק דבר. היא חייבת גם להיות רגישה, ולכלכל את ענייני הבית וחינוך הילדים בתבונה ובדיפלומאטיה. אשה טובה וחכמה בונה את ביתה, ואשה המנהגת בקלות דעת עלולה להרסו."

זו, על רגל אחת, הפילוסופיה של אוולין שלהוב – ערביה נוצריה מחיפה, מומחית לבישול, עקרת־בית, אם לששה ומתנדבת חרוצה – אשר זכתה השבוע לקבל את אות־ההתנדבות מידי נשיא המדינה.

אוולין היא האשה הערביה הראשונה, שזכתה באות זה. היא ובעלה, עורך־הדין ג'מיל שלהוב, וילדיה גאים בכך מאוד.

אוולין – אשה נאה, מטופחת וגאה בעשור השישי לחייה – הוכיחה את הפילוסופיה שלה הלכה למעשה. היא ילידת הארץ, דור שלישי. במלחמת העצמאות נשארה משפחתה בחיפה, והיא קשורה בעיר הכרמל בכל נימי נפשה. בגיל 18 נישאה לג'מיל שלהוב – אז איש־ביטוח צעיר, דינאמי ומבטיח – וסייעה לו בניהול העסק. לימים, החליט ג'מיל ללמוד משפטים. "עודדתי אותו לכך", אומרת אוולין – שכבר היתה מטופלת בארבעה ילדים, והופקדה על ניהולו של העסק.

"זה לא היה קל", אומרת אוולין בעברית רהוטה, "אבל מה כבר קל בחיים? צריך הרבה כוח־רצון ואהבה, כדי לעמוד בהצלחה במשימות הרבות המוטלות על האשה. בראש סולם העדיפויות שלי הצבתי ניהול בית חם, שיעניק לילדי ביטחון, אהבה, חינוך טוב והשכלה. בעלי ואני גאים ומאושרים שאלוהים גמל לנו והעניק לנו שישה ילדים נפלאים".

ואכן, כל ילדיה של אוולין – חמש בנות ובן – למדו, ועדיין לומדים, במוסדות להשכלה־גבוהה בארץ ובחוץ־לארץ. הבת הגדולה – נשואה ואם לשלושה – היא דוקטור בכימיה ובפיסיקה, ומתגוררת בקנדה. הבת השנייה, נשואה לרופא ארמני ואם לילדים, מתגוררת בירושלים ועושה עתה עבודת דוקטוראט בקרימינולוגיה. הבת השלישית היא בוגרת אוניברסיטת חיפה בערבית ובחינוך, ומתגוררת כיום בלוס־אנג'לס. הבן לומד משפטים בניו־יורק. הבת החמישית לומדת מדע המדינה ופילוסופיה באוניברסיטת חיפה, ובת־הזקונים לומדת מוזיקולוגיה וחינוך באוניברסיטה העברית בירושלים.

אוולין עצמה מצאה זמן – בין הלידות, העבודה בחברת הביטוח, ניהול משק־ביתה והעסקות הציבורית הענפה – ללמוד עברית וספרות ב"בית אורדשטיין" בחיפה. "אני עובדת על עצמי ללא הרף". אני סבורה שאל לה לאשה לשקוע בעבודות הבית בלבד ולהזניח את עצמה. עליה להתפתח ולטפח את הופעתה. אסור לה לחוש נחותה במחיצת בעלה או ילדיה".

אוולין אוהבת לקרוא והיא מרבה לקרוא בתנ"ך. הספרים האהובים עליה הם תהילים, משלי וקהלת. באות־ההתנדבות זכתה בשל פעילותה הציבורית הענפה – בארגוני נשים ובארגונים יהודיים וערביים. בין היתר, היא פעילה בארגון "הבונים החופשיים" בבית־ספר ערביים בחיפה, ובתנועת "הגשר לשלום" במרכז היהודי־ערבי ב"בית הגפן". היא התנדבה לסעוד חולים ופצועים בבתי־החולים בעיר, ובמלחמת שלום הגליל אירגנה איסוף בגדים ותרומות עבור פליטים מלבנון. היא זכתה להיבחר לתואר "אשת המופת" ומשמשת נציגה פעילה בוועדות עירוניות שונות.

בנוסף לכל אלה, היא מרבה לארח בביתה ומכינה במו־ידיה את הארוחות הטעימות והכיבודים. "בעלי נוהג להפתיע אותי עם אורחים, ולכן אני מכינה במקרר אוכל־קפוא – למקרים של הפתעות כאלה, אשר עלולות להיות מביכות".

אוולין מתעניינת גם בפוליטיקה, מאזינה לחדשות וקוראת עיתונים. היא מצרה על המתיחות – המסתמנת באחרונה, במקומות שונים בארץ, בין קיצונים יהודים לבין קיצונים ערבים – שהביאה להתפרעויות המכוערות בשכונת רמת־עמידר שברמת גן. "זה לא מוסיף כבוד לאף אחד מהצדדים. אני מאמינה ששני העמים רוצים ביחסי־שכנות טובים. אני יכולה לומר בפה מלא, כי מידע היחסים בחיפה בין יהודים וערבים הוא טוב ותקין; כערביה, איני חשה בהבדל כלשהו ביחס כלפי. יש לנו חוג חברה מלאים ויהודים רבים נימנים על ידידינו."

על אוולין אפשר לומר, ללא היסוס, כי היא "אשת חיל". "אני מניחה שזו קביעה נכונה" – היא מגיבה בחיוך, ביישני במקצת – "אני מאמינה שגם בני משפחתי סבורים כך". "מה שחשוב, הוא שאני חשה שגם בעלי מעריך את דעתי ואת עבודתי – גם אם אינו מוכן להודות בכך בפה מלא".

אוולין שלהוב

אוולין שלהוב ונורמן בועז הם שניים מעשרת מקבלי "אות הנשיא למתנדב" לתשמ"ז: שתי דמויות מיוחדות ומרתקות. אות זה הוא היוקרתי ביותר בתחום ההתנדבות והוא הוענק בשבוע שעבר בטקס ממלכתי על ידי הנשיא הרצוג בבנייני האומה בירושלים. הנשיא מעניק אותו כל שנה במטרה להעלות על נס את תרומתה של ההתנדבות לבנין הארץ והחברה ולבטא את הוקרת האומה לכל אלפי הנשים, הגברים ובני הנוער העושים למען הזולת בצנעה, בהתמדה ובמסירות. במלאכת בחירת מקבלי האות עסקו במשך השנים עשרות אנשי ציבור, נציגי ארגוני התנדבות, אנשי תקשורת ואקדמיה, שפעלו במסגרת ועדות מייעצות לנשיא. השנה עמדה בראש הוועדה אסתר הרליץ

נורמן בועז: לב ונשמה למען ילדים מוכי גורל בנס ציונה

מאת דני צדקוני

על גבעה מוריקה – בצד הכביש הראשי מנס־ציונה לרחובות – נישאת מעין אחוזה, שפעם הייתה משכנו של ערבי עשיר. זה שנים שמשרד הבריאות משתמש בה כבית־חולים לחולי־נפש. יהודי קשיש מרחובות עושה את דרכו אליה ארבע פעמים בשבוע. לא, הוא אינו זקוק לטיפול. נפשו בריאה לחלוטין. אבל כנראה שליהודי הזה יש נשמה יתרה, שאותה הוא מחלק עם מי שנפשם פגועה – ולמרבית הצער תישאר פגועה עד הסוף.

כשנפגשנו עם האיש החביב בדירתו הנאה ברחובות, חשבנו תחילה כי מי שמקדיש את עצמו בהתנדבות לעבודה סיזיפית כזו – טיפול בפגועי־נפש שאינם ניתנים לשיקום – צריך להיות תי"ג. כשיצאנו מהפגישה עמו, היה נדמה לנו שמשהו לא בסדר אצלנו – שאיננו מסוגלים להעניק את עצמנו לזולת, כמותו.

נורמן בועז יכול להיות "סיפור" גם בלי סיפור התנדבותו. לך תדע שיש לך עניין עם יהודי דתי, שהיה – לא פחות ולא יותר – אחד מצאצאי המתיישבים הראשונים באוסטרליה. כידוע, השתמשה בריטניה – במאה הקודמת – ביבשת רחוקה זו כאי־גירוש לאסירים או פושעים. אבי־סבו של נורמן לא היה עבריין – אך היגר מאנגליה לאוסטרליה בעקבות שני בניו, שנתפסו בגניבה קטנה והוגלו ליבשת הדרומית. אבי־הסב, כיסכר סלומון, נזכר אלינו מציור־שמן כהה המתנוסס על הכותל. שם משפחתו של נורמן אינו מעוברת. זהו שם־משפחתו המקורי של אביו – שם שמוצאו מהולנד, ואולי קודם לכן מספרד או פורטוגל. עם מגילת־יוחסין מרתקת כזו, עלה המהנדס נורמן בועז – שנולד לפני 71 שנה בעיר היפהפיה פרת', שבמערב אוסטרליה – לישראל. זה היה ב־1969. שתים־עשרה שנה עבד בתעשייה האווירית, וכשהגיע לגיל הפנסיה ביקשו ממנו להישאר. אם היה נשאר, יתכן שהיה מגיע כיום למען המשך פרויקט ה"לביא" – ומפסיד את החוויה האנושית, המרתקת אותו מאה מונים מעסקי האוויר.

נורמן – הנשוי לרוזלי, יהודיה אמריקאית שפגש בלונדון – יצא לפני שש שנים לאוסטרליה. בעיר מלבורן היו לו שעות־הפנאי רבות, והוא חיפש לעצמו עיסוק. מכר יהודי מציע לו להצטרף לקבוצת מתנדבים העובדת עם ילדי יהודי פגועי־מוח. המהנדס, שתחום התמחותו הוא תורת המתכות, הציץ ונפגע. הקבוצה – שאליה חבר – מנסה לשפר את מצבו של הילד, שנפגע מולקת קרום־המוח. פעולתה, הנעשית במסירות ובאהבה, אינה אלא יישום "שיטת הגירויים". נורמן שוכח את הפלדה והניקל ואת הנחושת וכל השאר. הוא מתמסר ללימוד השיטה, העשוייה לשפר – ולו במשהו – את מצבם של ילדים שמוחם נפגע.

במאי 1982, חוזרת משפחת בועז ארצה. כאן, מחפש נורמן דרך להמשיך במה שהתחיל בו באוסטרליה. הוא מגיע לד"ר ג'ורג' סקלי, מנהל בית־החולים הממשלתי לחולי־נפש בנס־ציונה. במוסד, שתי מחלקות ילדים – ה"פתוחה" וה"סגורה". נורמן מעדיף לטפל בילדים מה"סגורה", שחוסים בה כעשרים ילדים. בלשון לאקונית הוא אומר, שמדובר בילדים שמצבם קשה מאוד. אשתו רוזלי מתארת אותם בצורה תיאורית יותר, שאינה עושה את התמונה לורודה יותר.

נורמן מטפל במספר ילדים בנפרד – באופן אינדיבידואלי. יש לו הוד, ובפגישות הטיפול הוא שוהה כל עם מטופלו. הנה, למשל, מקרה של ילדה בת 15 שלקתה בקרחת משום שתלשה את שיער ראשה. על־פי שיטתו, שאינה נואשת מלחפש דרכים להקלת המצב, החל נורמן לעסות את ראשה. טיפול זה הביא לבסוף את הנערה לזניחת שיגעון הלישת־השיער שלה. אינני יודע מה אומרים הפסיכולוגים או הפסיכיאטרים על מקרה כזה. על־כל־פנים, הנושאים האנושיים המסורים לטיפולו של המוסד מהווים – כל בוקר – נושא לדיוני הסגל. בין אנשי הסגל תוכלו למצוא את נורמן, אשר כדי פעם אינו מסתפק בשמיעה – אלא יש לו גם מה לומר.

למשל, הוא כופר בקביעה כי לא ניתן ליצור קשר עם ילדים אוטיסטים. "אפשר," הוא אומר, "ליצור עמם קשר חזק. אך כדי להגיע לכך, צריך לחפש את הדרך הנכונה להגיע לילד". אצל נורמן, אין זו תיאוריה למדנית. זוהי מסקנה, פרי ניסיון – ומאמצים, אם תרצו – להגיע לקשר עם ילדים, שהוא מבלה במחיצתם לפחות 20 שעות בשבוע בחמש השנים האחרונות.

נורמן הוא יהודי דתי. אולי הוא מאמין ב"ניסים שעשה הקדוש־ברוך־הוא לאבותינו". אבל במה שנוגע לפגועי־מוח, הוא אינו מאמין בניסים. הוא מאמין בעבודה קשה ובמסירות ללא קץ, שכל מה שהיא תוכל להניב – בסופו של תהליך – הוא בסך הכל שיפור קטן. נשיא המדינה אמנם העניק לנורמן את "אות המתנדב". אבל, עם כל הכבוד, הפרס הגדול שהוא יכול לזכות בו – ומה רב אושרו כשהוא זוכה בו – זה כשילד מחייך לקראתו, במקום לברוח. נורמן הוא סב לעשרה נכדים החיים בארץ, באוסטרליה ובארה"ב. אבל יום־יום הוא משמש "אבא" לילדים, המרוחקים מהוריהם – לא רק מסביבם – בתוקף מיגבלותיהם.

ספרייתו של המהנדס מלאה בספרים שעניינם מחלות נפש. הוא התחיל לרכוש ספרים אלה תוך כדי התמסרותו לפעולת הסיוע לפגועי־המוח הצעירים, האומללים. מלבד הזמן שהוא מקדיש לתפילה בבית־הכנסת, מרבית עיתותיו הן קודש לצעירים אלה.

אמרנו שנורמן עלה לישראל ב־1969. אבל הוא כבר הגיע לארץ קודם לכן – כחייל בצבא־המשלוח האוסטרלי למזרח התיכון, בימי מלחמת־העולם השנייה. פעם, כשרחובות עוד היתה מושבה קטנה, הוזמן נורמן לשם – באחת השבתות – עם חבר יהודי ששירת עמו בצבא. השניים הלכו, כמובן, להתפלל בבית־הכנסת הגדול שבמעלה המושבה. בתום התפילה, הזמין אותם אחד המתפללים להתארח בביתו. לפני מספר שנים – ונורמן כבר היה ישראלי ורחובותי בעצמו – הכיר במקרה, במסיבת החתונה, את מארחו שהגעים עליו את השבת ההיא, בשנת 1941.

הנהלת בית־החולים, היא שהמליצה על זכאותו של נורמן ל"אות המתנדב" – וגילתה זאת לרעייה הנאמנה רוזלי, בתנאי שתשמור על הסוד בפני בעלה. נורמן התקשה להבין מה פתאום אשתו דוחקת בו לקנות לעצמו חליפה. הוא סירב להפצרותיה, משום שלא ראה צורך לרכוש לעצמו חליפה חדשה. כשנודעה לו לבסוף הסיבה, ולנוכח החשיבות של הטקס הנשיאותי, מילא נורמן את משאלתה. אומנם, נורמן יודע ש"סכר מצוה – מצווה". אך לאדם כמוהו, הבעת־תודה וכיבוד הערכה גם הם מצווה. הוא, אולי, לא זקוק לה – אבל לנו זה נחוץ, כדי שנוכל להתגאות בשכמותו.

נורמן בועז

סכס אזכרה לציון יום השנה התשיעי לפטירתה של

אדיס דה־פיליפ ז"ל

עליה לקבריה בבית העלמין בקרית שאול
ביום ד', י' בתמוז תשמ"ז (8 ביולי 1987) בשעה 10 בבוקר.
נפגשים בשער בית העלמין. אוטובוס ייצא מרחוב אלנבי פינת הירקון בשעה 9.20 בבוקר בדיוק

●

ערב זכרון ומסכם חלוקת פרסים מטעם

"קרן אדיס דה־פיליפ"

יתקיים בו ביום בשעה 7 בערב בבית ציוני אמריקה, רחוב דניאל פריש מס' 1, תל־אביב.

דברי פתיחה: עו"ד נפתלי בן־יהודה, יו"ר הנהלת "קרן אדיס דה־פיליפ" ● חלוקת פרסים ומלגות למנצח ד"ר הלל פינקס, לזכרת עמליה יצחק ולזמר יובל זמיר ● תכנית אמנותית

קרית חיים (ארלוזורוב)

מתאבלת על מותו ללא עת של החבר

אלי רונן ז"ל

יו"ר הועדה הצבורית של בית נגלר קרית חיים
משתתפים בצער המשפחה

גיורא פישר
סגן ראש העיר
ויו"ר ועד קרית חיים
חברי ההנהלה והמזכירות

למר **מיכאל פסויג**

אתך באבלך הכבד במות רעיתך

אלה ז"ל

חבריך ברימון בע"מ
גבעת ברנר

קרן הגימלאות המרכזית של עובדי ההסתדרות בע"מ

משתתפים בצערו של

מיכאל פסויג, יו"ר הנהלת יבין חק"ל
על פטירת רעיתו

אלה ז"ל

ומביעים תנחומים למשפחה

הנהלת הקרן

הננו משתתפים באבלו של

עו"ד עוזי דינור

על מות

אמו ז"ל

הועד הפועל של ההסתדרות
חבר עובדיו

אהובתנו ויקירתנו

ורד בלום

איננה

ההלויה תתקיים ביום ב' 6.7.87 ח' בתמוז תשמ"ז בשעה 16.00 בקבוץ אושה.

אבלים וכואבים: **יעקב בלום**
ארז, צילה
וכל בית אושה

חוק התכנון והבניה, תשכ"ה – 1965
מרחב תכנון מקומי נתניה
הודעה בדבר אישור שינוי תכנית מפורטת/מתאר מקומית

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 117 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה – 1965, כי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז המרכז, אישרה באישור שר הפנים, שינוי תכנית/מתאר מקומית הנקראת "שינוי תכנית מתאר מקומית מס' נת/6/537".
ואלה הם השטחים הכלולים בשינוי התכנית: גוש 8244 חלקות 242־250, גוש 7932 חלקות 288־290, 282־284, 276, 275, 253־272, 203־215, חלקי חלקות 196, 277־281, 14, גוש 7933 חלקות 332, 327־330, 320, 196־204, 117, 116, חלק מחלקה 296.
רחובות: שדרות בן צבי, יחזקאל, נתם, קוסי עירוני.
עיקרי הוראות שינוי התכנית: קביעת יעודי מגרשים למגורים ולשטח צבורי פתוח.
ההודעה על הפקדת שינוי התכנית יחד עם התשריט המצורף אליו, פורסמה בי.פ. מס' 3306 תשמ"ו עמ' 1463 ובעתון בוקר הארץ מתאריך: 16.3.86 ובעתון ערב מעריב מתאריך: 16.3.86 בשפה העברית ובעתון בוקר נוסף מתאריך: 16.3.86 בשפה העברית/הערבית.
שינוי התכנית האמור בצורה שבה אישרה הועדה המחוזית, ביחד עם התשריט המצורף אליו, הופקד במשרדי הועדה המחוזית האמורה וכן במשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה וכל המעונין רשאי לעיין בו, ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

(חתום) ד. שיש
יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה
מחוז המרכז

תאריך: 10 במאי 1987.

עיריית תל־אביב־יפו — מינהל החינוך, הנוער והתרבות

טקס חגיגי במלאת 100 לספרית שער־ציון ועשור לבית אריאלה יתקיים ביום שלישי י' בתמוז תשמ"ז, 7.7.87, בשעה 20.30 בכבר גולדה, שדרות שאול המלך 25, ת"א

ברכות: מר שלמה להט ראש העיריה
מר בנו גיטר
מר נתן וולוך ס/ראש העיריה.

בתכנית: קטעי קריאה – רבקה מיכאלי
שירה – חוה אלברשטיין
תזמורת צה"ל בניצוחו של סא"ל יצחק גרציאני
מקהלת רמת אביב

בגמר הטקס תיפתח באולמות הספריה תערוכה "מאוצרות הספריה".

מדינת ישראל
חוק התכנון והבניה תשכ"ה – 1965
מרחב תכנון מקומי קצרין
הודעה בדבר אישור תכנית מפורטת

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 117 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה – 1965, כי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז הצפון, אישרה תכנית מפורטת הנקראת "תכנית מפורטת מס' 5090, מרכז קצרין, קטע דרום – מזרח, קצרין. שהודעה על הפקדתה, יחד עם התשריט המצורף אליה, פורסמה בילקוט הפרסומים מס' 3255 מיום י"ח בתשרי התשכ"ו, 3330.85 עמוד 446 ואלה הם השטחים הכלולים בתכנית: כמסומן בקו כחול בתשריט.
עיקרי מטרת התכנית – הגדרת שטחים וקביעת הגבלות בניה בשטח המזרחי של רצועת המתחם בקצרין.
התכנית האמורה, בצורה שבה הועדה המחוזית אישרה אותה ביחד עם התשריט המצורף אליה, הופקדה במשרדי הועדה המחוזית האמורה וגם במשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה קצרין שבקצרין רמת הגולן.
וכל המעונין רשאי לעיין בה ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

עמרם קלעג'י
יו"ר הועדה המחוזית
לתכנון ולבניה – צפון

תאריך: כ"ז אייר התשמ"ז
25.5.87.

חוק התכנון והבניה, תשכ"ה – 1965
הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז תל־אביב
מרחב תכנון מקומי
הודעה בדבר הפקדת שינוי תוכנית מיתאר מקומית

ניתנת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה – 1965, כי במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז תל־אביב, ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה הופקד, ביחד עם התשריט המצורף אליו, תכנית מס' רש/565 שינוי לתכנית מיתאר 210 א'.
השטחים הכלולים בשינוי התוכנית והמקום: גוש: 6334 חלקות: 5,4
רחוב: צפונה הדרומה לכביש מס' 13 (צומת מורשה – צומת הכפר הירוק) ובין הרחובות שבטי ישראל, הגפן, הזית, הדר והורדים ברמת השרון.
עיקרי מטרת התוכנית:
א. התוויית שבילים לשימוש חקלאי בתוך תחום האיזור החקלאי שמדרום לכביש מספר 13 (צומת מורשה – צומת הכפר הירוק).
ב. ביצוע חלוקה חדשה לפי פרק ג' סימן ז' לחוק.
ג. התווית דרכים בתחום איזור מגורים א'. איחוד בנייה בהתאם לתוכנית מיתאר 210 א' על כל תיקוניה.
כל המעונין רשאי לעיין בשינוי התוכנית ללא תשלום, בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל. כל המעונין בקרקע, בבנין או בכל פרט תכנוני אחר הרואה את עצמו נפגע על ידי שינוי התוכנית, וכן כל הזכאי לכך על פי סעיף 100 לחוק, רשאי, תוך חדשיים מיום פרסום הודעה זו ברשומות, להגיש התנגדות במשרדי הועדה המקומית האמורה. התנגדות לתוכנית לא תתקבל ולא תידון אלא אם כן הוגשה בכתב בפירוט הנמקות ובלווי תצהיר המאמת את העובדות שעליהן היא מסתמכת.

ב. בהא
יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה
מחוז תל־אביב

מדינת ישראל
חוק התכנון והבניה תשכ"ה – 1965
מרחב תכנון מקומי קצרין
הודעה בדבר הפקדת שינוי תכנית מפורטת

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה – 1965, כי במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז הצפון ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה, קצרין שבקצרין, רמת הגולן, מופקד שינוי תכנית מפורטת הנקרא תכנית מפורטת מס' 5517 שינוי לתכנית מפורטת מס' ג' 401 120 – יקב קצרין. ביחד עם תשריט המצורף אליה.
ואלה הם השטחים הכלולים בתוכנית:
כמסומן בקו כחול בתשריט.
עיקרי מטרת שינוי התכנית – איחוד מגרשים, קיימים למגרש אחד המיועד ליקב ולפונקציות הנלוות אליו.
כל המעונין בשינוי התכנית רשאי לעיין בו ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.
כל המעונין בקרקע, בבנין או בכל פרט תכנוני הרואה את עצמו נפגע על ידי שינוי התכנית וכן מהנדס הועדה המקומית שבמרחב התכנון שלה כלול בתחום התכנית או גובל אותו, רשאי תוך חדשיים מיום פרסום של הודעה זו ברשומות, להגיש התנגדות לשינוי התכנית במשרדי הועדה המקומית האמורה.
את ההתנגדות יש להגיש בכתב בפרוט הנימוקים ובלווי תצהיר חתום על ידי עו"ד המאמת את העובדות שעליהן היא מסתמכת.

עמרם קלעג'י
יו"ר הועדה המחוזית לתכנון
ולבניה – צפון

מדינת ישראל
חוק התכנון והבניה תשכ"ה – 1965
מרחב תכנון מקומי הגליל המזרחי
הודעה בדבר הפקדת שינוי תכנית מתאר

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה – 1965, כי במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז הצפון ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה הגליל המזרחי שמשרדיה יוחנן בן זכאי, טבריה מופקד שינוי תכנית הנקרא תכנית מס' 5482 שינוי לתכנית מתאר מס' 704 – חלוקת מגרשים לבניה, הגורן, יבנאל. ביחד עם תשריט המצורף אליו.
ואלה הם השטחים הכלולים בתכנית:
חלקי גושים: 17358, 17359, 17368, 17370. עיקרי מטרת שינוי התכנית: חלוקת מגרשים לבניה והתויית דרך חדשה. כל המעונין בשינוי התכנית רשאי לעיין בו ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.
כל המעונין בקרקע, בבנין או בכל פרט תכנוני הרואה את עצמו נפגע על ידי שינוי התכנית וכן מהנדס הועדה המקומית שבמרחב התכנון שלה כלול בתחום התכנית או גובל אותו, רשאי תוך חודשיים מיום פרסום של הודעה זו ברשומות, להגיש התנגדות לשינוי התכנית במשרדי הועדה המקומית האמורה.
את ההתנגדות יש להגיש בכתב בפרוט הנמקות ובלווי תצהיר חתום ע"י עו"ד המאמת את העובדות שעליהן היא מסתמכת.

עמרם קלעג'י
יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה – צפון

כ"ט באייר התשמ"ז
25.5.1987

במלאת שלושים לפטירתו של יקירנו

משה עבדי

נקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום שני ט' בתמוז תשמ"ז 6.7.87 בשעה 4.00 אחה"צ בבית העלמין בכפר סמיר.
תחבורה תצא בשעה 3.00 מקריית חיים רח' הגוטר 39 ליד בית המנוח.
באותו יום בשעה 5.00 תתקיים אזכרה בבית עובדי חברת החשמל רח' עבאס 16 חיפה.

המשפחה האבלה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של חברנו הפנסיונר

זאב צור ז"ל

ומשתתפים באבלה הכבד של המשפחה
ועד עובדי חברת החשמל לישראל
מרחב הדרום
והגמלאים הפנסיונרים בחברת החשמל.

הלוח הכללי

דירות למכירה — דירות בשכירות — עסקים — אולמות — הצעות עבודה — מכירות — רוצים לקנות — מקררים — הלוואות — ריפוי והרזיה — שונות — הכרויות — פוליש וניקיון — נרשמו לנישואין — ידועים — ריפוי והרזיה

[illegible]

למשביר לצרכן
מסגר מקצועי
דרך סלמה 58 תל־אביב
03-899641

هذا من الاصل

עתונאים סוקרים את קרון הרכבת שבו מצאו 18 מקסיקאים את מותם מחוסר חמצן כשניסו להבריח את הגבול לתחומי ארה"ב. גופות ה־18 נמצאו בבוקר יום ה' בתחנת הביקורת של סיירה בלאנקה, טקסאס. (צילום: א.פ.)

נכשל המאמץ לשחרר העתונאי האמריקאי גלאס משבי השיעים

ביירות (רויטר). – העתונאי האמריקאי החטוף צ'ארלס גלאס לא ישוחרר בנפרד משאר בני הערובה המערביים המוחזקים בלבנון – נכתב בשבועון „א־שירעא", הידוע במקורותיו השיעיים הטובים ושהיה הראשון לדווח על עסקות הנשק האמריקאיות עם איראן.

השבועון ציטט שר בממשלת לבנון כמי שאמר, כי המאמצים לשחרורו של גלאס נכשלו. „גלאס הצטרף לרשימת בני הערובה האמריקאים", הוא אמר.

בינתיים מסר רדיו הפלנגות, שסגן מפקד מנגנון המודיעין האיראני ערך לאחרונה ביקור בביירות, שבמהלכו הוא תחקר את גלאס. כמו כן מסר הרדיו, שלא מכבר זימנו הסורים לדמשק אחרים מראשי „חזבאללה", המוחזקת כאחראית לחטיפת גלאס. על פי מידע זה נועדו קציני מודיעין סורים בכירים עם מנהיגים אלה והבהירו להם שסוריה לא תעבור לסדר היום אם העתונאי האמריקאי לא ישוחרר עוד בטרם ישוחררו שאר בני הערובה הזרים המוחזקים מזה זמן בידי הקנאים השיעים.

דרישה סורית־אמריקאית

נשיא סוריה חאפז אסד שיגר בסוף השבוע שדר לנשיא רייגן שבו הוא בירכו לרגל יום העצמאות האמריקאי שחל אתמול. רייגן השיב בשדר תודה מצידו.

בתוך כך נכתב אתמול בשבועון הירדני „אל־באר אלאוסבוע", כי השליח האמריקאי רם הדרג האמור לדון עם ראשי השלטון בסוריה בשיפור היחסים בין שתי המדינות יגיע לדמשק בימים הקרובים וכי הוא יביא עמו הצעות חדשים הקשורים במצב הכולל באיזור ובמיוחד בסכסוך הערבי־ישראלי, בתפקידה של סוריה בלבנון ובמלחמת המפרץ.

פלשתינים וקיצונים סונים רבים נעצרו ע"י השיעים בדרום־לבנון

צידון (רויטר). יותר מ־50 איש נעצרו בדרום לבנון בלילה שבין יום ו' לשבת בפשיטות מבית לבית בעקבות תפיסתה של קבוצה קטנה של פלשתינים וקיצונים סונים וחשודים ברצח קאזם דרוויש, קצין הקשר של צבא לבנון עם האו"ם – מסרו מקורות בטחוניים בצור.

לדברי מקורות אלה, נעשו המעצרים על־ידי אנשי מיליציית „אמל" השיעית במחנות הפליטים ובכפרים הפלשתיניים שליד צור, שבתחומה נרצח דרוויש ב־24 ביוני. יותר מ־30 מהעצורים הם תושבי מחנה הפליטים בורג' א־שמאלי.

מקורות פלשתיניים במחנה העמידו, לעומת זאת את מספר העצורים מקרבם על למעלה מ־100. „המלחמה נגד הפלשתינים טרם נסתיימה", הסביר אחד מתושבי המחנה, בהתייחסו בכך ל„מלחמת המחנות" שהתנהלה בין החודשים אוקטובר ואפריל השנה ושבמהלכה נהרגו מאות בני אדם משני הצדדים.

מקורות ב„אמל" אמרו אתמול כי מנהיג הארגון נביה ברי מתכוון להוציא להורג ארבעה מחברי הקבוצה שנתפסה, שני פלשתינים ושני קיצונים סונים, אבל שגזר דינם יוצא אל הפועל רק לאחר שתושלם חקירתם.

דאוד דאוד, חבר המטה המדיני של „אמל" בדרום לבנון הטיל אתמול אחריות עקיפה לרצח דרוויש על ראש אש"ף יאסר ערפאת. „הכלים ביצעו את הפשע בהוראת ערפאת", הוא אמר. מקורות בטחוניים גרסו, לעומת זאת, כי הפלשתינים שנעצרו בקשר לרצח קשורים לארגון „החזית העממית לשחרור פלשתין" דווקא, ולא לאש"ף.

כדורם של ברנסון ולינדסטרנד נסחף ברוח סמוך לחופי אירלנד, לאחר שנטשו אותו. (צילום: א.פ.)

המיליונר כמעט נהרג בהשלימו חציית האוקיאנוס בכדור הפורח

מאת רליה שרון, כתבת „דבר" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל„דבר"). – נסיונו של מיליונר הפופ ריצ'ארד ברנסון, בן 36, להציב שיא עולמי בחציית האוקיאנוס האטלנטי בכדור פורח המלא באוויר חם כמעט ועלה לו בחייו, עת שהוא ושייס־המשנה שלו פר לינדסטרנד נאלצו לנטוש את הכדור שלהם ולקפוץ אל מי הים סמוך לחופי צפון אירלנד. השניים התכוננו לנחות ולשחרר את תאם מן הכדור על־ידי פיצוץ פיני־התיבור. בשל תקלה טכנית הקשורה באספקת הכתת, לא נתקו הפינים והתא נגרר על־ידי הכדור הענק, סמוך לפני המים. לינדסטרנד נטש את התא וקפץ למים, ואילו ברנסון החליט להישאר בתא. הכדור החל מתרומם שנית, וברנסון הצליח להנחיתו פעם נוספת, ואז קפץ אל הים ונמשה על־ידי מסוק של ספינת חיל־הים המלכותי הבריטי.

עדיין לא ברור אם יאושר שיאם של השניים, אך דובר של חברת „וירג'ין אטלאנטיק" טען, כי בידיו תצלום המוכיח כי הכדור נגע בקרקע אדמת אירלנד לפני שהתרומם לעבר הים.

חציית האוקיאנוס בכדור פורח המלא אוויר חם היתה בלתי אפשרית למימוש לפני שנמצאה הדרך להסתייע בחום השמש כדי לחמם את האוויר בשעות היום ובכך לחסוך דלק. השניים הצליחו במשימתם אף כי איבדו שני מיכלי גאז בעת ההמראה. הם „רכבו" על זרם אוויר אשר הסיעם במהירות שיא, לעתים עד כדי 230 קמ"ש, אל יעדם, מרחק של 5,300 ק"מ.

וולטרס: בכוחו של או"ם לכפות הפסקת המלחמה איראן־עיראק

מוסקווה (א.פ.). – שגריר ארה"ב לאו"ם ורנון וולטרס אמר אתמול, כי ביכולתו של ארגון או"ם, לראשונה בתולדותיו, להביא לסיומה מלחמה הנטושה זה שבע שנים בין שתיים מחברותיו: איראן ועיראק.

בשוחחו עם עתונאים בפיקניק לרגל יום העצמאות של ארה"ב בשגרירות ארה"ב במוסקווה, אמר וולטרס, כי יש היום תמיכה חד־משמעית ביוזמה להפסקת המלחמה מצד כל חמש החברות הקבועות במועצת הבטחון של האו"ם.

וולטרס, ששהה בברה"מ במשך כל השבוע שעבר ונועד עם פקידים סובייטיים בכירים במטרה להשיג את תמיכת ברה"מ ביוזמת השלום, אמר כי בדעתו להעלות את הנושא גם בפגישותיו הצפויות בסין.

וולטרס אמר, כי בניגוד להחלטות או"ם קודמות שקראו להפסקת הלחימה בין איראן ועיראק, כמו גם ליישוב סכסוכים בדרכים דיפלומטיים אחרים, תסמיך ההחלטה הצפויה להתקבל על־ידי הארגון את המזכירות הכללית שלו לכפות על שתי החברות לקיימה.

בעבר לא עלה בידי מועצת הבטחון לכפות הפסקה של פעולות האיבה, משום שנמצאה תמיד אחת מחמש החברות הקבועות שהטילה וטו על הצעת ההחלטה. הפעם, הדגיש וולטרס, מצדדות כל החמש בגישה קשוחה יותר.

מצרים העבירה לישראל מחאה על קידוח באר מים בבית־לחם

קאהיר (א.פ.). – שגריר ישראל במצרים משה ששון זומן אתמול למשרד החוץ המצרי כדי לשמוע את מחאת מצרים על כוונת ישראל לקדוח באר מים בקרבת בית־לחם שתשרת את ירושלים ושבה רואה מצרים הפרה של החוק הבין־לאומי.

דובר של משרד החוץ המצרי אמר אתמול כי ניתנה לשגריר מצרים בישראל הנחיה לבקש הבהרות נוספות באשר לתכנית הישראלית. „מצרים מגנה בחריפות ומודאגת מאד לנוכח דיווחי סוכנויות הידיעות על התכנית הישראלית לקדוח באר בקרבת בית־לחם", הוא אמר. „הדבר נוגד את החוק הבינלאומי, האוסר על שלטונות מדינה כובשת לנצל משאבים טבעיים ומים בכלל זה שבתחומי שטח כבוש. מצרים מודאגת גם לנוכח העובדה שמעשה זה נוגד את כל המאמצים הנעשים עתה כדי ליצור אווירה מתאימה להשגת פתרון לבעיית המזרח־התיכון".

ראשי עיריות בגדה מחו כבר אף הם על הכוונה לקדוח במקום וקבלו על כך שבאר כזו, אם תיכרה, תחמיר עוד יותר מחסור במים שממנו סובלים תושבי בית־לחם וסביבתה. ראש עיריית בית־לחם אליאס פרג' אמר, כי „אם יממשו הישראלים את הפרוייקט, יביא הדבר לניצול כל מי התהום בתוך שנים מספר, והערבים ישארו, למעשה, בלא מים".

ראשי הציבור הערבי דורשים לבטל כל התקנות והחוקים המפלים ערבים

מאת מוחמד חלילה, סופר „דבר"

ראשי הציבור הערבי תובעים לבטל לאלתר את כל החוקים, התקנות, חוקי העזר וההחלטות הגזעניות המפלות לרעה את האזרחים הערבים. על כך הוחלט אתמול בישיבה של ועדת המעקב העליונה, שהתכנסה בשפרעם לסיכום השביתה ב„יום השוויון", ב־24 בחודש יוני.

בוועדת המעקב העליונה חברים בנוסף לראשי הרשויות הערביות חמשת חברי הכנסת הערבים, שני חברי הוועדה המרכזית של ההסתדרות ונציגים של כל הגופים הציבוריים הפעילים במגזר הערבי. חברי הוועדה החליטו לקיים בראשית אוגוסט עצרת המונים באחת הערים המעורבות ולהזמין אליה כל הכוחות המתקדמים היהודים שהביעו הזדהות עם השביתה במגזר הערבי כאות לכך שמאבקם של האזרחים הערבים הוא מאבק משותף. כן הוחלט לקיים שביתת רעב בהשתתפות ראשי הרשויות המקומיות הערביות וחבריהן במחאה על האפליה.

ועדת המעקב החליטה לגנות את תוכניתו של השר גד יעקבי ליהוד הגליל, שתוארה על־ידי חברי הוועדה כ„מסמך קניג מספר 2". חברי הוועדה גינו בתוקף את מעשה ההתקפות והפורענות נגד הפועלים והסטודנטים הערבים ברמת עמידר ובגני־תקווה וקראו לצאת למאבק יהודי־ערבי משותף כדי לחסום את המתפרעים ולהוכיח להם שאין מקום בחברה הישראלית לקיצוניים ולגזענים. חברי הוועדה הפנו אצבע מאשימה כלפי השלטונות, והם אומרים, שקשר השתיקה של הממשלה הוא מעין השלמה עם מעשה הפוגרום ואף מתן לגיטימציה לו.

כתובות נאצה נגד ערבים צוירו ברחובות העיר צפת

המשטרה לא מטפלת כי אין תלונה ואין סעיף

מאת שמעון וייס, סופר „דבר" בצפון

סדרה של כתובות נאצה נגד ערבים צויירו בימים האחרונים במקומות שונים בצפת. בין השאר, צויירו הכתובות בבן העיר, ברחובות הראשיים של העיר ועל קירות מבנה שבו מתגוררים ערבים העובדים בבית מלון בעיר.

ממשטרת מרחב הגליל נמסר שלשום, כי זו לא טיפלה בנושא הואיל ולא הוגשה תלונה משום גורם. מהמשטרה נמסר עוד, כי בעוד שישנו סעיף בחוק הקובע כי יש לחקור כתובות נאצה נגד המדינה, אין סעיף דומה כאשר מדובר בכתובות נגד ערבים.

ראש עיריית צפת, זאב פרל, אמר שלשום כי גם הוא לא ידע על הכתובות, אך מיד כאשר נודע לו על כך, מיהר להזעיק את המשטרה ולהגיש תלונה. פרל דרש מהמשטרה לפעול מיד למציאת העבריינים והעמדתם לדין. הוא הגדירם כ„פושעים לא שפויים". הוא גם הורה למחלקת הנקיון בעירייה לנקות את הכתובות עד כניסת השבת.

תושב עזה נדקר בתל־אביב

(ע). – תושב ג'בליה שליד עזה, בן 29, נדקר ביום ה' אחר חצות בידי שני אלמונים בתל־אביב.

האיש, ראשד חלק עלי, המתין בתחנת אוטובוס של קו 36 ברחוב יסוד המעלה בתל־אביב. בשעה 12.30 אחר חצות ניגשו אליו לפתע שני אלמונים ודקרוהו בבטנו וברגלו. הפצוע הועבר לבית־החולים „איכילוב".

שני החשודים טרם אותרו, והרקע למעשה אינו ברור. המשטרה פתחה בחקירה.

הנאשמים העיקריים בתקיפת הערבים ברמת־עמידר למעצר עד תום המשפט

(ע). – מעצרם של שניים מהנאשמים בתקיפת הערבים ברמת־עמידר, יעקב עיני ויעקב ציפורי, הוארך ביום ו' עד תום ההליכים המשפטיים נגדם. דבורה יצחק, הנאשמת אף היא בפרשה זו שוחררה ממעצר בתנאי ערבות קשים, בפקודת שופטת השלום חוה חפץ.

כל השלושה נאשמים בתקיפה חבלנית, בתקיפה בנסיבות מחמירות, בהיזק בזדון ובהסגת גבול, בעת שתקפו את שלושת הערבים בשכונת רמת־עמידר והציתו את דירתם. השלושה נאשמים שעשו את המעשה יחד עם כמה קטינים, ביניהם בנה של דבורה יצחק, וגם נגדם הוגשו כתבי אישום ובקשות למעצר עד תום ההליכים.

שלושת הנאשמים כפרו באשמה המיוחסת להם והעלו טענות אליבי. יעקב עיני טען, כי בשעת המעשה היה בביתו בפתח־תקווה עם אשתו. יעקב ציפורי טען, שישן אותה עת בביתו, והתעורר לשמע צפירת ניידות המשטרה. דבורה יצחק טענה, שהיתה בבית אותה עת וחזרה כשאמרו לה שערבים הרגו את בנה.

השופטת חפץ אמרה, כי השלושה זוהו בזיהוי ספונטאני על־ידי אחד המותקפים. את עיני הוא זיהה בעת שעבר במסבגית בשכונה. את ציפורי הוא זיהה בהודאות פעם אחת בביתם של התוקפים ופעם שנייה בתחנת המשטרה, ואת דבורה יצחק, ששינתה בינתיים את צבע שערה, הוא זיהה בתחנת המשטרה.

הנאשמים עיני וציפורי הם אנשים אלימים, שלא נגררו להשתלהבות יצרים חד־פעמית ומקרית, אמרה השופטת. היא ציינה, שלחובת עיני עומדות ארבע הרשעות קודמות בגין אלימות, ושרק בינואר 1987 הוא נידון על תקיפה ותלויים נגדו שלושה חודשי מאסר על־תנאי. ציפורי הוא בעל עבר פלילי בגין עבירות רכוש ואלימות.

השופטת אמרה, כי אם ישוחררו הנאשמים קיים חשש שהם ינסו להשפיע על המתלוננים, שאחד מהם, אלון, עדיין מחזיק בדירה בשכונה. העובדה שלמחרת נשרפה בשכונה הדירה המשופצת, שאליה עמד לעבור אחיו של אלון עם חברתו היהודייה, מוכיחה שזה לא היה אירוע חד־פעמי ושהיה כאן שיקול של אי־השלמה עם כך שערבי יגור עם יהודיה. חומרת העבירה וסיבה מצביעים על כך, שאם השניים יהיו חופשיים, הם ינסו להדיח עדים ולשלהב יצרים.

דבורה יצחק נטלה חלק לא מבוטל, אם כי פחות משל עיני וציפורי, באירוע, אמרה השופטת. היא הכירה, שבנה הקטין של דבורה נעצר עד תום ההליכים. עם זאת ציינה, כי אין חשש שדבורה תשוב ותבצע אותו מעשה. לפיכך היא הורתה לשחררה בערבות אך בתנאים מחמירים: אסור עליה להתקרב לביתו של אלון, עליה לשלם ערבות של 20,000 ש"ח ולהפקיד 2,000 ש"ח במזומן, ולהתייצב פעמיים בשבוע בשעה קבועה במשטרת רמת־גן.

תושבי השכונה שנכחו באולם התמרמרו על החלטת השופטת. נשמעו מפיהם התבטאויות כגון: „הכל בגלל שהעתונות הסיתה אותה", „היא אוהבת ערבים", „נראה מה היא היתה אומרת אם היו שמים לה שכן ערבי בדירה ליד בנייך". שוטרים רבים נכחו באולם והוציאו לו במהלך הדיון.

שבחים למחלקת השכונות בהסתדרות ולמועצת פועלי רמת־גן

מועצות הפועלים עושות את כל המאמצים והאפשריים לשמירה על שוויון זכויות ורגיעה בשכונות, ופעולותיהן של מחלקת השכונות בהסתדרות ומועצת פועלי רמת־גן ברמת־עמידר בגדר ראויות לשבח – אמר גדעון בן־ישראל, יו"ר אגף הארגון ומועצות הפועלים, בכינוס ארצי של מזכירי מועצות פועלים, שנערך בתל־אביב.

בן־ישראל ציין, שהתקרית המצערת ברמת־עמידר היא תוצאה של שיתוף פעולה בין בריונים, שחלקם כלל אינם תושבי רמת־עמידר.

הכינוס יצא בהודעת גינוי להתפרעויות ברמת־עמידר וקרא להרחיב את שיתוף הפעולה היהודי־ערבי בישראל.

הסורים בונים ביצורים חדשים באיזור ראשייה

ביירות (ע"מ). – הסורים מקימים בימים אלה ביצורים חדשים באיזור ראשייה, המרוחק כ־15 ק"מ מצפון־מזרח מרצועת הבטחון. לדברי כתבים מקומיים מוקמים אלה בפאתי הכפרים כפר משקי, כפר ערב, ומחרסה, שבהם היו לסורים לפני מלחמת לבנון מאחזים צבאיים לרבות עמדות ארטילריה.

"שעת כושר" אצלך בבית

מבצע 3 תשלומים שווים

שולחנות פינג פונג

שולחנות טניס שולחן, מתקפלים, על גלגלים וללא גלגלים לשימוש פנים, ושולחנות עמידים מפני מים - מחוץ לבית

מחירים:
שולחן על רגלים קבועות 265 ש"ח
שולחן SIMPLEX עם רגלים מתקפלות ועם אפשרות למשחק עצמי 355 ש"ח
שולחן TEMPEST מתקפל עם גלגלים 515 ש"ח
שולחן ACTION עם גלגלים, מתקפל עם מסגרת אלומיניום 575 ש"ח
שולחן WATERPROOF עמיד בפני מים 1050 ש"ח

אופני כושר (חתירה)
EXERCYCLES
אלקטרוני ארגומטרי

תוצרת ספרד ו־SVEN מבלגיה
מכשיר המשלב אופני כושר עם כיוון חתירה שבהם אפשר לווסת את קושי ההפעלה ביד וברגל. המכשיר מאפשר פיתוח מבוקר של שרירי הידים והרגלים ושיפור סיבולת הלב והריאות.

דגם A.C.X 575 ש"ח
דגם RUNNER 690 ש"ח
מכשיר חתירה רב תכליתי דגם 2010 800 ש"ח

מחירים:
דגם 7000E 850 ש"ח תוצרת ספרד
דגם COACH 850 ש"ח תוצרת בלגיה SVEN

* כל המחירים כוללים מע"מ

מולטי טריינר
MULTI TRAINER
תוצרת SVEN מבלגיה
מכשיר כושר למתעמל הבודד המאפשר לך לעבוד על שרירי הגוף ולבצע תרגילי כושר מגוונים ללא מדריך.
ה"מולטי טריינר" תופס שטח מזערי כשאינו בשימוש - הוא ניתן לקיפול והרכבה עצמית בבית, במרתף או באולם ספורט, מתאים לכל הגילאים.

מחירים:
דגם 620 1,150 ש"ח
דגם 630 1,550 ש"ח
דגם 939 2,100 ש"ח
ספסל והתעמלות מתקפל - דגם 610 370 ש"ח

עטר ובניו בע"מ רחוב פרץ 17, תל־אביב; טלפון: 372898, 03-371833

השבב של „מוטורולה" ישראל, המהיר מסוגו בעולם. (צילום: יוסי דנה)

שבב מפיתוח ישראלי המהיר מסוגו בעולם

מאת רני גוב, סופרו הכלכלי של „דבר"

חברה ישראלית פיתחה מעבד אותות דיגיטאלי, המהיר ביותר בעולם, בהשקעה של 6 מיליון דולר.

השבב מאפשר מגוון פעולות כמו הפעלה מרחוק של טאנקים, רובוטים ומערכות ביתיות כמו מזגנים ותנורי אפייה. עובי השבב 1 מ"מ והוא מכיל כ־400,000 טרנזיסטורים ובעל כושר ביצוע של כ־10 מיליון פעולות כפל בשנייה.

הפיתוח הישראלי של חברת „מוטורולה סמיקונדקטור", יאפשר יישום של חידושים בתחומי תקשורת בין־לוויינים, רפואה ומכשור ביתי. את המוצר תשווק חברת „מוטורולה" הבינלאומית.

צבי סוזה, מנכ"ל „מוטורולה סמיקונדקטור" אומר, כי בפיתוח השבב הושקעו 3 שנות עבודה של צוות של 30 מהנדסים. מחיר היחידה כ־800 דולר.

השבב מאפשר למוצר מכשירי טלפון ולפתח מכשיר טלפון שיכלול גם מסך טלוויזיה מזעיר של מצלמות וידיאו, פיתוח מערכות לעיבוד קולות וכן הפעלה באמצעות פקודות של טאנקים, מכוניות ורובוטים.

המפתחים אומרים כי באמצעות השבב ניתן יהיה לפתח מערכת סטריאו ביתית בעוצמה ואיכות של אולם קונצרטים, להפעיל מערכות מתוחכמות של מרכזיות־טלפון. כן יוכל המוצר החדש להשתלב במערכת הבטחונית – הצפנה, תקשורת, עיבוד תמונות. במערכת הביתית יוכל לתת פקודות למחשב הביתי, מזגן אוויר ותנור אפייה.

רבין נתקע בלונדון בגלל תקלה במטוס

מאת אריה אריה, סופר „דבר"

שר הבטחון יצחק רבין עומד לשוב לארץ רק היום, לאחר שמטוס ה„ג'מבו" של „אל־על", שבו טס לארץ התקלקל ונאלץ לנחות בלונדון. 450 נוסעי המטוס ובתוכם השר רבין שוכנו שם עד צאת השבת והמטוס המריא בדרכו לנמל בן־גוריון אמש.

טיסה 002 של „אל־על" היתה הטיסה הסדירה האחרונה שלפני השבת. המטוס יצא מניו־יורק בשעה 5.30 לפנות בוקר, בטיסה ישירה לארץ והיה אמור לנחות בנמל בן־גוריון שלשום בשעה 6.45 בערב. בהיותו מעל האוקיאנוס האטלאנטי חש הצוות בתקלה במערכת הדלק, והקברניט הנחית את המטוס בלונדון. היה ברור, כי המטוס לא יספיק להגיע לארץ עד כניסת השבת, ולפיכך החליטה החברה לשכן את הנוסעים במלון בלונדון.

סדאם מבקש לשפר היחסים עם ארה"ב

בגדאד (א.פ.). – נשיא עיראק סדאם חוסיין הביע אתמול את רצונו בשיפור יחסי עיראק עם ארה"ב באיגרת ששלח לנשיא רונאלד רייגן לרגל יום העצמאות ה־211 של ארה"ב שחל אתמול.

תוכן האיגרת הוקרא במלואו ברדיו ובטלוויזיה הממלכתיים של עיראק. „עיראק מעוניינת בשיפור היחסים בין שתי המדינות על בסיס של שוויון ושל כבוד הדדי" צוטט סדאם חוסיין כאומר.

שתי פרשיות העיבו לאחרונה על יחסי עיראק־ארה"ב. ב־17 במאי תקף מטוס מיראז' עיראקי את הפריגטה „סטארק". עיראק התנצלה על התקרית, שנבעה, לדבריה, מטעות. בנובמבר אשתקד מתחה עיראק ביקורת על ארה"ב על מכירות הנשק הסודיות שלה לאיראן, אויבתה במלחמת המפרץ בת שבע השנים.

עיראק חידשה את יחסיה עם ארה"ב בנובמבר 1984, לאחר שאלה היו מנותקים מאז מלחמת ששת הימים ובעקבותיה.

שידורי הערוץ השני ייפסקו תוך חודש אם לא יהיה חוק

מאת אמנון אמיר, סופרו הכלכלי של „דבר" בירושלים

שר התקשורת גד יעקבי הודיע בסוף השבוע, כי אם תהליך חקיקת חוק הערוץ השני לא יסתיים בתוך חודש, הוא יפסיק את שידורי הנסיון בערוץ זה.

יעקבי קרא לכנסת לקבל את חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו (הערוץ השני), עוד במושבה הנוכחי, המסתיים בתחילת החודש הבא. לדבריו, המשך השידורים במתכונתם הנוכחית לזמן בלתי מוגבל עומד בניגוד לרוח החוק ולאפשרויות התקציביות של משרדו.

יעקבי מדגיש, כי שידורי הניסיון נועדו מלכתחילה לתפוס את תדרי השידור לשם אבטחת קיום השידורים בערוץ השני, מיד עם קבלת חוק.

ועידת זהב"י נפתחת היום

מאת עמרם גבאי, סופר „דבר"

במעמד ראש הממשלה יצחק שמיר, שר האנרגיה משה שחל וראשי עיריות, תיפתח היום במלון „שלום" בירושלים הוועידה השלישית של תנועת זהב"י (זכויות משפחות מרובות ילדים).

סגן יו"ר תנועת זהב"י, אהרן עזרה, מסר כי במרכז הדיונים יעמוד העתיד הדמוגרפי והגיאוגרפי של מדינת ישראל לאור השינויים החברתיים והרכב האוכלוסיה.

לתנועת זהב"י מועדונים וסניפים ברוב הערים ועיירות־הפיתוח. היא מקיימת פעילות בנושאי המשפחה ומסייעת לאכיפת הזכויות של משפחות מרובות ילדים בתחומי המיסוי, החינוך, הדיור ועוד. התנועה גם מקיימת קייטנות למעוטי־יכולת.

לדברי אהרן עזרה, תנסה הוועידה לקבל החלטות אשר יביאו את הממשלה להוסיף תקציבים לתפעול הפעילות השוטפת של התנועה.

בין חברה למדינה

מאת פרופ' נתן רוטנשטרייך

על חברה נאמר, שהיא תווך־ביניים בין משפחה למדינה – מערכות שמצויים בהן יחידים רבים – והיא שונה משני הקצוות, כביכול. האם הצירוף של יחידים רבים הוא סימן ההיכר המבדיל חברה ממדינה או סימן היכר ממצה? אולי אפשר להוסיף סימן היכר נוסף הנוגע ליחידים רבים אך אינו גלוי בתכונה זו.

בחברה כוללת מצויות חברות שונות ואפילו רבות: מסחריות, למשל, או כלכליות המונח שמשתמשים בו לאפיינן הוא. יש חברה במובן הכולל, שהשייכים אליה ולפחות רובם משתמשים בלשון אחת או בלשון משותפת. אולם על רקע השותפות הלשונית מתפתחות חברות שונות על־פי השייכות לדת אחת או למוצא לאומי אחד או למוצא של אזור מבחינת הארץ שממנה באה ההגירה. אשר לארגון כולל, דוגמה טובה היא הסתדרות העובדים אצלנו.

אולם השותפות והריבוי שבתוך החברה אינם גלויים רק בזיקה לשפה ולמוצא, למה שקוראים לו עתה אתני. חברה מתאפיינת גם בכללי התנהגות מסויימים וכללים שהם בגדר ביטוי לזיקות בין בני האדם. בתחומי חברה אחת נוהגים בני־אדם בנימוס איש כלפי רעהו שעה שהם נוסעים בכבישים; לעומת זה בתחומי חברה אחרת לא הנימוס הוא תכונה מאפיינת אלא דווקא המירוץ והניסיון להגיע ליעד בהקדם ללא התחשבות בזולת. מסתמא הכללה אינה תופסת ללא סייג, אולם הצטיידות תכונה מאפיינת כתכונה קיימת בדרך כלל מופיעה בהקשר של חברה. החברה גלויה יותר מהמשפחה ואורחות ההתנהגות שלה ובתוכה בולטים, בעוד שסדריה של משפחה הם בגדר רשות יחיד והם מתבלטים לרוב על רקע של משברים.

ההבדל בין חברה למדינה בולט בעניין זה. למדינה איננו מייחסים נימוסים אלא חוקים. כלומר, אחד ההבדלים בין חברה למדינה הוא בכך, שחברה יש בה נהגים ואילו מדינה יש בה הסדרים המלווים כפיה מעוגנת בחוק. הכפיה של המדינה מובלעת בחוק מכאן וביישומו מכאן – אם על דרך פסיקה של בתי משפט ואם על דרך הוצאה לפועל, כמו בסדרי משטרה מכאן או סדרים של רשויות מסים.

אפשר להצביע על עניין נוסף: בתוך חברה הכוללת קיימות חברות שונות ולהן סימני היכר רבים. אולם בתוך מדינה אין קיימות מדינות רבות, ואילו היו קיימות היתה המדינה חדלה להתקיים, אם כתוצאה מפילוג ממשי כמו בקפריסין, ואם כתוצאה מפילוג בפועל שלא קיבל גושפנקה רשמית, כמו בלבנון. הסדרים שאין כפיה נלווית אליהם מתיישבים יותר מהסדרים של המדינתי, אשר הכפיה וסמכות הפעלתה הן מסימני ההיכר שלה (ואפשר להוסיף מסימני ההיכר הבלעדיים של המדינה ולא של מערכות אנושיות אחרות).

המסקנה: קיימים קווי תיחום בין חברה למדינה אולם אלה אינם חדים, משום שגם חברה אינה רק מציאות של יחידים רבים החיים זה בצידו של זה; גם חברה היא מערכת סדורה, גם אם הסדריה יותר רופפים ונזילים מאשר סדרי המדינה.

יש לציין גם היעדר אחר: חברה ומדינה אינן מערכות פיסיות המעוגנות באורגאניזם משותף. ההבדל בין מעמדם של יחידים, שהם ישים בעלי גוף (במשמעויות השונות של צירוף לשוני זה) לבין חברה ומדינה שאינן ישים גופניים, הוא ענין מהותי. ביטויו הממשי בכך, שגם חברה וגם מדינה נוצרות והולכות ללא הפסק. למשל, יחדלו בני אדם לדבר בשפה משותפת, ייעלם מן המציאות הממשית גורם מובהק של שותפות. שפה מתה אינה גורם מלכד, ועל כן בהיעלם גורם מובהק זה – נעלמת גם שותפות. לכאורה, שונה המצב בתחום המדינה בגלל מובהקותו של גורם הכפיה. אולם בפועל אין הדבר כן. כאשר אין בני האדם מקבלים על עצמם את הכפיה הטבועה במדינה וברשויות ומרימים יד נגדה, או או מתפוררת המדינה או אנוסה להפעיל כפיה מיוחדת, למשל את הצבא שלה נגד אזרחיה היא ולא רק נגד אלה שמחוץ לגבולותיה. מלחמות אזרחים הם הביטוי החברתי והמדיני של מצב זה, המבליט את העובדה שכפיה על פי החוק אינה הכרח של טבע. בני אדם יפלו אם יתנוססו באויר, אם ידעו את חוק הנפילה ואם לאו, וקל וחומר אם יסכימו ואם לא אין הדבר כן במדינה שהכפיה בה אינה הכרח של הטבע ועל כן בבוא שעה מיוחדת – למשל עת משבר – צריכה הכפיה להסכמה, הנענית לה ועל ידי היענותה מקיימת אותה.

ההיווצרות הזאת – גם של חברה וגם של מדינה – היעדר מעמד סגור ומעוגל ומעוגן בתוך שתי הרשויות, מבליט קרבה של מהות בין הרשויות משני הסוגים למרות ההבדלים ביניהן.

כל זה נאמר כך למען תזכורת של עצמנו לעצמנו. קרה דבר בתולדות עמנו ובתולדות הציונות אשר כוננה את מה שקרוי החברה הישובית שלפני הקמת המדינה וכוננה גם את המדינה. הציונות כוננה שתיים אלה והשאלה היא, אם מוסיפה הציונות לכונן אותן. וביתר חדות: האם אנו מקיימים חברה שיש בה שותפות אשר מוענקת ומואצלת למדינה או שמא נוטים אנו להתפורר בתור חברה. בידינו כביכול כספת ביטוח של המדינה והכפיה שלה – הן יקיימו את החישוקים „מלמעלה". הקמת מדינת ישראל היתה מפנה בחיי העם היהודי ובחיי החברה הישובית, אולם במפנה היה גם פגם של העתקת מרכז הכובד של השותפות מן החברה אל המדינה. אנו נוהגים בדרך של חידוד יחסים בין הבריות, בדרך של עיצומים שחלקי הציבור מטילים על החברה כולה ועל המדינה ומזמינים את עוצמת המדינה לרסן את תהליכי העיצומים. לאמור: באין הסכמה אין מפלט להסתייע במערכות המדינה והכפיה; מעמיק הפער בין הדחפים האנוכיים של בני החברה לבין השותפות המוטלת מכוח המדינה. ונשחק ההולך תחום־הביניים של חברה וסודריה. קפצנו לתוך המדינה ובדרך סלקנו בשעור ניכר את הסולם שעלינו בו למקפצה. גם המדינה מצידה סייעה בהתרופפות חישוקי החברה – במדיניות כלכלית המתריצה את בקשת הרווח וההישג ובמלחמה שהמריצה את הפיקפוק ברמת השיקולים ובכוחו ראייתה של המדינה.

אחד הביטויים המחשבתיים לתהליך זה הוא בעובדה שהמדינה נתפסת כמסגרת בלבד. האומנם כך הדבר? מסגרת המקיפה תמונה היא יש סטאטי. אולי חזות המסגרת מושפעת מן הציור שבתוכה – אם הוא של רמברנדט או של גויא. אולם המסגרת בעיניה עומדת ואפשר לשים בה פעם תמונה זו ופעם תמונה אחרת, אם המרחב של תמונה אחת עולה בקנה אחד עם זה של אחרת. מדינה היא מערכת סוגרת ועל כן היא אולי מסגרת אולם היא גם ביטוי. בהיעדר גורמים מאחדים או משותפים ביום־יום החברתי – השותפות של המדינה נשחקת ואולי אפילו נעלמת. מנסים עודפת להטיל על המדינה לא רק את המונופולין של כפיה אלא גם את המונופולין של שותפות, נשחקת גם השותפות.

נכון, מדינה משפיעה גם על השותפות החברתית אולם הדבר אפשרי – וזאת אנו למדים מתוכנו – כאשר המדינה מדגישה את השותפות ומחזקת אותה ולא כאשר המדינה היא המערכת היחידה של השותפות. המדינה, מן הדין שתיזון משותפות חברתית ותשפיע מצידה עליה. התהליך הוא דו־סטרי ולא חד־סטרי, כפי שאנו נוטים לחשוב ונוהגים בפועל.

יש מונח „עם־מדינה" המבליט את הקשר בין שני המרכיבים. יום יום אנו למדים לדעת שעדיין לא הגענו למעמד זה ומסתמא אין להגיע אליו עד כדי להשקיף עליו כעל סיום דרך. אולם, עלינו להימצא ולהתקדם בדרך למעמד זה. העניין מצריך ראיה אנושית שהיא ראיה אידיאולוגית ובאין אידיאולוגיה ייפרדו בני אדם ותישחק חברה. את הלקח הזה אנו חייבים ללמוד מעצמנו – וזולתנו לא ילמדנו.

הפתרון המסוכן: אפס מעשה

מאת יהודה להב

יש בסיס מסויים לטענתו של חגי אשר, בפולמוס שלו עם דויד גרוסמן ב„הזמן הצהוב" שלו („הפתרון הכוזב, לקום ולהסתלק", דבר, 26 ביוני 1987), כי שטחי הגדה המערבית ועזה אינם סתם „שטחים כבושים", אלא „שטחים כבושים־משוחררים־מגינים־מחוזקים". ההגדרה הנבונה תלויה בנקודת הראות. אך אשר עצמו, בכבל למעשה, את ערך טענתו בציינו, כי „לגבי התושבים הפלשתינים השטחים הם 'כבושים', בלי ספק, גם מבחינה אנושית־הומניסטית וגם מבחינה פוליטית־לאומית".

לפי מיטב הבנתי – ואני סבור, כי רק כך יכול להבין את חיבורו של גרוסמן כל מי שקרא אותו – הנושא של „הזמן הצהוב" הוא היחס בין העם הכובש ובין העם הכבוש וההשלכות הפוליטיות ובעיקר המוסריות של יחס גומלין זה. מבחינה זו פחות חשובה הגדרת השטחים – הקובעת היא הגדרתם של תושבי השטחים כ„עם כבוש" על פי מצבם ועל פי תחושתם. מנקודת ראות זו, ההגדרה „עם כבוש" חלה על תושבי שעם, ג'נין, מזרח ירושלים וקלקיליה. באותה מידה, ונסיון של ההבנה סמאנטית, מסיטה את הדעת מנושא העיון.

חגי אשר טועה כנגד גרוסמן, כי מתוך מכלול „הגוף החולה של הסכסוך הישראלי־ערבי" הוא עוסק אך ורק באיבר נגוע אחד – בבעיית הכיבוש – „כאילו היה הגוף כולו". ואך גרוסמן אינו לבדו בהרגשתו, כי 20 שנה לאחר מלחמת ששת הימים – שאכן, גם לדעתי היתה מלחמת מגן – הכיבוש והשלטתו הם הבעייה המעיקה והגורלית ביותר של עם ישראל, המאיימת בהשחתתו המוסרית ובכך מסכנת אולי את עצם קיומו. מאיבר נגוע זה עלולה המחלה המסוארת להתפשט לגוף כולו. על כן מוצדק לעסוק בה גם בנפרד, לא רק כחלק מן הבעיה הכללית. זה מה שדויד גרוסמן עשה ב„זמן הצהוב" ומנקודת־התצפית שלו בהחלט מוצדק השימוש השיטתי במונח „שטחים כבושים".

אף על פי כן, נכון, שהסכסוך הישראלי־ערבי (ביתר דיוק הישראלי־פלשתיני) אינו חד־ממדי. נסיגה חד־צדדית היא אכן „מעשה מוסרי" (יצחק בן־אהרן, פרופ' ישעיהו ליבוביץ, פנחס לבון ואחרים ראו את הנולד, כאשר הטיפו לה כבר לפני שנים), אך בהחלט אפשר להעלות נגדה נימוקים פוליטיים ובטחוניים כבדי־משקל. מכאן, שאין כל פסול בנסיונו של חגי אשר להוכיח, כי זהו „פתרון כוזב", ובלבד שיציע מירשם אחר להשגת אותה „פשרה מורכבת ומסובכת", שלטענתו הוא מעוניין בה. „פשרה מורכבת ומסובכת" – זו נוסחה מעורפלת וכללית, אין לדעת מה מסתתר מאחוריה. יתכן שהיא מעורפלת בכוונה תחילה, מאחר שחגי אשר סבור, אולי, שאין זה מן החוכמה הדיפלומטית „לחשוף את הקלפים" מראש ורק כאשר יתחיל המשא־ומתן, יהיה על ישראל לגלות, מהי מידת הוויתורים שהיא נכונה להם.

אולי זה אינו סתם משחק דיפלומטי ולפני שמגיעים למשא־ומתן, עומדת להכרעה השאלה, עם מי ננהל משא־ומתן? כיוון שיש לנו עניין עם עם, שתחושתו הבסיסית והמוצדקת, מוצדקת גם לדידי חגי אשר, היא שהינו עם כבוש בשטחים כבושים, הרי משימתו הראשונה של כל מי שחותר לפתרון־אמת היא לבטל את תחושתם זו של הפלשתינים: לנטוע בהם הרגשה, שבאמצעות נציגיהם האוטנטיים (אוטנטיים בעיניהם!) הם שותפים לקביעת גורלם – כדי שיהיו מסוגלים. וגם נכונים לעשות שימוש בכוחם הדיבוני להסכים לוויתורים ולפשרה. רק אם הפתרון לא ייכפה עליהם, אלא יושג בהסכמתם, יש סיכוי, שיחדלו לראות עצמם כ„עם כבוש" – ואז גם השטחים, שיישארו בידי ישראל (אם יישארו) יחדלו להיות שטחים כבושים.

ובכן, למרנו, שחגי אשר מתנגד, מטעמים לגיטימיים, להענקת ריבונות לפלשתינים באמצעות נסיגה חד־צדדית. האם הוא שולל את עצם הצורך להעניק להם תחושה כזאת, כדי שיהיו שותפים־בכוח לפתרון „הבעייה המורכבת והמסובכת"? ואם אין הוא שולל צורך זה, מהי הנוסחה שהוא מציע? שמא יתמוך בהצהרה ישראלית בדבר הכרה בזכות ההגדרה העצמית של הפלשתינים, שדרכי מימושה תיקבענה במשא־ומתן עם נציגיהם? הרי הצהרה כזו אינה טומנת בחובה סכנות בטחוניות, שמפניהן הוא מתריע במקרה של הסתלקות מן השטחים. ואם גם זה לא, אולי הוא מצדד בגיבוש תוכנית אוטונומיה בשטחים „הכבושים־מחוזקים" – אבל אוטונומיה ממשית, לא בגינית, מרוקנת מכל כוח שליטה? האם גם זה לא, אולי בתור נסיון, לפחות בהנהגת אוטונומיה ברצועת עזה תחילה? או שאין לעשות דבר? רק „להמתין לטלפון", כפי שהציע בזמנו משה דיין? ולטלפון של מי, בעצם?

על כל אחת מהצעות אלו אפשר להתווכח: אף אחת מהן אינה נעדרת סיכונים וההצלחה אינה מובטחת מראש לאף אחת מהן. צודק חגי אשר בהצביעו על נטיית ההרס העצמי של הפלשתינים, ש„הצליחו" להפקיד את גורלם ב־40–50 השנים האחרונות בידי מנהיגים, אשר דחו כל פשרה אפשרית ותמיד נאחזים היום בפשרה שהיתה אפשרית אתמול – כאשר דחו אותה. ייתכן, כי נטייה זו תגבר גם אם ישראל תעלה הצעות הגיוניות ונדיבות. לפשרה נחוצים שניים, להכשלתה די באחד. אבל אם אומנם יכשילו את פתרון־הפשרה, זו לא תהיה סיבה לשמחה לאידם. שכן, הכשלון שלהם יהיה גם הכשלון שלנו ומערבולת הדמים, שהם ייגרפו אליה, תגרוף לתוכה גם אותנו. אנחנו והם דבוקים בסכסוך כתאומי־סיאם והתנהגות בלתי הגיונית שלהם אינה פוטרת אותנו מן החובה לגלות נכונות לפשרה, להעלות הצעות ולשום פעולות, שיש בהן – אולי – כדי להוציא אותנו ממעגל הדמים ומן השחיתות המוסרית הכרוכה בכיבוש המתמשך. וזהי חובה ראשית־כל כלפי עצמנו, לא נעשה בכך טובה לאף אחד.

ישיבה באפס מעשה – היא ה„פתרון" המסוכן מכל.

יהדות – ציונות – עבודה

מאת אורי אגמי

בימים אלו – ימי שינויים במהותם של ערכי־יסוד ואמונה־דרך – יש צורך פנימי, ויש רצון, לחזור ולשנן לעצמנו כמה נושאי יסוד.

בשבילי, ציוני הוא יהודי. כלומר: המושג ציונות קשור קשר הדוק ליהדות – אין ציונות ללא יהדות. יכול להיות דיון וגם ויכוח למשמעות היהדות – הדרך שכל אחד מאיתנו מבין את מצוות היהדות ומקיים אותן; הדרך שכל אחד מאיתנו מבין את עובדת היותו יהודי – אך אין יכולת להיות ציוני מבלי להיות יהודי.

יכולים להיות לציונות ידידים – ואף מאמינים בצדקתה – שאינם יהודים. אבל אפילו אלה מבין בני הלאומים השונים שהם הידידים הטובים ביותר של העם היהודי ומדינת ישראל: אפילו אלה מבני העדות השונות שהם נאמנים ביותר לעם היהודי ולמדינת ישראל – אפילו אלה אינם יכולים להיות ציונים. כי הציונות נמצאת בקו שווה ליהדות.

ואת, ועוד: הייתי מוסיף לשלמותה זו של היהדות־ציונות – דווקא בימים אלו של ערפול ושל נסיונות טשטוש – את התיבה „עבודה".

אינני מאמין ביהדות ובציונות בלי עבודה ועבודה־עצמית. והסתמכות על עבודתך שלך, ולא על עבודת זולתך – ולא תחיה מפרי עבודת זולתך.

כן, בהחלט. הזכות לעבודה קיימת לכל אזרח מבית ישראל – ציוני כמו לא־ציוני, יהודי כמו לא יהודי. אין ספק ואין מחלוקת. אך במהות הציונות היתה תמיד האמונה בעבודה. לכן, הציונות העובדת לא היתה סיסמא – אלא אמת־חיים. יהדות־ציונות־עבודה היו אמונתה ודרך־חייה, והיו הבסיס האיתן ביותר להקמת מדינת היהודים – מדינה של עבודה, מדינה של יהודים השבים אל ביתם. לא מדינה למען אחרים ושל אחרים, אלא מדינת יהודים – עם שיוויון לבני העמים האחרים החיים בתוכנו. שיוויון של אמת וכנות – כנגזר מאמונתנו כיהודים. ללא אפליה וללא שיעבוד וללא אזרחים מסוג ב' וללא חוטבי־עצים ושואבי־מים.

מדינת ישראל בנויה על שיוויון, ועל האמונה בשיוויון ובערך האדם. יהדות־ציונות־עבודה – זה הבסיס האיתן ליישום אמונה זו.

רק אם נחזור אל המקורות העקרוניים אל האמונה הבסיסית בציונות המגשימה – ולא המזוייפת או המעורפלת; רק אם לא יתבלבלו תוכינו – רק אז אכן תהיה מדינת ישראל אור לגויים. רק אז תהיה תחושה, ומעש, של מדינה המקיימת את מיצוות הציונות – ואינה עושה זאת תוך פגיעה וניצול של אחרים.

אין קול לחינוך

מאת ח"כ שולמית אלוני

זה נכון שיש אצלנו כ־150,000 עד־200,000 קוראים לקניוק, לקנז, ליהושע, לעוז ואחרים וזו שמחה גדולה בקריית־הספר. יש עוד כמספר הזה קוראים לספרי־בישול וזה מגדיל בבדק את שמחת המו"לים. עם זאת יש לנו בישראל כ־250,0000 איש ואשה בעל גיל 14, שכל השכלתם מגעת לרמת ארבע שנות לימוד של בית־ספר יסודי (במגזר היהודי בלבד), מבחינת הבנת הנקרא הם מסוגים כבורים גמורים. לאלה יש להוסיף מספרים הולכים וגדלים של תלמידים ובוגרים בחינוך החרדי, הע"כי, האגודאי והמחזיר־בתשובה, שקריאת הספרות החילונית היא בשבילם טומאה גמורה וחל עליה איסור מוחלט.

הואיל ומדיניות הממשלה מחזקת את שתי הקבוצות האחרות, נמצא ששמחת קריית־הספר היא שמחה לעת קצובה ונוגעת לחלק מהישראלים אך אינה נחלת ישראל כולה.

ב־17 לח.ו. וכן בשבוע שלאחר מכן דנה הכנסת בעניני משרד החינוך. הציבור לא שמע את הזעקה ואת השבר משום שהעיתונות לא דיווחה במלה ובחצי מלה על אותו דיון. אך השבר קיים. בעוד שבעבר יחסו הממשלות לחינוך ותרבות מעמד שאינו פחות לבטחון, הרי עתה אף מס שפתיים אין משלמים עוד. מספר שעות ההוראה קוצץ באופן אכזרי. האוניברסיטאות במשבר, המחקר הבסיסי פחת ופוחת. פרט למענקים הכספיים שמועברים בקנאות לחינוך הדתי, העצמאי והחרדי אין לקואליציה הנוכחית כל עניין בפיתוח ערכי דעת, מדע ותרבות.

התסיסה היוצרת שאנו עדים לה באמנות הפלאסטית והמוזיקאלית, בקריית־הספר ובתיאטרון – מקורה מחוץ למערכת והיא נחלת ציבור שהחוויה התרבותית היא חלק מהות אורחות חייו. תסיסה זו זוכה לסיקור תקשורתי רחב ויוצרת אשליה שהיא נחלת הכלל בעוד שעל המערכת הממוסדת המכשירה את העתיד יורדים הסכמון והדכאון. השרים מציעים להוסיף לפרוייקט „הלביא", שנולד מחוץ לרחם ואשר לצבא אין חפץ בו, 150 מיליון לשנה מהתקציב השוטף, היינו על חשבון תקציב החינוך המקוצץ בלאו הכי, בעוד שהתעשיה האוירית פורחת על גאוה פטריוטית ומאיימת תוך כך גם בבוחה האלקטוראלי. שמחת קריית־הספר היא גלולת הרדמה לאלקטוראט ההורים, המורים ושוחרי־התרבות.

גם מאבקיהם השמרניים של המורים כאילו מעידים על תחושת אי־אונות, היעדר חשיבות ונחיתות. אילו גויסו 60,000 מורים, לא להשבתת לימודים, אלא להפגנה רבתי בשעות אחר הצהריים מול בנייני הממשלה והכנסת ועמם הורים, סופרים ויוצרים: יתכן שהממשלה בבואה לדון בפרוייקט „הלביא" או בבזבוז כסף על חיטה־שמיטה היתה נותנת מקצת דעתה גם על חינוך ותרבות.

במצב הנוכחי אין קול לחינוך ואין הד לזעקת שוברו. אורות השמחה של קריית־הספר משאירים בצל את המציאות העגומה המכשירה לנו את אנשי המחר.

עולים חדשים שהגיעו מהונגריה.

הקדמת בחירות עדיפה

מאת ח"כ פרופ' שבח וייס

יוזמתו של מ"מ ראש הממשלה בנושא משאל־עם ראויה לעיון שני. אפשר להבין ללבו של שמעון פרס אשר עמל זה שנתיים ויותר בעניני השלום, שעתה הוא מבקש להבקיע את חומת הסרבנות הממשלתית והפרלמנטרית להיעתר למהלכי המו"מ לשלום. כי הרי בכנסת נוצר גוש, מלאכותי במקצת, החוסם לפי שעה את המסופים למו"מ. מלאכותי, כיוון שנשען על רוב לא הוגן; לא הוגן, כיוון שלצד רוב זה ניצבו שני ח"כים מגוש המערך – האחד מ„אומץ" השני מ„שינוי".

רוב חוסם זה, עלול כמובן למנוע כל חקיקה גם בנושא משאל־העם. על כן, גם אם ישתכנע שמעון פרס, אינטלקטואלית ופוליטית, שהמשאל נחוץ, עלולה חומת הסרבנות לחסום גם יוזמה זו.

שר החוץ פנה למשפטנים וביקש מהם לבדוק את הסוגיה. הבולטים שבהם וביחוד השר משה שחל, אינם נלהבים לרעיון והרי שחל הוא איש מנוסה ובעל חושים פוליטיים מצויינים. על מנת לבדוק את הסוגיה על כל צדדיה אין צורך במשפטנים. על כל פנים, משפטנותם של אותם משפטנים אינה מוסיפה ואינה גורעת. הנושא כולו פוליטי, מתחום הפילוסופיה והסוציולוגיה הפוליטית, וכזה יהיה גם בהכרעה. כי הרי אם תוכרע הסוגיה לצד זכות, קל מאד לנסח הצעת חוק בעניין משאל־העם. אך קשה, קשה מאוד, להשיג לה רוב תומך בכנסת הזאת, לעניין הזה של תהליך השלום.

משאלי־עם נפוצים בעיקר במשטרים לא־דמוקרטיים ונועדו בדרך כלל לשמש לצורך לגיטימציה של הנהגות סמכותיות או דיקטטוריות. משטרים דמוקרטיים נרתעים משיטה זו, אף כי יש בהם שנוהגים לעשות שימוש במשאלים, לעיתים רחוקות כמובן.

המשטרים הדמוקרטיים היציבים והרצופים, כמו אלה בעולם האנגלו־סאקסי ובסקנדינאוויה, נמנעים ממשאלי־עם ואילו במערב היבשת האירופית יש יוצאים מן הכלל כמו צרפת, איטליה וכמובן שוייץ. זו האחרונה מתורגלת בכגון אלה כבר מאות בשנים ועל כן אין לגזור גזירה שווה ממנה לגבי תרבויות פוליטיות אחרות.

במדינה שבה פועלת דמוקרטיה תקינה המקיימת בחירות חופשיות בזמנים קצובים, נערכות לא פעם בחירות מוקדמות שהן תהליך מסויים למשאל־עם. יש סיבות־מבטל שבהם נקראת האוכלוסיה להכריע בשאלות חוקתיות, באמצעות משאל־עם, אך בהולנד גם לעניין זה נדרשות בחירות חדשות.

בכל מקרה עדיפות בחירות על משאל־עם. כל כך למה? במשאל מוצגות שאלות ישירות, קצרות וחותכות, מורכבות פחות מן הבעיה שלגביה מבקשים את הפתרון. יש משהו פשטני בשיטה זו, כמו בכל סוג של „דמוקרטיה ישירה".

זאת ועוד: כאשר פועלת ממשלה, הנשענת על רוב פרלמנטרי, עשויות התוצאות של המשאל לשבש עד לבלי הכר את סדרי השלטון. כי הרי ממשלה כזאת ורוב פרלמנטרי שכזה יתקשו להגשים את מאווי הרוב כפי שבאו לביטוי בתוצאות המשאל. או אז נוצרת סתירה, בלתי ניתנת לגישור בין רצון העם לרצון נבחריו. כך עלולה המערכת הפוליטית לשקוע חוקתית בעקבות תוצאות משאל העם. על כן, כי למשאל־עם יש מימד ישיר ובלתי מורכב.

על כן, רצוי להימנע מהם ככל האפשר. בדרך כלל נמנע השמאל הדמוקרטי משימוש במוסד זה והחזיקות באות מצד ימין. השמאל הדמוקרטי העדיף תמיד דמוקרטיה ייצוגית על דמוקרטיה ישירה, ואת שיקול הדעת המורכב על החלטה חפוזה, את ההגיון על הרגש, את האינטליגנציה על הפשטנות.

אמנם אין להירתע ממשאל כאשר באים לאשר חוקה. למשאל־עם כזה יש גם תפקיד טקסי חשוב, תפקיד חינוכי לא מבוטל. אשר על כן כאשר בשלים התנאים לאישור חוקה כוללת ובתוכה גם פרקים שעוסקים בשיטת הבחירות. בזכויות האזרח וברוח המשטר, ייתכן שרצוי יהיה לשקול אישור חוקה באמצעות משאל־עם. אך לעניין הוועידה הבין־לאומית שהיא חשובה, חשובה עד מאוד, רצוי לגייס רוב פרלמנטרי להקדמת הבחירות כדי שהשלטון שיקום בעקבות הבחירות החדשות יוכל לפעול בתוך הסכמה עממית, לקידום השלום המיוחל.

שנוהגים לעשות שימוש במשאל־עם מצמידים מוסד זה לעניינים שבסדרי שלטון ובמשל ופחות לנושאי מדיניות. אמנם גם שאלות לאומיות בעלות מימד היסטורי־גורלי, כאלה שעולות על הפרק בין בחירות לבחירות, חשוב להכריע בהן על בסיס של הסכמה לאומית רחבה ככל האפשר, אך אז עדיף לערוך בחירות מוקדמות, כדי שהממשלה שתיכון בעקבות הבחירות תוכל לבצע מתוך דבקות אותה מדיניות שרוב הציבור חפץ בה.

בישראל, התרחשו רוב המאורעות ההיסטוריים בין בחירות לבחירות, ועל כן גם ההכרעות הגורליות נפלו בבלי שעם הכרעתן שאלו את פי הציבור. אך כיוון שמאורעות אלה קשורים בדרך כלל למלחמות ולתוצאותיהן, קשה לשאול את פי העם האם הוא חפץ במלחמה (כה עוד שרוב המלחמות היו „מלחמות אין ברירה"). מבצע „קדש" (סיני) התקיים ב־1956, שלוש שנים לפני הבחירות לכנסת הרביעית: הנסיגה מסיני ב־1957, שנתיים לפני הבחירות. מלחמת לבנון התרחשה כ־11 חודשים אחרי הבחירות לכנסת ה־10 ותוצאותיה, בוודאי ההכרעות שנפלו בעת המלחמה, באו לעולם זמן רב לפני הבחירות לכנסת ה־11. אפילו ועידת ז'נווה של שלהי מלחמת יום הכיפורים התקיימה שבועיים לפני הבחירות לכנסת ה־8. אך המקרה הבולט של עשיית מהלכים היסטוריים הרי גורל בין בחירות לבחירות הוא המקרה של הסכמי קמפ־דייוויד. כל הפרשה של שלום והחזרת כל סיני לידי המצרים הוכרעה על־ידי הממשלה ואושרה בכנסת בלי שנבחנה סוגיה זו במשאל־עם או בבחירות, כי הרי ב־1977, בחודש מאי הסוער, לא עמד הנושא על סדר היום ואילו בבחירות לכנסת ה־10 ביוני 1981 התייצב הציבור לקלפי כמי שבא לברך על המוגמר, כי כל ההסכמים כבר נחתמו וכידוע „הסכמים יש לקיים".

מהיבט זה, לפחות, כאשר באים לעשות הכרעות היסטוריות, מוטב לקיים בחירות בטרם הכרעה, כאשר ציבור המצביעים בבחירות מתמודד עם השאלות העומדות להכרעה, על כל מורכבותן ובוחר ממשלה שתממש את רצונו. בחירות מוקדמות הן מסורד לדמוקרטיה, בחירות מוקדמות הנערכות בצילן של הכרעות גדולות, חיוניות לדמוקרטיה.

חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות

הסרובניק המאומץ הגיע היישר לאמא של הגבעטרון

מאת יצחק פרידור

רינה פירסטנברג, „האמא של הגבעטרון" היתה אתמול נרגשת מאוד: „בנדי המאומץ, ה„סירובניק" שלהי, ד"ר יצחק שכטמן, אותו פגשה ואימצה בבו, בעת ביקורה לפני כשנתיים במוסקווה – עלה לישראל והוא נמצא בביתה, בגבע. החלום שנראה אז לשניהם כל־כך רחוק ובלתי־ניתן להשגה, – הפך למציאות.

„פגשתי המון יהודים בידיד במוסקווה", סיפרה רינה, „אבל כאשר ניגש אלי יצחק, בידיד הספרים במוסקווה, וכיצד ספר שירים של לאה גולדברג, לשאול לפירושה של מלה – נוצר בינינו, ממש בן רגע, מין 'קליק' שכזה, ומאז כמעט לא נפרדנו עד שעזבתי".

„יצחק שכטמן סיפר לי אז, שלאחר שהגיש בקשה לעלות לישראל, הוא פוטר, על־ידי מנהלו היהודי, מעבודתו כרופא בבית־החולים, והוא מועסק כמנכש בגנות אמבולנס". האיש הצעיר (שלמד יותר משלוש שנים עברית מ„יהודי" ישראלי), הגיע יום־יום ליריד ואף נלווה אחר־כך לרינה בביקוריה השונים במוסקווה.

יצחק שכטמן

„התקשרתי מאוד אל האיש הצעיר ואמרתי לו שאני רואה בו אחד מבניי – וביתי, וקיבוצי, גבע, יהיו מעתה גם ביתו. חזרתי לארץ, ניסיתי לשמור על הקשר איתו – אך 'מישהו' שם דאג שמכתבי אליו – ומכתביו אלי – לא יגיעו לתעודתם. רק דרישות שלום, פה ושם, הצלחתי להעביר אליו, באמצעות קרוביי שם".

ביום ה' שעבר לפתע צלצל יצחק והודיע: „אני בא".

„גם לי קשה להאמין שאני כאן", אמר אמש העולה החדש מחדרו שבגבע. „ברצוני לנוח קצת ואחר־כך לעבור קורסים, ולהתחיל לעבוד כרופא בישראל. ובינתיים אני נושם את האוויר הנפלא של גבע, זאת היית המשכר של הפקאנים ושל הרימונים".

„אני באמת מאוד נרגשת" אומרת „האמא של הגבעטרון". „נסעתי לקבל את יצחק בלוד, ובדרך הביתה, במכונית, שרנו יחד שיר שלימדתי אותו במוסקווה, השיר המובר שלנו, 'שתלתם ניגונים בי, אמי ואבי...'".

מבחני ההנהגה יועברו תוך חודשים למכון הארצי להכשרת נהגים

מאת אריה אורה, סופר „דבר"

הסכם להשלמת המגעים על העברת מבחני ההנהגה ממשרד־הרישוי למכון הארצי להכשרת נהגים, תוך חודשיים, נחתם שלשום בין יו"ר האגף לאיגוד מקצועי, חיים הברפלד ובין שר־התחבורה חיים קורפו. ההסכם קובע, כי עד השלמת המגעים יישאר בתוקפו המצב הקיים.

הפגישה בין יו"ר האגף הברפלד והשר קורפו נערכה, לאחר שנציגי ההסתדרות לא הצליחו להגיע להסכם עם מנכ"ל משרד־התחבורה ברוך לוי על הבטחת זכויותיהם של בוחני משרד־הרישוי אשר קיימו שביתת־אזהרה.

כפי שנודע, אין ההסתדרות חולקת על החלטת הכנסת להעביר את מבחני ההנהגה למכון להכשרת נהגים, אולם היא תובעת להבטיח את זכויות הבוחנים. גם השר קורפו בדעה, שיש להבטיח את זכויות הבוחנים. לפיכך מניחים, כי אכן יושג הסכם תוך חודשיים, כפי שנקבע בזכרון־הדברים שנחתם שלשום.

בינתיים חזרו שלשום בתי־הספר לנהיגה לעבודה סדירה, לאחר שמשרד־התחבורה תיגבר את מספרם של בוחני משרד־הרישוי והגדיל את מיכסת המבחנים החודשית ב־10,000. פתרון הסיכסוך התאפשר בשלב זה, לאחר ששר־התחבורה חיים קורפו השיג את הסכמת שר־האוצר משה נסים להחזרת 25 בוחנים זמניים שפוטרו בראשית שנת התקציב הנוכחית, על־פי הוראה של משרד־האוצר.

ראשי „אגד" לפגישה עם שמיר

מאת אריה אורה, סופר „דבר"

ראשי „אגד" הוזמנו לפגישה עם ראש־הממשלה יצחק שמיר, לאחר שיצאו מאוכזבים מפגישתם עם שר־האוצר משה נסים בשבוע שעבר, שלא הסכים להקל לאלתר על קשיי הנזילות של הקואופרטיב. כתוצאה מכך גבר החשש מחידוש השיבושים בתחבורה הציבורית.

בניגוד לציפיותיהם, הינחה השר נסים את נציגי „אגד" אל שולחן המו"מ כדי לסכם במהירות את הסכם־התחבורה החדש. השר הבטיח, שאם יתברר שכתוצאה מהסכם זה תצטרך הממשלה להוסיף על הסובסידיה הניתנת כעת, הדבר ייעשה. באוצר אומרים, כי רוב חובות הקואופרטיב הם לאוצר ולמוסדות ממלכתיים ומשום כך, אפילו ניתן ל„אגד" סיוע מיידי, היה רוב הכסף חוזר לממשלה.

מאבק למנוע סגירת ביה"ס „מעלה כרמל"

מאת אריאלה ראובני, סופרת „דבר"

הורי התלמידים של ביה"ס „מעלה הכרמל" בחיפה, שעל סגירתו נמסר להורים יום אחד בלבד לפני תום הלימודים, הפגינו ביום ו' לפני בניין העירייה במחאה על החלטת הסגירה.

כוועד ההורים נמסר על התנגדותם הנמרצת לסגירת ביה"ס ועל נקיטת כל האמצעים העומדים לרשותם כדי למנוע את רוע הגזירה. לדבריהם נשלחו בסוף השבוע מכתבי מחאה בעניין זה אל שר החינוך והתרבות ואל ח"כ חיפנים ואישים. עוד נמסר כי הם מאיימים על עתירה לבג"ץ.

מזכיר הסתדרות המורים בחיפה אמר כי אין הצדקה לסגירת ביה"ס, שהוא ותיק ובעל מסורת מפוארת, לדעתו. דווקא אפשר לעשות להגדלתו. ב„מעלה הכרמל" למדו השנה 275 תלמידים בכתות היסוד וסגל המורים מנה כ־20 איש.

דב תבורי הורשע בתקיפה בעקבות הסטירה לרוזנברג

מאת חנה פאר,

בית־משפט השלום בנתניה הרשיע את ראש עיריית פתח־תקווה, דב תבורי, בעבירת תקיפה וזיכה אותו מעבירה על חוק איסור לשון הרע.

השופטת ערנה בקנשטיין הטילה עליו קנס בסך 2500 ש"ח ותשלום הוצאות המשפט בסך 2,000 ש"ח.

תבורי סטר על לחיו של איש תנועת „כך", עצמון רוזנברג, בפתח־תקווה, לאחר שהאיש קרא קריאת־ביניים בעוד תבורי משיב לשאלת המראיין.

בגזר־הדין ציינה השופטת: „העבירה שהורשע בה הנאשם נפוצה. במשפחת עבירות האלימות, ונראה כי האלימות שקנתה לה מקום של איכבוד בחברתנו ואשר כנגדה מתריעים הרשויות לבקרים, הן בתי־המשפט והן אישי ציבור ושליחיו, יצאה הפעם מתחת ידיו של איש ציבור – ראש עירייה היושב־ראש מרכז השלטון המקומי במדינת ישראל – הנאשם. דווקא מאיש ציבור נדרשת מידת־יתר של איפוק וריסון, סבלנות וסובלנות מאחר שעיני הציבור נישאות אליו ולמעשיו – דפוסי התנהגותו חייבים קודם לכל כדוגמה אישית".

דב תבורי

השופטת קבעה גם בגזר־הדין, שמאיש ציבור במצב רגיל נדרשים סבלנות, סובלנות וריסון עצמי, הרי שבמצב שהוא נמצא על במה קל וחומר. „הוא אותה קריאה פרובוקטיבית ככל שתהיה, ותצא מפיו של מי שתצא, אפילו סולד הוא מתוכנה ומאומרה – ידידה מן הכמה לסטור לשכה בנסיבות שכאלה הינה סטירה העומדת בסתירה לאינטרס הציבורי".

השופטת ציינה, כי מדובר בנאשם שאין לו הרשעות קודמות, אשר עושה למען הציבור, נבחר על־ידי הציבור ומכהן בתפקידים רמי־מעלה. „ואיני סבורה כי טענת בא־כוח הסנגור כי העונש היחיד ההולם בענייננו הינו עונש מאסר, שכן לנגד עיניו של בית־המשפט, בבואו לגזור דינו של נאשם כמו זה, לא עומד מעל הכל אלמנט הגמול בענישה, אלא שיקולי הרתעה שלו ושל אחרים".

הפורצים לבית הספרים הלאומי הסגירו המתכנן

בן 30, עובד תחזוקה לשעבר בקמפוס גבעת רם שהתעניין בכתבי־איינשטיין אותם רצה למכור

מאת יורם לוי, סופר „דבר" בירושלים

בחקירת הפריצה לבית הספרים הלאומי באוניברסיטה העברית בירושלים חלה בסוף השבוע תפנית לאחר שהמשטרה עצרה גבר בן 30, החשוד כמתכנן הפריצה. מעצרו הוארך בחמישה ימים ובית־המשפט אסר לפרסם את שמו.

כזכור, נעצרו בליל שבת לפני שבוע שני צעירים העומדים לפני גיוסם, כאשר ניסו לגנוב כתבי־יד מספריית בית הספרים הלאומי בגבעת רם. השניים שתפו פעולה עם חוקריהם ושוחררו בערבות לאחר 48 שעות מעצר. המשטרה ידעה כבר בראשית השבוע כי גורם כלשהו הזמין את הפריצה, אך לא ידעה את זהותו כוודאות.

בבדיקת פוליגרף הודו השניים במעורבותו של אדם שלישי, תושב שכונת בית וגן, שלפני כשנתיים הועסק בתפקיד תחזוקה בקמפוס גבעת רם והכיר את בית הספרים. הם סיפרו לחוקרים כי האיש תיכנן את הפריצה במטרה לגנוב את כתבי איינשטיין, למוכרם ולהתחלק בכסף.

החשוד הודה בחקירתו כי תיכנן את הפריצה והוא שנתן לשני הצעירים את כלי הפריצה.

משטרת ירושלים ממשיכה בחקירתה כדי לברר האם כתבי־היד של איינשטיין הוזמנו על־ידי גורם נוסף, שטרם נעצר.

השודדים כפתו את פקיד הקבלה ונמלטו מהמלון עם אלף שקל

מאת חנה פאר, סופרת „דבר" בשרון

שוד מזוין אירע אור ליום ו' במלון „שלמה המלך" בנתניה.

בסמוך לשעה 4 לפנות־בוקר פרצו למלון ארבעה שודדים רעולי־פנים, המזוינים בגישק וכפתו את פקיד הקבלה. הם שדדו מקופת המלון אלף ש"ח במזומן. לאחר מכן ניסו לפרוץ את חדר הכספות אך נכשלו ונמלטו.

עובד בית המלון שהגיע למקום בשעה 6 לפנות־בוקר, גילה את פקיד הקבלה קשור, שיחרר אותו מכבליו והזעיק את המשטרה.

2 אחים מהכפר טירה חשודים ברצח הקשישה בעין־שריד ובשוד עדרה

מאת חנה פאר, סופרת „דבר" בשרון

שני אחים – מוחמד ומג'יד נאסר – תושבי כפר טירה במשולש, נעצרו כחשודים בשוד וברצח הקשישה במושב עין־שריד, בקרבת תל־מונד.

מותה ת'נג' גרנקי, שהתגוררה בגפה יחד עם עדר כבשים ועזים, נרצחה לפני שבועיים ועדרה נשדד.

בבית־משפט השלום בנתניה, לשם הובאו שלשום האחים, נמסר כי בידי המשטרה עצור נוסף בפרשה.

בדואים: רצו לתת תעסוקה לאתיופים – ופיטרו אותנו

מאת אמיר רוזנבליט

בתביעה יוצאת־דופן שהוגשה לבית הדין האזורי לעבודה בבאר־שבע, טוענים שני בדואים ישראלים שהועסקו בעבודות גינון במועצה המקומית עומר, כי פוטרו מעבודתם, כדי שבמקומם ייקלטו עולים חדשים מאתיופיה. „הדבר נעשה על בסיס של הפליה דתית־לאומית, תוך התעלמות מזכויות היסוד שלנו כאזרחי המדינה", טוענים השניים.

אחמד אל־צנעה, אב לעשרה ילדים ועבדאללה אל־צנעה, אב לשישה, טוענים כי פוטרו בעקבות החלטה מפורשת שהתקבלה במועצה המקומית עומר הקובעת כי אין לפגוע בעולים מאתיופיה, למרות שלדבריהם, הם התקבלו לעבודה זמן קצר לפני העולים ויש להם ותק רב יותר בעבודה.

ההחלטה בתביעה זו אמורה להתקבל בימים הקרובים.

מבקר עיריית ת"א מציע בדק־בית יסודי בעקבות הצטברות האשפה

מאת נתן רועי, סופר „דבר" בתל־אביב

ביקורת מרומזת על ראש אגף התברואה היוצא של עיריית תל־אביב נמתחת בדו"ח ביקורת על נקיון תל־אביב בעונת קיץ 1986. מבקר העירייה ממליץ בדו"ח שהוגש בימים אלה לערוך „בדק בית" יסודי בעיר לנוכח ערימות האשפה הענקיות המתגוללות בכל רחבי העיר.

המבקר, שמואל דוביצ'ק מונה בדו"ח סיבות רבות למצב הנקיון בעיר. לדברי המבקר מנהל האגף תולה את קולר האשמה למצב הנקיון בין היתר בגורמים הבאים: א. היעדר בעלי תפקידי־מפתח באגף כמו מנהל מחלקת שירותי נקיון ומנהל תגיון. ב. חופשות של מספר מנהלים בחו"ל, צבירת חופשות רבות לנהגים ולעובדי נקיון. ג. אי־קיום כל ההסכמים שנעשו בעבר עם הנהגים ועם עובדים באגף למניעת שיבושים.

המבקר מציין בדו"ח כי במהלך השלמת הדו"ח הובהר לביקורת כי מנהל האגף התפטר מתפקידו והמבקר מוסיף: „יצויין כי המנהל הקודם של אגף התברואה, מטעמים השמורים עימו, ביקש לא להתייחס לנושא" (נושא הנקיון).

המבקר מביא גם סיבות נוספות כמו למשל: צמצום תקנים ופיטורי עובדים, פרישה של עובדים ואי־קבלת עובדי נקיון חדשים, שכר נמוך של עובדי נקיון שאיננו מעודד כניסת עובדים חדשים, מספר ועומס של מכוניות לפינוי אשפה, עלייה בכמות האשפה הנזרקת בעיר, תקלות טכניות רבות, העדר הרתעה מספקת בתחום אכיפת חוקי העזר, היעדר מודעות של הציבור בתחום אכיפת חוקי העזר.

החינוך הדתי שוב אוסר על אנשיו מפגשים עם חילוניים ועם ערבים

ליחידה לדמוקרטיה הודיע האגף: נתיר השתתפות • בחוזר למורים ולמנהלים נכתב: אסור! תוציאו שם רע לבית־הספר

מאת יעל פרטביץ, סופרת „דבר" לענייני חינוך

החינוך הממלכתי־דתי אוסר על מנהלים ומורים בפיקוחו להשתתף במפגשים משולבים דתיים־חילוניים־ערבים. בכירים במנהל־החינוך רואים באיסור שלב נוסף בהקצנה של החינוך הדתי.

האיסור מופץ בימים האחרונים בחוזר לבתי־הספר מטעם הנהלת האגף לחינוך דתי ובו הוראה למנהלים שלא להשתתף בתוכנית הממלכתית החדשה לחינוך לדמוקרטיה הנקראת „תוכנית האשכולות". לפי התוכנית צריכים מנהלים יהודים מכל מגזרי החברה הישראלית להיפגש ולמצוא דרכים להתמודדות משותפת על ערכי הדמוקרטיה.

הנהלת החינוך הדתי הודיעה למנהל היחידה לחינוך לדמוקרטיה במשרד החינוך יצחק שפירא שעם הסתייגות מסויימת היא מתירה לבתי־הספר שבפיקוחה את ההשתתפות ב„תוכנית האשכולות", אבל במקביל, הפיצה את החוזר האמור האוסר על ההשתתפות.

מספר מנהלי בתי־ספר דתיים התמרדו נגד האיסור והודיעו על השתתפותם בתוכנית. על מנהלים אלה הופעל לחץ כבד מטעם הפיקוח הדתי, שהזהירם כי בתי ספרם יותקפו מתלמידים עקב שם רע שידבק בהם. האזהרות גרמו לכך שכמה מנהלים ביטלו את השתתפותם באמרם: „אתם, מחוקים שישימו עלינו תוויות של בי שנפגשים עם ערבים". מפגשים חילוניים שהוזמנו מטעם התוכנית להשתתף בדיונים, הוזהרו על־ידי מפקחים דתיים לבל יעזו להיכנס לבתי־ספר דתיים. פרטים אלה הועלו בכינוס היסוד של „תוכנית האשכולות" שנערך בסוף השבוע בסמינר הקיבוצים.

בכינוס התברר, שקבוצה של מנהלים דתיים לא נרתעה מאיסור הנהלת האגף ומהאזהרות והשתתפה בכל זאת. חלק ממנהלי קבוצה זו עזבו את הכינוס לאחר שמפקחת מטעם הנהלת האגף לחינוך דתי, חנה גרים, הופיעה במקום. מנהל היחידה לחינוך לדמוקרטיה, יצחק שפירא, הגיב על־כך באומרו „אלה שמוסדות החינוך שלהם כבר כיום במדינה, מן הבאים, שיתתפו בתוכנית ממלכתית לחינוך לדמוקרטיה, אבל אם אנחנו עומדים בפני מצב שמישהו פוסל את התוכנית בגלל השתתפותו של מישהו אחר, מוטב שהשולחן יהיה חסר".

שר החינוך, יצחק נבון, אמר בכינוס שלא ניתן להפעיל לחץ על האגף הדתי מפני שיש לו אוטונומיה פדגוגית.

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של
בעלי אבי וסבנו היקר

קלמן ארונוביץ

ההלוייה תתקיים היום יום ראשון ח' תמוז תשמ"ז 5.7.87
בשעה 12.00 בצהריים בבית העלמין בקרית שאול.
אוטובוס יצא בשעה 11.15 מבית המנוח
רחוב גרשון 36 בשכונת תל־גבורים.

המשפחה המתאבלת

אבלים על פטירתו של חברנו היקר

קלמן ארונוביץ

מותיקי פועלי ציון
ומשתתפים בצער המשפחה
ההלוייה תתקיים ביום א' 5.7.87 בשעה 12.00
בבית העלמין בקרית שאול

בית ראשוני פועלי ציון
מכון רינגלבלום
הוצאת ספרים ע"ש י.ל. פרץ
והספריה

כמלאת שלושים לפטירת יקירתנו

אסתר פידלר ז"ל

נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה
גילוי המצבה והאזכרה ייערכו ביום שלישי י' בתמוז תשמ"ז (7.7.87) בשעה 15.00 אחה"צ בבית העלמין „הדרום" בחולון
נפגשים ליד השער הגדול ב־14.45
אנו מודים לכל מנחמינו

בתה וחתנה: צפורה ומשה שפיד
נכדתה ובעלה: אירית וישראל ישי
נכדיה: דורון ואלעד שפיד
נינה: יובל ישי

אנו מודיעים בצער על פטירתו של חברנו

יוסף לוקוב ז"ל

ומשתתפים בצער המשפחה
הובא למנוחת עולמים ביום שישי ו' תמוז תשמ"ז 3.7.87
בבית העלמין בכפר ויתקין.

כפר ויתקין

המשרד לענייני דתות

לב שומע

חייג 02-551000, 02-551009
בימים ראשון ורביעי
בין השעות 18.00–22.00

תיענה פניותך ושאלותך בנושאים ערכיים ורוחניים ובנושאים מעשיים טכניים וארגוניים הקשורים לשרותי הדת בישראל

השרות ניתן לצבור
ע"י המשרד לענייני דתות
בסיוע תנועת אל־עמי.

צו יציבות מחירים במצרכים ובשירותים
(הוראת שעה)
(מחירים מרביים לירקות)
(מס' 5) התשמ"ז – 1987

בתוקף סמכותנו לפי סעיף 7(א) לחוק יציבות מחירים במצרכים ובשירותים (הוראת שעה), התשמ"ז–1985, אנו מצווים לאמור: המחיר המרבי בשקלים חדשים לק"ג ירקות יהיה כלהלן:

סוג הירק	במכירה לקמעונאי בפתח מחסן סיטונאי	במכירה לצרכן
תפוחי־אדמה	0.90	1.17

במכירת תפוחי־אדמה לצרכן באריזת רשת או פלסטיק רשאי המוכר לגבות בנוסף לסכום האמור בסעיף 1 0.05 שקלים חדשים (כולל מע"מ) לק"ג.
צו יציבות מחירים במצרכים ובשירותים (הוראת שעה) (מחירים מרביים לירקות) (מס' 4), התשמ"ז–1986 – בטל.
תחילתו של צו זה ביום ח' בתמוז תשמ"ז (5 ביולי 1987)

משה נסים, שר האוצר
אריה נחמקין, שר החקלאות

הועדה המקומית לתכנון ולבניה של נהריה
הודעה על פי סעיף 149 (2), (1) לחוק התכנון והבניה תשכ"ה
ניתנת בזה הודעה בהתאם לסעיף 149 (2), (1) לחוק התכנון והבניה הנ"ל, כי הוגשה בקשה לועדה המקומית לתכנון ולבנייה של נהריה, למתן הקלה בקו בנין, ההיתר הוראת מגורים קיימים בקו בנין של 2.83 מ' במקום 3.0 מ' המותרים, בהמשך לקו בנין הקיים בצד הצפוני של החלקה.
שעל החלקה: 81 בגוש: 18207, רחוב הגבלת התוך 5 נהריה.
את התכנית אפשר לראות במשרדי הועדה המקומית, בעירית נהריה.
לכל מי שיש התנגדות, יוכל להגישה תוך 15 יום מיום פרסום הודעה זו.
ת. לבב
יו"ר הועדה המקומית
לתכנון ולבניה נהריה

מה זה בשבילך לחסוך מים?

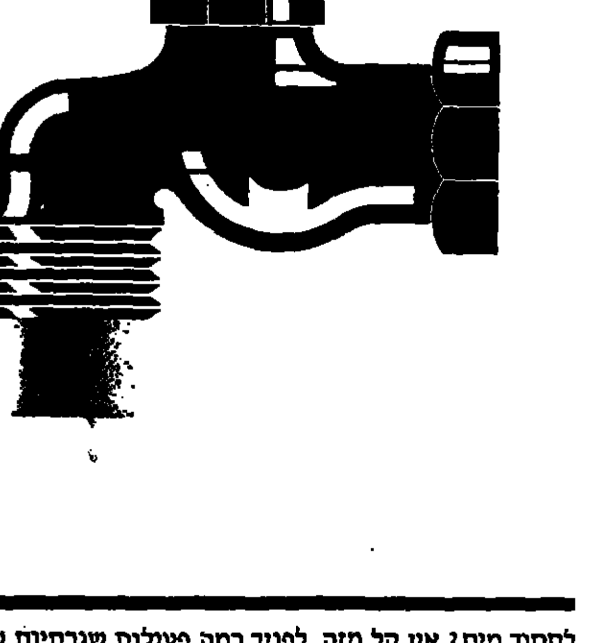

לחסוך מים? אין קל מזה. לפניך כמה פעולות שגרתיות שבאמצעותן ניתן לחסוך הרבה מים בלא מאמצים.

- לסגור את הברז בעת הגילוח.
- לרחוץ מכונית בדלי במקום בצינור.
- לסבן כלים עם ברז סגור.
- להסתבן במקלחת עם ברז סגור.
- להשקות גינה ועציצים בערב.
- להתקין אסלה דו־כמותית.
- לבדוק נזילות באמצעות ה"פרפר" בשעון המים.
- לתקן ברז דולף.

ועיקר העיקרים, לסגור את הברז!

עוברים למשמעת מים

מוגש ע"י נציבות המים, לשכת הפרסום הממשלתית

דבר היום

גנב קורא לפרץ

מאז הובצע השולף „בילי הנער" במערב הפרוע, לא היה עוד ויליאם מפורסם בעולם הפשע כג'נטלמן לבית נקש. האחראי הראשי להשארת ענייני בתודעת הציבור הוא ויליאם נקש עצמו, במאמציו לדחות את הקץ הבלתי־נמנע ולמנוע משלטונות צרפת להניח עליו את ידם כחוק. אך נקש היה רק עוד עבריין קטן למדי, לא שונה מעשרות ומאות מעמיתיו לענף, לולא התגייסו לצידו רחמנים בני רחמנים. עד לאחרונה ניצח על מקהלת נקש שר־התיירות אברהם שריר, יותר במסגרת אחריותו על תיירות־הפנים מאשר בתיקו השני כשר־המשפטים. שריר התבזה הרבה ואף ביזבז ממון רב לאורחי ישראל באיכסונו של נקש בבתי־הכלא, בהוצאות משפטיות ובשיגור פרקליט לצרפת, על מנת שידווח בשובו את המובן מאליו: הכלא הצרפתי אינו מכניס אורחים פחות מהכלא הישראלי. עתה, לאחר שגם שריר הרכין את ראשו המסורק לתפארת בפני בית־המשפט העליון, נמצא לנקש כהן גדול ממקום אחר, עם השלכות מסוכנות פי כמה.

יצחק פרץ הוא חבירו של יצחק אחר, זה המכהן בראשות־הממשלה. כדי לרצות את פרץ ואת סיעתו ש"ס, מוכן שמיר לעשות הכל – לסמן את מאומצי ברזיל (ואם צריך, גם לטוס לברזיל) על חשבון ברזוהתו הפוליטי רוני מילוא, להניח לפרץ הסר־התיק לנהל בפועל את משרד־הפנים (אישית ובאמצעות מנכ"לו אריה דרעי) ולסבך את מדינת ישראל באי־נעימות נוספת עם נשיא צרפת וממשלתו. יותר משהנסיון להפעיל את שגריר ישראל בפאריס להפגשת פרץ עם הנשיא מיטראן, בדרך של עקיפת משרד־החוץ, מעיד על השיבוש הידוע ביחסי שמיר–פרס, הוא מעיד על ההתנפחות המלווה את יחסי שמיר–פרץ. אכן, תבונה רבה גילה משרד ראש־הממשלה, בנסותו להשיג לאסיר הנמלט נקש מעמד זהה, בקשב המיטראני, לזה המוקנה ברגיל לאסירי־ציון בגולאג שעל נפשם מבקשים שתדלנים.

המורה לא פחות מהתערבותו של מי שכבר אינו שר־הפנים בענייני־חוץ היא יומרתו לשעבד את החוק הישראלי להלכה. זהו הנסיון הנושן של המיעוט הדתי הקיצוני להשתרר על הרוב החילוני בישראל. בדיוק, משום שהם מיעוט שולי, קיבלו סיעות ש"ס ואגודת ישראל גם יחד רק שישה מכלל 120 המושבים בכנסת. חמשת האחוזים של הח"כים רוצים לנהל מאה אחוזים של החיים. שמיר מוכן לתת להם להשתולל, אם רק יניחו לו לעבור את הקיץ בשלום, בלי בחירות מוקדמות. התוצאה היא שישראל נראית לא רק כפירצה הקוראת לגנב, אלא גם כממשלה שבה פרץ מגן על גנבים, אם לא למטה מזה.

הפוקר הימי של איראן

מאת דן אבידן

במחצית השניה של חודש זה יתחיל הצי האמריקאי במתן גיבוי למכליות הנפט הכוויתיות; רק אז יוברר באיזו מידה מוכנים האיראנים, בכוחם הימי הדל, לממש את איומיהם

בימים אלה הודיע הממשל האמריקאי כי הוא נחוש בדעתו לממש את היוזמה שהודיע עליה – הנפת דגל ארה"ב על 11 מכליות נפט כוויתיות, ומתן הגנה פיזית למכליות אלה על ידי אניות מלחמה של צי ארה"ב. בתוך כך נמסר, כי שתי אניות – המשחתת האמריקאית הגדולה „מיסורי" [illegible] המטוסים „קונסטליישן" – [illegible] לתגבר את הכוח הימי של ארה"ב, המשייט באיזור.

בתגובה למהלכים אמריקאיים אלה, השמיעו מספר אנשי־צמרת איראניים איומים חריפים כלפי ארה"ב. יו"ר הפרלאמנט רפסנג'אני אמר, כי אם תגן ארה"ב על הצי הכוויתי בעזרת ספינותיה המשייטות במפרץ הפרסי – יפגע הצי האיראני בספינות האמריקאיות „ויהפוך את המפרץ לאגן של דם". מפקד יחידות הצי של משמרות־המהפכה האיראניים אמר בשבוע שעבר, כי הורה לפקודיו להתנכל לכל אוניה אמריקאית שתגן על מכליות הנפט הכוויתיות. במקביל, הדליפו האיראנים ידיעות על אימונים אינטנסיביים שמבצע הצי האיראני במפרץ־הפרסי „במסגרת ההכנות לקידום פני תוקפנות אמריקאית".

בתוך כך דיווחו אנשי־צמרת איראנים נוספים את היוזמה, המתגבשת עתה במועצת־הביטחון של האו"ם, בדבר קבלת הצעת־החלטה חדשה להפסקת מלחמת איראן־עיראק. הצעת החלטה זו שונה מהחלטה קודמת שקיבלה מועצת־הביטחון ליישוב הסיכסוך במפרץ. היא כוללת סעיף, הקורא להקמת גוף בלתי־משוחד שיקבע מי האחראי לפרוץ המלחמה. דובר הנציגות האיראנית באו"ם אמיר זמאני דחה סעיף זה שבהצעת־ההחלטה, באומרו שאיראן לא תאמץ יוזמת־הסדר כוללת מטעם מועצת־הביטחון, לפני שתקבע המועצה באופן חד־משמעי שעיראק אחראית לפרוץ המלחמה. מאמצי האמריקאים להעביר במועצת־הביטחון הצעת החלטה נוספת – הטלת סנקציות על איראן, בגלל חוסר נכונותה להשתלב בהסדר מדיני – עלו עד עתה בתוהו, בשל התנגדותן של רוב החברות הקבועות במועצה להצעה זו.

במימי המפרץ הפרסי המשיכה בינתיים להתנהל – באופן ישיר ועקיף, ובעוצמה רבה – המלחמה בין עיראק לאיראן. ב־20 ביוני פגעו העיראקים במכלית מלטזית ששייטה בקירבת חופי איראן – וארבעה ימים אחר־כך נפגעה גם מכלית תורכית בקרבת מסוף־הנפט האיראני החשוב באי חארג'. התקפות אלה נועדו כנראה לגמול לאיראנים על פשיטותיהם האחרונות למחוז כורדיסתאן העיראקי, שבוצעו בסיוע המחתרת הכורדית.

האיראנים הגיבו על כך בחידוש הפיגועים במכליות־נפט הסוחרות עם כווית, בעלת־בריתה של עיראק. ב־27 ביוני הם פגעו בשתי מכליות סעודיות־ערביות שהפליגו לכווית או ממנה – וארבעה ימים אחר־כך יירטו את המכלית הכוויתית „אל־מירקאב". עוד קודם לכן פרסו האיראנים בקרבת חופי כווית מוקשים אקוסטיים, שגרמו פגיעות בארבע מכליות־נפט במרוצת החודש החולף.

הכוח־הימי האיראני כולל שבע משחתות ופריגטות („חלקן מיושנות ואינן שמישות"), עשר ספינות־טילים, שבע ספינות־משמר גדולות וארבע ספינות־נחיתה. כן ידוע, שלזרוע הימית של משמרות־המהפכה האיראניים ספינות־מירוץ מהירות, שעליהן הורכבו תותחים ומקלעים. לאחרונה, רכשו האיראנים טילי חוף־ים „תולעי־משי" – טילי חופיים מטיפוס „סילקוורם" – המסוגלים לפגוע במטרות ימיות בטווח עשרות קילומטרים. נוסף על אמצעי־לחימה ימיים אלה, אימנו האיראנים בעבר להפעיל „ספינות מתאבדים" בידי צוותים קטנים נגד מטרות עוינות. לאיראנים גם היכולת לזרוע מוקשים רבים במימי המפרץ, כדי לחבל בצורה זו בספינות אויב.

זו תהיה העוצמה שתשמש את האיראנים אם וכאשר יחליטו לממש את איומיהם – לפגוע במכליות הכוויתיות שעליהן יתנוסס דגל אמריקאי, ולהתנכל לספינות־המלחמה האמריקאיות שתימצאנה באיזור המפרץ־הפרסי. במחצית השניה של חודש זה יתחיל כנראה הצי האמריקאי במתן גיבוי לספינות הכוויתיות. רק אז ניתן יהיה לדעת באיזו מידה מוכנים האיראנים לממש את איומיהם לפגוע בספינות הכוויתיות והאמריקאיות – ולהסתכן בעימות צבאי עם המעצמה העולמית הימית הראשונה במעלה.

בינתיים הכריזה איראן נכונות לאמץ הצעת־הסדר של או"ם להפסקת המלחמה בזירה הימית. הצעה זו נדחתה על־ידי עיראק וכן על ידי האמריקאים, אולם ייתכן שהיא משקפת נכונות איראנית לנקוט עמדות פרגמאטיות יותר בשאלת המלחמה הימית מתוך רצון שלא להיקלע לעימות עם הצי האמריקאי.

איך התאדו 1.6 מיליארד דולר

מאת דרור שרביט

על בורסה, שחסרים בה משקיעים עם שיקולי טווח ארוך נגזר לפעול בתנודתיות רבה – הירידות אינן מפליאות

חידת נפילות השערים בשוק המניות התל־אביבי עוד תעסיק זמן רב את המומחים והמשקיעים. שוק זה איבד, ללא סיבה נראית לעין, למעלה משליש משוויו תוך חודש אחד – ואייד כ־1.6 מיליארד דולר מכספי המשקיעים מאז סוף אפריל.

הגורמים המנסים לפעול בתחום המניות – יועצי־השקעות, מנהלי תיקי השקעה, מנהלי קרנות ומשקיעים ישירים – עומדים נבוכים נוכח התופעה, ומתקשים לתת לה הסבר סביר. ההסברים הניתנים הם בלתי־משכנעים – כמוהם כהסברים לעליה התלולה שרשמו רמות השערים בשוק, עד סוף אפריל השנה. בתנאים הכלכליים הנוכחיים – אינפלציה חד־ספרתית ועליות מתונות ביותר בשערי מט"ח – היו עליות השערים ריאליות וחדות, וכך גם הדרך (הריאלית) חזרה. את הדיון בתופעה ניתן לפטור בקביעה: „זו בורסה". יש שידקדקו – „זו הבורסה הישראלית".

הייחוד של הבורסה הישראלית נובע מהיותה חלק צר בלבד במסגרת שוק־ההון הכללי. רובו המכריע של שוק־ההון מורכב עדיין מנכסים צמודים בהתחייבות הממשלה. החוסכים בשוק־ההון, הפועלים לטווח ארוך, עדיין מעדיפים שתי תכונות אלה – „צמוד" ו„בערבות הממשלה" – לנוכח אי־הוודאות הבסיסית השוררת במשק. שר האוצר משה נסים אומנם מדבר בשיבחה של היציבות, אך הדבר היציב ביותר במשק – לבד משערי המט"ח המוקפאים – הינו חוסר־הוודאות. אי־וודאות זו לא נעלמה גם לנוכח הכרזות היעד – שיעורי אינפלציה אירופיים. עדיין אין ביטחון כי אפילו המשימה הקודמת – יימדת אינפלציה בת 20 אחוז, לכל היותר – תוכתר בהצלחה. הראיה לאי־הוודאות האינפלציונית הינה־היעדר נכסים נומינאליים לטווחים של יותר משנה. אין פרמיה שיכולה לכסות על הסיכון הרב הכרוך בהצעת נכסים כאלה.

זהו הרקע לחוסר־היציבות בבורסה. כדי לייצב את פעילותה, היא זקוקה למשקיעים המונחים על־פי שיקולי־השקעה ארוכי־טווח. אך מאחר שהבורסה מציעה נכסים נומינאליים – טבעם של אלה הוא שגם הקרן שלהם מצוייה בסכנת שחיקה – גורמת אי־הוודאות המשקית הבסיסית לכך, שהמצטרפים להשקעות בבורסה אינם מרחיבים את הגרעין הקשה והיציב שלה. במקום זאת הם פועלים על בסיס ספקולאטיבי קצר־מועד, ומגלגלים „כסף חם" שנכנס ויוצא במהירות.

חוסר־הפרופורציה בין הבורסה ושוק ההון – היא עדיין „קטנה עליו" – והעובדה שהפעילות בבורסה היא ספקולאטיבית בעיקרה יכולים להסביר גם את האופי החד והחריף של השינויים בשערים: המשקיעים המוסדיים, שבידיהם הון עתק, עדיין עומדים מנגד. רובם אינם מנצלים את תחום ההרשאה המותר להם להשקיע במניות החופשיות, ומעדיפים את ניירות־הערך הצמודים של הממשלה.

דוגמא מאפיינת ואקטואלית לכך היא תגובתן של החברות לביטוח־חיים לרפורמה המתוכננת בביטוח־חיים. ריפורמה זו תחייב את החברות להשקיע מיקצת מאמצעיהן דרך הבורסה בתל־אביב. אבל החברות – המייצגות סקטור ששיקולי ההשקעה לטווח ארוך הם מכריעים בו – מסרבות בעקשנות להסכים לריפורמה. שוק המניות נראה להן מסוכן מדי, ואינו מתאים ליעודן. אגב, חברות אלה היו אמורות להוות את גייסות־העתודה במסגרת רפורמה כללית יותר – הוצאת שוק־ההון משליטת הבנקים – אך הן מעדיפות את „הפיטמה" הממשלתית, ואינן נענות לאתגר של יצירת מאגרים חופשיים נוספים להשקעה ודיסכון.

על רקע בעייתו המבנית של שוק־המניות הישראלי, תמוהים היו הנסיונות למצוא את האשמים בשחיקת שערי המניות. קראו להם „קונצרן" ו„בנק גדול" – הכוונה היתה ל„קונצרן כלל" ול„בנק הפועלים". ל„בנק" אף ייחסו כוונות פוליטיות מאחרי פעילותו – וטענו ששימש גורם־לחץ של ההסתדרות, על רקע תביעות־השכר שהציבה. אבל – בניגוד למשתמע מטענות אלה – בן־עמרם (בנק הפועלים) אינו הסוכן של קיסר בבורסה, ויצחק טרם („כלל") אינו אחראי לבצועיהן של הקרנות השייכות ל„פיא". ככל הידוע, בנק הפועלים אף פעל בשבועות האחרונים דווקא נגד המגמה הכללית. אשר ל„כלל" – היא פעלה על־פי הערכות שהוכחו כמוצדקות – אגב לא בפעם הראשונה – שרמות השערים גבוהות מדי ומחייבות מכירת מניות, גם במניות של חברות בנות.

האירועים האחרונים בבורסה – התנודות החריפות בשעריה – יקשו בוודאי על התוכניות להשתמש בה כמקור לגיוס הון. קרוב ל־40 חברות מתכננות גיוסי־הון בתקופה הקרובה – אבל לנוכח רמות השערים החדשות, יתכן שידחו את תוכניותיהן. גם זו אחת הבעיות הכואבות של הבורסה הישראלית: גיוסי־הון נעשים רק במצבים של בורסה עולה – תוך התעלמות מהעובדה הפשוטה שעצם פעולת גיוס־ההון מקיזה כספים מהשוק. בהגדרה: אם אין כניסה של כספי־השקעה חדשים נגרמת ירידת שערים.

אם כך, שוק המניות הישראלי מושפע עדיין ברובו משיקולים של טווח קצר. למרות זאת, נראה שהוא מייצג נאמנה את הציפיות להתפתחויות במשק. קשה להתעלם מהעובדה שירידות־השערים מתרחשות בתקופה של האטה במכירות, הצטברות קיטור אינפלציוני בלתי־משוחרר – והערכות בדבר פיחות צפוי, לאחר אוקטובר.

הבוקר שלמחרת הקירקוע

מאת אריה ארד

חוגים כלכליים מעריכים את העלות הכספית של חיסול פרוייקט ה„לביא" ב־700 מיליון שקל, 450 מיליון דולר, והיא היוצרת קשיים לא מעטים בטווח הקצר

אם וכאשר יוחלט על הפסקת הפרוייקט, ייצאו מייד מברקים לכל ספקי הפרוייקט ולקבלני המישנה שלו בדבר הפסקת כל העבודות בו־ביום. מיד אחר כך ייפתח המו"מ על הסדרי הפיצויים על־פי חוזי ההתקשרות. מדובר בסכום של כ־400 מיליון דולר, כ־650 מיליון שקל (כל תקציבו של פרוייקט ה"לביא" בשנת הכספים הנוכחית הוא 400 מיליון דולר: 250 מיליון בארץ ו־150 בארה"ב). סכומים אלה אינם כוללים את הפיצויים שישולמו לעובדים שיפוטרו עם סגירת הפרוייקט. [illegible] אולם יש להבחין בין מספר המובטלים שיתוספו למשק כתוצאה מקירקוע ה"לביא" ובין מספר המפוטרים, שכן, בשל ההסדרים הנהוגים בישראל, גם אם אדם מפוטר מהתעשיה האווירית וכדי להתחיל לעבוד מיד בתדיראן, למשל, הוא זכאי לפיצויי פיטורין. בדרך כלל משיגה ההסתדרות הסדרי פיצויים מוגדלים בשיעור 150 אחוז לפחות. השאלה הנוגעת לעניין עלות חיסולו של הפרוייקט היא, כמה עובדים ייפלטו ממקומות עבודתם הנוכחיים בתעשיה האווירית ובבנותיה וב־200 מפעלים ישראליים אחרים הקשורים בפרוייקט.

מקובל לחשוב, שבסך הכל מועסקים בפרוייקט ה"לביא" כ־7,000 עובדים במשק הישראלי. סביר להניח, שכמחציתם ייפלטו ממקומות עבודתם הקיימים, אם במישרין בשל הפסקת הפרוייקט, ואם בעקיפין מפני שעבודות שנעשו בשל הפרוייקט בידי קבלני־מישנה, יוחזרו עתה למפעל האם. מדובר ב־3,500־4,000 עובדים. כדי לחשב את הפיצויים שישולמו לאלה, יש להביא בחשבון, כי ראשון ייצא זה שנכנס אחרון, כלומר בעלי שכר נמוך מהממוצע במפעל ובעלי ותק פחות מהממוצע – צעירים שזה עתה השתחררו מצה"ל, בוגרי הטכניון מהמחזורים האחרונים, עולים, ישראלים שחזרו למען עניין זה. סביר אפוא להניח, שזכויותיו של עובד ממוצע כזה יסתכמו בשכר חודשי של 1,500 שקל בחודש ובשלוש שנות ותק וכן, שהפיצוי יעמוד על 150 אחוז. על־פי הנחה זו יקבלו 4,000 עובדים 27 מיליון שקל פיצויים, 6,750 שקל בממוצע לעובד.

חוגים כלכליים מעריכים את העלות הכספית הכוללת של סגירת הפרוייקט ב־700 מיליון שקל, כ־450 מיליון דולר. עלות זו יוצרת קושי רב בהיערכות ליום שלאחר סגירת הפרוייקט. אמנם בטווח של 5־7 שנים ישתחררו סכומים ניכרים, על־פי חישוביהם של מתנגדי ה"לביא", אולם בטווח הקצר קשה לראות מניין יבואו הסכומים לספיגת כוח־האדם שיתפנה.

את עלות החיסול יהיה על המשק לפרוע תוך שנתיים. כיוון שהשנה כבר הוצאו כ־90 מיליון דולר מתקציב ה"לביא" – על־פי חישוב של מיליון דולר ליום – נותרו תיאורטית כ־300 מיליון דולר להעברה לתקציב החיסול. אולם תקציב השנה כלל השתתפות של התעשיה האווירית ושל מפעלים אחרים במימון הפיתוח בסכום של 60 מיליון דולר. סכום זה צריך לנכות מהתקציב שיעמוד לרשותם של מחסלי הפרוייקט. השנה נותר איפוא סכום של 240 מיליון דולר. את היתרה בסכום של 210 מיליון דולר יהיה צורך לממן מתקציב השנה הבאה, גם אם קופתית יוצאו אולי כבר השנה. מכאן, שהשנה לא תיוותר אגורה שחוקה אחת לפרוייקטים חלופיים ואילו בשנה הבאה יעמוד לרשותם סכום של 190 מיליון דולר בלבד.

לרוע המזל גם 190 מיליוני הדולרים הללו יעמדו בהכרח לרשות פרוייקטים חלופיים. בהציגם את "חלופות צה"ל" דיברו הרמטכ"ל דן שומרון ואנשיו על רכישת 75 מטוסי "אף 16" מיד. שאלת לוח־הזמנים בקליטת המטוסים הנוספים היתה נקודה מרכזית בטיעוניהם. דיווחים מוואשינגטון תוך כדי ביקורו של שר־הבטחון שם דיברו על 120 מטוסים. גם אלה כמובן אינם ניתנים חינם. 75 המטוסים, הנקלטים בימים אלה עולים בסך הכל 2.8 מיליארד דולר, 37.5 מיליון דולר המטוס. בהנחה, שמחיר המטוס יעלה רק בשיעור האינפלציה של השנתיים האחרונות, מדובר בתוספת של 5 אחוזים – 39 מיליון דולר המטוס. אם יירכשו [illegible] ל־3 מיליארד דולר. ואם יירכשו 120 – 4.7 מיליארד דולר. צריך איפוא להניח, שלא פחות מאותם 400 מיליון הדולר שהוקצבו השנה ל"לביא", יוקצו בכל אחת מהשנים הקרובות להצטיידות במטוסי "אף 16". מכאן, שבטווח של 5־7 שנים תחול אמנם הקלה במעמסה התקציבית תודות לקירקוע ה"לביא", אולם בשנתיים הקרובות תחול החמרה.

אבל מה יקרה, אם הרמטכ"ל הבא, שלא יהיה מחוייב לתחזיותיו של הרמטכ"ל הזה, יחשוב שדרושים יותר מ־75 מטוסים או אף יותר מ־120 מטוסים בעשור הבא? להמחשה, מפקד חיל־האוויר עמוס לפידות עמד בכל הדיונים האחרונים על דעתו, כי לצה"ל יהיו דרושים לפחות 210 מטוסים בעשור הבא. אם תאושר ההצטיידות הנוספת ב־90־135 מטוסים, עלותם הכוללת בדולרים של היום תהיה כ־3.6–5.4 מיליארד דולר. בסך הכל מדובר איפוא בהצטיידות בשווי של 3–8.2 מיליארד דולר בעשור הבא. שאלה זו של התקציב חשובה להערכת יכולתה של התעשיה לקלוט את כוח האדם שייפלט מפרוייקט ה"לביא", אפילו נניח שכל אחד מהם מסוגל להיקלט מצד כישוריו בפרוייקטים החלופיים, שעליהם דיברו הרמטכ"ל שומרון ואנשיו. שאלה זו קודמת לבדיקתם של הפרוייקטים המוצעים לגופם. מכאן החשיבות הנודעת לשיחותיו של שר־הבטחון בוואשינגטון, שתוצאותיהן אינן ידועות בשעת כתיבתה של רשימה זו כיום

(המשך בעמ' 8)

גוש קטיף משמיע קול

מאת דני צדקוני

הגוש המשגשג, שרוב ישוביו של המפד"ל, מדבר על החלת החוק הישראלי באיזור רצועת עזה. אבל יש לזכור שזה אינו מרוחק מחבל שהיה משגשג לא־פחות – ימית – והמפד"ל השלימה אז עם פינויו והריסתו למען השלום, כשכוחה היה גדול יותר

התיישבות או הקדמת הבחירות
שר יוסקה שפירא

לאחרונה קיימה לשכת המפד"ל (שרים, ח"כים, מזכירים ושאר בכירים של מפלגה זו) ביקור בהתיישבות היהודית ברצועה, על־פי הזמנת המועצה האזורית חוף־עזה. יו"ר ועדת ההתיישבות של המפד"ל, השר יוסקה שפירא, אמר בתום הסיור, כי אם לא תצליח המפד"ל להניע את הליכוד להגברת ההתיישבות – לא רק בשטחים אלא גם בתחומי המדינה – הוא יתמוך בהקדמת הבחירות (יצויין, כי צירוף שתי המפלגות יחד מהווה רוב בממשלה). לדברי יו"ר המועצה האזורית ראובן רוזנבלט, ביקור הלשכה היה ביקור מדיני וביסודו הדאגה „לתוצאות המסוכנות של המהלכים המדיניים שיוזם פרס".

ראשיתה של ההתיישבות ברצועה, עוד בתקופת המנדט. לפני ארבעים ואחת שנה, במוצאי יום הכיפורים, עלו אחד־עשר ישובים להתיישבות בנגב. אחד מהם נעץ יתד בכפר דרום (המוזכר בתלמוד). במלחמת תש"ח נכבש המקום בידי המצרים. התיישבות־הקבע היהודית ברצועה חודשה לפני 12 שנה, כשגרעין „נצר־חזני" שהיה בהכשרה בכפר דרום – הקים ישוב בגוש קטיף.

כיום, מתחלקת ההתיישבות באיזור לשלושה גושים. ישובי הגוש הצפוני (6000 דונם) הם „אלי־סיני" – ישוב קהילתי של „גוש אמונים", ו„ניסנית", המוגדרת כישוב פיתוח. הישוב השלישי, שהקמתו אושרה אך טרם הוחל בבניינו, הוא כפר הדייגים „דוגית" של „האיחוד החקלאי". בגוש המרכזי כיום רק „נצרים" של „הקיבוץ הדתי". בגוש זה (4000 דונם), מתוכננת הקמתו של ישוב נוסף.

עיקר ההתיישבות ברצועה מתרכז בדרומה – מדיר־אל־בלח ועד לגבול עם מצרים. הגוש הדרומי (30,000 דונם) כולל את „כפר דרום" שלא הוכר כישוב־קבע, ומשמש מחנה־הכשרה לגרעיני התיישבות בצורות ההתיישבות המושביות (מושבים, מושבים־שיתופיים ומושבי־עובדים) – „נצר־חזני", „קטיף", „גני־טל", „גדיד", „גדאור", „מורג" ו„בדולח". כל הישובים בגוש צפוף זה משתייכים ל„הפועל המזרחי". רק שניים – „בני עצמון" של „גוש אמונים" ו„רפיחים" של „המרכז החקלאי" – יוצאים מכלל זה. כן מתוכנן הישוב [illegible] האזורי של הגוש „נוה דקלים", גרות 200 משפחות – מחצית ממספר המשפחות היהודיות ברצועה.

ברצועת־עזה יושבים היום 2500 יהודים. מספר הפלשתינאים החיים בתחומה – 650 אלף. בשנת 2000 – בעוד 13 שנה – יגיע מספרם של הערבים בעזה למיליון נפש. יעד ההתיישבות הישראלי הוא להגיע – עד לאותו מועד – לאוכלוסיה של 30,000 אלף יהודים, כלומר 6000 משפחות. רוזנבלט חושש שהמטרה לא תושג. קצב־הגידול הנוכחי הוא כ־100 משפחות לשנה.

לזכותה של ההתיישבות ברצועה צריך לציין, כי – כמו זו שהיתה בפתחת רפיח (חבל ימית) – היא כלכלית ויצרנית. היא מנצלת, באמצעות שיטות מודרניות ביותר, את תנאי האקלים והשטח לגידולי יצוא. פרט לכך, היא גם מנצלת היטב את הנוף והים שלרשותה – לפיתוח ענף הקיט והתיירות (ראה הסידרה הטלוויזיונית על חופי הרצועה).

„עד היום", אומר רוזנבלט, „ברחנו ממתן תשובה לשאלה מה אנו רוצים ברצועה". לראובן, כמו לבעלי אמונה מסוגו, יש, כמובן, תשובות החלטיות לשאלות שהוא מציג: „הרצועה היא חלק אינטגרלי של הנגב" – כפי שמעיד סיפור ההתיישבות של כפר־דרום ובתור שכזאת היא „חלק אינטגרלי של מדינת ישראל". במועצה האזורית, הפועלת רבות למען הקניית תחושה זו בקרב ישראלים שונים, ממקבלי־ההחלטות ועד לסתם מטיילים – כבר דנים בשינוי שמה ל„חוף הנגב", במקום „חוף עזה".

על המפד"ל – סבור רוזנבלט – להוביל את המדינה לכיוון החלת החוק הישראלי על הרצועה. מבחינה מדינית, מצבה אינו יכול להישאר סטאטי. פרס וגם ויצמן, הוא אומר, מובילים לוויתור על הרצועה. השארת המצב כמות שהוא, תוביל לדעתו להקמת ישות ערבית עצמאית ברצועה.

מתיישבי החבל אומרים לפוליטיקאים של המפד"ל, כי למדיניות השלום של פרס השלכות חמורות בשטח. התושבים הערביים – שאולי התרגלו להתיישבות היהודית, שהוקמה בקירבתם, כאל עובדה קיימת – משנים את יחסם אליה. לדברי המתיישבים, מוצא הדבר את ביטויו גם בהגברת הפעילות החבלנית. הוא גם משפיע לרעה על יחס הממשל והמוסדות להתיישבות ברצועה. רוזנבלט משווה את יחסו של המינהל האזרחי לאוכלוסיה הערבית לעומת היחס להתיישבות והרעה שהפליתה לרעה של זו האחרונה. הוא מבטיח להמציא לשרים ולח"כים פרטים מהוייקים בנידון.

מצבה של ההתיישבות היהודית אינו כל כך רע. שטח הרצועה הוא 362 אלף דונם, המתחלקים כיום באופן בלתי־פרופורציונאלי: על 40 אלף דונם יושבים 2500 יהודים, ואילו על 272 אלף דונם יושבים 650 אלף ערבים. היתרה – כ־50 אלף דונם – אדמות מדינה, שהופקדו, בימי ממשלת „הליכוד", למשמרת בידי המועצה האזורית. עכשיו, כשהחוזה תם – מספר רוזנבלט – הודיע סגנון סבס (עוזרו של שר הביטחון לענייני התיישבות), כי החוזה לא יחודש. [illegible] כי בכל מקרה של צורך בקרקע יהיה דיון־ספציפי בנושא. יהיו מניעי משרד הביטחון אשר יהיו – אין להוציא מכלל אפשרות, שהדאגה לעתודות־קרקע עבור אוכלוסיית עזה היתה אחת מהם.

אם שאיפת המתיישבים לסיפוח הרצועה תתגשם, תהיה להם בעייה. כידוע, תושבי הרצועה הם נטולי־אזרחות. החלת הריבונות הישראלית תעניק להם, לראשונה, נתינות מדינית. כ„ישראלים" הם יהוו רוב פוליטי ברצועה. קשה לראות אותם „מפרגנים" דווקא למתיישבי הגוש־הכיפות.

מזכיר המפד"ל הרב יצחק לוי אומר כי החלת החוק הישראלי בשטחים היא אחד מסעיפי־היסוד של מצע מפלגתו, אך מציין כי יהיה עליה לבדוק, מבחינה קואליציונית, את שאלת היישום. מבחינתו, מעשי יותר לתגבר את ההתיישבות ולהרחיבה. פעולה זו, כשלעצמה, תהווה קביעת עובדות מדיניות.

חברו למפלגה שר הדתות זבולון המר אינו מפריד את סוגיית הרצועה מהוויכוח הלאומי הכולל על עתיד השטחים. הוא אינו סבור כי החלת הריבונות תחסל בהכרח את הטרור הערבי. מפד"ל, הוא אומר, היא בעד הקמת ישובים חדשים והיזוק הקיימים. עמדתה היא, שגם אם יהיה הסכם שלום עם הערבים, הישובים יישארו בריבונות ישראלית.

גוש קטיף המשגשג אינו מרוחק מאיזור שהיתה בו התיישבות ישראלית משגשגת לא פחות. לזכותה של מפד"ל יש לומר, שהשלימה עם הריסתו של אותו איזור למען השלום – וכוחה הפוליטי באותה עת, אם מישהו עוד זוכר, היה חזק הרבה יותר משהוא כיום.

ביקורת על כתונת־הכפיה

מאת שלמה גינוסר

החוק הקיים מאפשר לאשפז אדם בעל כורחו, לא בהליך שיפוטי, על־פי הוראה של פסיכיאטר מחוזי אשר החלטתו אינה נתונה לשום ביקורת חיצונית. מצב זה מבקש לתקן ח"כ צבן בהצעת־חוק פרטית

חופש הפרט מתיר לאדם להחליט, בינו לבין עצמו, שהוא יצא מדעתו. אם החלטה זאת אינה גורמת נזק לזולת – שיחיה באמונתו. אפשר, כמובן, לנסות ולרפא אותו. אחד מסיפוריו הנפלאים של רבי נחמן מברסלב מתאר מקרה שקרה לבן־מלך, שהחליט כי הוא תרנגול־הודו. אותו בן־מלך ישב עירום תחת השולחן וגרס חתיכות לחם ועצמות, „כמו הינדיק". כל הרופאים נואשו מלעזור לו ולרפאו, עד שבא חכם אחד, התפשט גם הוא עירום, והתיישב מתחת לשולחן – ליד אותו בן־מלך – ואמר לו: „גם אני הינדיק". וכאן מתחיל תהליך ריפוי נפשו של אותו בן־מלך. וראוי לקרוא את המעשיה („תיקון הלב" – סיפורים, חלומות, שיחות – של רבי נחמן מברסלב, בעריכת פנחס שדה).

באתי להזכיר את סיפורו של אותו בן־מלך לא רק משום שאחרי דו"ח כזה של מבקר המדינה יימצאו בוודאי כמה אישים במערכת שיתפשטו עירומים, ייכנסו מתחת לשולחנו ויכריזו על עצמם כ„הינדיקים" – הם לא ידעו. לא שמעו. לא נטלו חלק בתהליך קבלת־ההחלטות על שום־דבר. הם בסך הכל „הינדיקים". מה רוצים מהם? שלהם? לא חדש. אחרי דו"חות קטלניים כאלה, מקומותינו מתמלאים „הינדיקים".

אני מזכיר את בן־המלך בסיפורו של רבי נחמן כדי להפנות את תשומת־הלב לתופעה הפוכה – ומזוויעה לכדי: קורה שאדם מתגלגל למוסד לחולי־נפש, לא משום שהוא חש (או מצווה מטעמים רפואיים) שכך יש לעשות, אלא שמישהו – שמניעיו לא תמיד טהורים, או שלפחות אינם נהירים – מחליט להגדיר את המאושפז כ„הינדיק".

כן. החוק הקיים (החוק לטיפול בחולי־נפש, התשט"ו־1955), מאפשר לאשפז אדם בעל־כורחו – שלא במסגרת הליך פלילי – על־פי הוראה של פסיכיאטר מחוזי. הוראת־אישפוז של פסיכיאטר מחוזי תקפה ללא הגבלת־זמן. הסמכות להחליט מתי לשחרר את המאושפז מוענקת, על־פי החוק, למנהל בית־החולים. על רקע המציאות הזאת (שהחוק הקיים הוא חלק ממנה), כבר אירעו כמה טרגדיות אישיות, שאנחנו – בגלל עוניה של תפישתנו – נוהגים לכנות אותן „קפקאיות".

ח"כ יאיר צבן ידוע – בצד המלחמות הפוליטיות, שהוא מנהל בכנסת מטעם סיעתו (מפ"ם) – ביוזמות־חקיקה פרטיות, המפנות זרקור אל מצוקותיו של הפרט. בימים אלה „עלה" ח"כ צבן על החוק לטיפול בחולי נפש, בבקשה לשנותו. ח"כ צבן אומר, כי אף שמדובר בהגבלה חמורה על חירותו של האזרח, אין בחוק הקיים קיום ביקורת חיצונית על ההחלטה לאשפז אדם במוסד לחולי נפש.

החוק קובע מנגנון־ביקורת – הוועדה הפסיכיאטרית. אולם, זו דנה בעניינו של מאושפז רק אם מוגש ערר על האישפוז. אבל, לעיתים קרובות מאוד בכלל אין המאושפז מודע לזכותו להגיש ערר. ולעיתים – גם אם הוא מודע לזכותו זאת, אינו מסוגל לממש אותה. אומנם, בשנים האחרונות נוהג היועץ־המשפטי לממשלה להגיש – באורח שיטתי – ערר על כל מקרה של אישפוז ראשון. נוהג זה מתבסס על ההכרה שמאושפז, במקרים כאלה, מתקשה מאוד להגיש ערר בכוחות עצמו. אך גם הערר של היועץ־המשפטי מוגש פעם אחת בלבד ואינו מבטיח ביקורת תקופתית. אגב, במקרה שמדובר באישפוז חוזר בבית־חולים לחולי־נפש – היועץ־המשפטי נמנע לחלוטין מהגשת ערר.

בהליכי הביקורת (על־פי החוק הקיים) קיימת בעיה אחרת: היעדר הוראה המחייבת את הוועדה הפסיכיאטרית לקיים את הדיון תוך זמן קצר. לעיתים חולפים שבועות לא מעטים, בטרם מגיע מועד הדיון בערר.

ח"כ צבן מציע אפוא – בהצעת־חוק פרטית, שהונחה בימים אלה על שולחן הכנסת – לתקן את החוק הקיים. על־פי הצעת־החוק, אדם שאושפז בעל־כורחו – שלא על־פי צו של בית־משפט – יובא בפני ועדה פסיכיאטרית, תוך עשרה ימים מיום אישפוזו. יאיר צבן מציע, שהוועדה הפסיכיאטרית תוסמך להורות על שיחרורו של המאושפז, לאשר את אישפוזו או לאשר אישפוז לתקופה נוספת שלא תעלה על עשרה ימים. הוועדה לא תחליט על אישור האישפוז, אלא אם קובעה כי המאושפז עלול לסכן את עצמו או את הזולת אם ישוחרר, ואם אין כל דרך אחרת למנוע סכנה זאת.

הצעת־החוק הפרטית של ח"כ צבן קובעת עוד, כי אם תאשר הוועדה הפסיכיאטרית את ההחלטה לאשפז אדם במוסד לחולי־נפש – יובא האיש לדיון־חוזר בפניה, בעבור שלושה שבועות מיום אישפוזו. אישורו של המשך האישפוז יביא לדיון נוסף מדי שישה חודשים. בכל דיון־חוזר של הוועדה, יובא בפניה תזכיר של פקיד־סעד – שיפרט את האפשרויות הקיימות לטיפול במאושפז, שלא במסגרת אישפוז בבית־חולים לחולי־נפש.

סעיף מעניין נוסף בהצעת החוק הזו קובע, שאם אושפז אדם שלא בעל־כורחו, אך מנהל בית־החולים דחה את פנייתו או את פניית האפוטרופוס שלו, להשתחרר – יש לראות את החולה כאילו אושפז בעל־כורחו. את מועד בקשת־השחרור יראו כיום האישפוז.

גם הרכבה של הוועדה הפסיכיאטרית (לפי החוק הקיים) מהווה בעיה, לדעת יאיר צבן. כיום מורכבת ועדה זאת מאדם שהוא כשר להיות שופט בית־משפט שלום – ומשני רופאים, שלפחות אחד מהם חייב להיות בשירות המדינה. בפועל, מתמנים עורכי־דין בשירות המדינה לתפקיד המשפטי בוועדות הפסיכיאטריות. מיבנה זה, אומר ח"כ צבן, מאפשר רוב לעובדי מדינה ואינו מבטיח את אי־תלות הוועדה. המצב הרצוי, לדעתו, הוא שהחבר המשפטן בוועדה אכן יהיה שופט. אך אם אין אפשרות להבטיח הרכב כזה בכל ועדה, מבקשת הצעת־החוק הפרטית של ח"כ צבן שחבר־ועדה זה יהיה משפטן שאינו עובד מדינה. כן מוצע לקבוע בחוק, במפורש, שאחד משני הרופאים בוועדה לא יהיה עובד מדינה – וכי המשפטן החבר בוועדה יכהן תמיד כיושב־ראש שלה.

הצעת החוק של ח"כ צבן ראויה בהחלט להתייחסות רצינית של הכנסת, שכן היא באה להקל על מצוקותיהם של מי שאין להם – בדרך כלל – גישה להיכלי העוצמה הפוליטית.

ואם מותר להוסיף – בלי לפגוע באיש – הערה: זה שהם לא כל כך יודעים בעד מי להצביע, אילו היו „פורצות" עכשיו בחירות כלליות, לא עושה אותם יותר משוגעים מאיתנו.

מכתבים למערכת דבר

המפתחות בפנים

השביתה של ערביי־ישראל מוכיחה כי העימות היהודי־ערבי אינו נובע מבעיית השטחים שנכבשו – או שוחררו – במלחמת ששת הימים. אדרבא, ערביי הגדה והמתנחלים היו יכולים לחיות בשלום אלמלא ההתססה של השמאל הישראלי.

מוקד העימות הוא יחסו התנשאות והפליה מן הצד היהודי. בכל שערביי ישראל זוכים לשיפורים, כך הם חשים יותר את הפער בינם לבין היישוב היהודי ועל כן ההישגים של הערבים הם בומרנג. הפתרון איננו נסיגה מיהודה ושומרון, אלא נסיגה ממנטליות הרואה בערבים חוטבי עצים ושואבי מים. יש לגרום להם להרגיש שווים ובכך נקהה האיבה ונקדם יחסי אחווה.

המפתחות לדו־קיום נמצאים בתחומי הקו הירוק. הבל שאנו מחפשים אותם בשטחים.

אריה טהורי
בת־ים

פריון הייצור

רצוני להוסיף עוד על רשימת הביטויים המורידה את פריון הייצור אצלנו.

פריון הייצור של העובד הישראלי אינו נמוך אלא לעיתים גבוה יותר מזה של עמיתו באירופה ואף בארה"ב. הבעייה היא שבגלל קוטנם של המפעלים בארץ, מספר המועסקים בהם גבוה לאין שיעור ביחס למצב במפעלים בחו"ל. אצלנו יש רבבות מפעלים קטנים, שבחלקם מעסיק הבעלים בני משפחה, בנוסף למנהל. ההוצאות למועסקים אלה גבוהות יחסית, ולעיתים מיותרות, לכן הפריון הממוצע למועסק נמוך.

מה שיעלה את פריון הייצור של המועסק בארצנו הוא רק חיסול תופעת התעסוקה המוסווית שהשתרשה בקרבנו בכל המיגזרים, לרבות היישובים החקלאיים.

ד. גלעדי
אשקלון

תזכורת

ב־26.6 מלאה שנה לנסיון פיצוץ מטוס "אל־על" בטיסה 693 ממאדריד לתל־אביב. הפיצוץ נמנע תודות לערנות קצין הבטחון. מזוודת הנפץ התפוצצה בטרמינל וגרמה לפציעות ולנזק.

בעקבות הפיגוע נערכו מעצרים ונלכדו מתכנן הפיצוץ וכן מחבל ממוצא סורי. מאז, לא פורסם מה קרה להם: האם הואשמו והועמדו לדין? האם הורשעו? ואם שוחררו בעיסקה לא־ידועה ?

דני יצחקי
מבשרת ציון

יורדים על הרדיו

מוסכם כי הירידה מהארץ בשנים האחרונות היא מהסכנות הגדולות ביותר לקיומה של מדינת ישראל. הגורמים המתאימים משתדלים לפעול בדרכים שונות כדי לעצור את התופעה. למרבה הפלא, רשות השידור מתעלמת מכך ואף נותנת פירסום ליורדים.

ב־24 לחודש שעבר ראיינה רבקה מיכאלי סופרת בשם סמדר, המתגוררת בחו"ל ומפרסמת את יצירותיה בארץ. האם חסרים אנו סופרים ישראלים? עד מתי נתרפס בפני היורדים המצליחים?

יעקב גרבס
ראשון לציון

שווי הכשרי בד"צ

בשבוע שעבר פורסם בעיתונות כי הרב פנחס אלתר פיים את הרב אליעזר שך במכתב שבו חזר הרב אלתר מהסכמה שנתן לספר "ידבר שלום". כן פורסם בעבר שהבד"ץ של העדה החרדית בירושלים חזר בו מהסכמתו לספר לאחר שנכתב כי פגעו בכך בכבודו של הרב שך.

לאור כל זאת, מתקבל הרושם, שבכל ההסכמות לכשרות יש משהו לקוי. אם אפשר לתת היום הכשר ומחר לחזור ממנו בעקבות לחצים ומחשש פגיעה בכבוד – מה שווה כל ההכשר, ומה שווים המכשירים הנכנעים ללחצים?

יעקב העניגמן
ירושלים

הרבי מגור והעליה לארץ

ל"דבר" (15.6.87) מצייץ יחיאל גלברד תחת הכותרת כי "הרבי מגור התנגד לעליה". הרבה פעמים בילדותי ובבגרותי הייתי בגור עם אבי ז"ל ולברי, ולא זכור לי שהרבי מגור יצא נגד עליה ארצה. להיפך, חמש פעמים ביקר הרבי בארץ וקנה אדמות בכל חלקי הארץ. לכן יש בארץ אוכלוסיה גדולה של חסידי גור.

בסוף מכתבו כותב גלברד שחסידי גור הצילו את הרבי מהנאצים בכופר שנשקל בזהב. על כך אומר שכל הכבוד לחסידים שבזמן מלחמה כל הדאגה שלהם היתה להציל את רבם.

דוד פרח
רחובות

רצח מקובל

כתושב ביתן אהרן, הנני עד מדי יום ביומו, לתאונות בצמתים של ביתן אהרן ובית ינאי. מדי כמה שבועות גובים צמתים אלה את קורבנותיהם, ובדרך גם לא מתרחשות יותר תאונות כאשר נהגים מחרפים נפשם כדי לצאת מישובים אלה ולהשתלב בתנועה בכביש החוף. שברי המכוניות וחלקיהן הפזורים דרך קבע בצמתים מהווים עדות דוממת למתרחש.

עתה, החל סוף־סוף, בבניית מחלף בצומת בית־ינאי, אולם למרות כל ההבטחות, מזה שנים רבות, אין כל סימן לתחילת הבניה של מחלף ביתן אהרן. אמנם נעשו כל ההכנות, אך ועדת הכספים של הכנסת עצרה את הבניה בנימוק המשונה שלא יתכן שיבנו שני המחלפים. האם לא מלאה עדיין מכסת ההרוגים הדרושה לשם התקנת שני המחלפים? הגיע הזמן להביא את הנושא ואת האחראים לדין! דעת הקהל בישראל על חטאי שוויון נפש והשלמה עם רצח חפים מפשע במשך שנים רבות.

הבה נקווה שוועדת הכספים תבוא לעזרת תושבי האזור ותסיר התנגדותה לבניית המחלף גם בצומת הדמים של ביתן אהרן.

אברהם פישמן
ביתן אהרן

רפואה עירונית

למאמרו של פרופ' לס (דבר פתוח) צודק פרופ' לס המתריע על כך שעיריית תל־אביב אינה מתקצבת רפואה קהילתית. מערכות רפואיות שלמות מרוכזות אחת ליד השניה, החל ממרפאות מצויידות היטב, וכלה בבתי חולים קרובים. למרות הכל, חייב האורח הזקוק לשירותי הבריאות, לחכות זמן ארוך לבדיקות מיוחדות ולניתוחים. המרחק בה קטן, אך אין תיאום, וכל אחד מנהל את חלקת אלוהים הקטנה שלו.

כאשר לאוכלוסית הקשישים של תל־אביב: עצוב לראות את המצב קורע הלב של הקשישים, ובמיוחד של התשושים מביניהם. מוטלת חובה על קברניטי העיר, בשיתוף עם קופות החולים, לתת את הדעת על הבעיה. אמנם הוקם לאחרונה מוסד גריאטרי במבנה של בית החולים "צהלון" ביפו, אך זו טיפה בים לעומת הצרכים של האוכלוסיה הקשישה. חבל שמועצת מחוז קופת חולים לא מצאה לנכון, עד היום, לדון בנושא ולהיות המובילה בפתרון הבעיה.

יוסף צ'רני
חבר מזכירות מ.פ. ת"א

משק הדלק בישראל

אני עוקב בעניין אחרי הפירסומים המלווים את הצעת משרד האנרגיה לבצע רפורמה בענף הדלק, ומשתומם מהעקשנות הבלתי רגילה המלווה את פעולת השר שחל וצוות משרדו.

מומחי הנפט מצויים בארץ, משום מה, לאו דווקא במשרד האנרגיה. מהם לא שמענו מילה אחת טובה בזכות הרפורמה המוצעת על ידי השר. גם מינהל הדלק וגם חברות הדלק השכילו במשך עשרות שנים לנווט את משק הדלק של המדינה בצורה נבונה וכלכלית שחסכה למדינה מאות מיליוני דולרים. אך השר מנסה לשנות במחי יד את כל מבנה משק הדלק. למי זה דרוש, ומי ישא במחיר הכשלון וההפסד, הרי כל המומחים, וככלל זה ועדת הכלכלה של הכנסת, פוסלים את הצעות השר.

אל לו לשר שחל לבטל את דעתם של המומחים וללכת בצורה עיוורת אחר יועציו. משק הדלק חשוב לעתידנו לא פחות מהבטחון והכלכלה ואנו לא זקוקים לנסיונות ובשלונות נוספים.

מ. נאור
רמת גן

אנשים • אנשים • אנשים • אנשים • אנשים

עקבי

אתמול עזבו את הארץ סאם לואיס (בתמונה) ורעייתו סלי, בתום הביקור החמישי (!) שלהם בישראל מאז גמר כהונתו של לואיס כשגריר ארה"ב בישראל. מתוך השנתיים שחלפו מאז בילה הזוג לואיס בארץ שמונה חודשים, שליש מהזמן. לפחות שליש נוסף עושים שני בני הזוג בפעילות הקשורה בישראל, הוא במחקר ובכתיבה, והיא בהרצאות ובנאומים. הפעם הם עשו כאן כל אחד בעניינו: סאם לואיס השתתף בסימפוזיון המשותף למרכז דיין לחקר המזרח התיכון, מרכז יפה למחקרים אסטרטגיים ושירות ההסברה של ארה"ב. סלי לואיס עשתה כאן בקשר לפעילותה הספרותית – מחזמר שכתיבתו עומדת להסתיים. המוסיקה נכתבת בידי ישראלית.

לקראת עצרת ממלכתית לציון 35 שנה לעליית יהודי עיראק, במסגרת האירועים של 20 שנים לאיחוד ירושלים, שתערך היום בתאטרון ירושלים נערכו חזרות של להקת הזמר והפיוט של קבוצת יוצאי העדה הבבלית. אברהם כחילה, ממלא מקום ראש העיר ירם נטל כינור והחל לנגן נעימות במסורת העדה הבבלית לקול תשואות הקהל.

צייר איכפתניק

הצייר הירושלמי יוסי שטרן קיבל בשבוע שעבר מידיו של טדי קולק את מדלית ירושלים, על פעלו רב השנים לקידום האומנות בירושלים. "לעיר הזאת יש מזל שיש בה מתנדבים ואזרחים שאכפת להם" אמר קולק בטקס, "אבל בין כל אלה בולט יוסי שטרן במיוחד, אין דבר שהוא לא מוכן לעשות ולעזור". בטקס, שהתקיים בחדר הישיבות של הנהלת העיר, השתתפו בין היתר קונסול ארה"ב מוריס דרייפר ורעייתו רוברטה, שסיפרה כי התוודעו לראשונה ליצירותיו של שטרן ב־1974 ומאז רכשו מתמונותיו לאוסף שלהם והתידדו עמו אישית, ח"כ אליהו בן־אלישר, האב גדליה מן המנזר הפרנציסקני, מנכ"ל העירייה אהרון שריג וחברי ועד אגודת האמנים של ירושלים.

יהודה לוי

תביעה לשינוי

"שבוע הבחירות הישירות" שנפתח אתמול בירושלים הוא שמו של מבצע מיוחד, עליו הכריזה "התנועה למען בחירות ישירות בישראל". במסגרת המבצע מוצבים דוכנים מיוחדים להחתמת עוברים ושבים על עצומה הקוראת לשינוי שיטת הבחירות בישראל. "הכנסת מתפוררת", אמר יו"ר התנועה, איתמר מרכוס. "אנו מבקשים את תמיכת הציבור להכנסת שינויים משמעותיים בשיטה הקיימת. המטרה: קשר ישיר יותר בין האזרח לנציגו. הקהל שהתגודד סביב הדוכנים התבקש להכריע בין קלפי ששמה "ככה זה בארץ", בראשי תיבות: כז"ב, לבין קלפי אחרת ששמה "בחירות ישירות". התנועה הפיצה כ־100,000 סטיקרים מיוחדים הקוראים לשינוי. ביום ג' הקרוב (7.7) יצא מצעד מיוחד מרחבת המשביר בירושלים לבית הנשיא, במהלכו יישאו שלושים התובעים בחירות ישירות.

אורחת ממצרים

סגנית שר החינוך המצרי שאוקיה אקסאד (59) עומדת בראש קבוצה של מפקחים ממצרים שבאה לערוך כמו בכל שנה את בחינות הבגרות בבתי־הספר ברצועה. אנשי המשלחת המצרית מתאכסנים במלון "גני שמשון" באשקלון, ממנו הם יוצאים לעבודתם ברצועה. ראש עיריית אשקלון אלי דיין ערך לאורחת הנכבדה ממצרים סיור בעיר. להצעתו לערוך חילופי משלחות נוער בין ישראל למצרים השיבה סגנית השר המצרית "אינשאללה". ברצועה ניגשים השנה לבחינות כ־8,000 בוגרי תיכון. סיכוייהם להמשיך בלימודים אוניברסיטאיים במצרים קלושים ביותר. בשנים שעד לחתימת השלום של סאדאת נהגה מצרים לקלוט מדי שנה באוניברסיטאות שלה כ־1,500 בוגרי תיכון מהרצועה. לאחרונה צימצמה את מספרם לעשרות בודדות בלבד, בין היתר בתגובה על אי־התייצבות תושבי הרצועה לימין יוזמת השלום של הנשיא מובארכ. סגנית השר תשהה באשקלון עד סוף השבוע, ובעירייה מתכננים קבלת פנים לכבודה. ביום ששי ביקרו סגנית השר והמפקחים בלשכת שר החינוך בירושלים. בתשובה להצעת השר נבון בעניין חילופי משלחות נוער, אמרה השרה, שזה עניין לשרי החוץ של שתי המדינות.

יש לבדוק

האגודה הישראלית לעצירת הירידה מן הארץ פנתה לראש הממשלה וביקשה ממנו לבדוק שמועות שרווחו בימים האחרונים, לפיהן פועלים בישראל ארגונים מזרח אירופיים המעודדים ישראלים, ובמיוחד עולים חדשים מארצות מזרח אירופה, לרדת מן הארץ. שמועות על פעילות ארגונים אלה הגיעו אל נאמני האגודה הישראלית לעצירת הירידה לפני כ־10 ימים, נבדקו והתעורר החשש שהן נכונות. ח"כ אברהם כ"ץ־עוז, יו"ר האגודה לעצירת הירידה מן הארץ שמסר על כך ציין, כי לפני מספר ימים ערכה האגודה דיון פומבי בתל־אביב ובמהלכו הגיע אליו תושב ממרכז הארץ שביקש למסור לו אינפורמציה אישית על פעילותם של ארגונים מחתרתיים ותת־מחתרתיים הפועלים, כביכול, בארץ ומעודדים ירידה ממנה. כחבר ועדת החוץ והבטחון של הכנסת נועץ ח"כ כ"ץ־עוז במספר חברים ובעצה אחת סוכם כי יעביר את העניין לטיפולו של ראש הממשלה, האחראי על שירותי הבטחון בארץ. ח"כ כ"ץ־עוז ציין כי אם נכונה השמועה, אולי יש בה כדי להסביר את ממדי הירידה מן הארץ, ההולכים וגדלים כל הזמן.

למען אש"ף

חבר בית הנבחרים הרפובליקאי הצעיר ממדינת ניו־יורק ג'ק קמפ המפגר לפי שעה במירוץ המוקדם על המינוי הרפובליקאי יצא לא מכבר בהצעה לסגור את משרדי אש"ף בניו־יורק ובוואשינגטון, בנימוק שהארגון עדיין דבק בטרור. הצעה דומה הגיש לא מכבר גם מועמד אחר – מנהיג המיעוט הרפובליקאי בסנאט רוברט דול, הנחשב ליריב המסוכן ביותר של סגן הנשיא ג'ורג' בוש. הצעות אלה זכו לתגובה נזעמת של חברי קונגרס דמוקרטים, בהם סגן "מצליף" הסיעה בבית הנבחרים, וצירים אחרים, בהם אחד ביכר של צירים שחורים. חברי הקונגרס הדמוקרטים טוענים כי אש"ף הוא ממשלה גולה ונהנה ממעמד דיפלומאטי מוכר ביותר מ־100 מדינות.

ש־ין

השכר – למצווה

מי שהיה יו"ר מועצת המנהלים של בנק לאומי אלי הורביץ (בתמונה), החליט לתרום את כל שכרו מאותו תפקיד לטיפול בקשישים נזקקים. הורביץ הודיע במכתב למנהלת קרן ירושלים כי הוא עומד להעביר לה תרומה בסך 30 אלף ש"ח לטיפול, עזרה וסיוע לקשישים נזקקים בעיר. סכום זה הוא כמחצית השכר שקיבל הורביץ בהיותו יו"ר מועצת המנהלים של הבנק. את שאר הכסף יתרום כנראה לבית החולים איכילוב לאותה מטרה. ממנהלת קרן ירושלים נמסר, כי הכסף יועבר לפרויקטים לסיוע לקשישים מוגבלים הרתוקים לבתיהם.

פירוד זמני

משה בן שאול הוא אחד המשוררים והסופרים הבודדים שזכה לפרסם כמה משיריו בכתב העת היוקרתי "לאינפיני" בהוצאת "גאלימר". סופר אחר שזכה לכבוד זה לפני שנים מספר הוא מילן קונדרה הצ'כי היושב בשנים האחרונות בפאריז.

★

למשה בן שאול יש סיבה נוספת לחגוג: אישור מינויו כנספח התרבות בשגרירות ישראל בצרפת. בן שאול ייצא למשימתו בחודש ספטמבר. יהיה זה פירוד זמני מעיסוקיו הרבים: כתיבה, תרגום, פתגאות וציור. את אחת מהתעתבאותיו האחרונות בילה בן שאול באחוזת צהריים שזימן ז'אק לוק ג'אבר, מנהל מכון התרבות ליד שגרירות צרפת במלאת שנה לפעילות המכון בשיתוף עם אמנים ואנשי רוח ישראלים.

המדור נערך בידי אורה ארליכמן

עדיין במשחקי המבחן

ברידג'

מאת ארנונה שמאן

בבית הברידג' בתל אביב מתקיימים במשך כל השבוע משחקי מבחן לקראת אליפות אירופה שתערך בברייטון בתחילת אוגוסט. שמונה זוגות גברים מתחרים לנבחרת הפתוחה, וששה זוגות נשים מתחרים על הזכות להשתתף באליפות הנשים. שלושה זוגות מכל קבוצה יהוו את הנבחרת.

היד הבאה שוחקה בצורה יפה על ידי סלק זליגמן, אחד משחקני הצמרת, שזכה יחד עם בן זוגו דוד בירמן, להשגים נכבדים בארץ ובעולם.

צפון: ♠7 ♥A 10 6 ♦K J 9 7 5 ♣A K 8 3

מערב: ♠J x x x ♥Q x ♦x ♣Q 10 9 x x x

מזרח: ♠A K x x x ♥J x x x ♦x x ♣x x

דרום: ♠Q x x ♥K x x x ♦A Q x x x ♣J

מחלק מזרח
פגיעים: אף אחד
ההכרזה:

מזרח	דרום	מערב	צפון
---	1 דיאמונד	---	3 ספייד*
ואבל	4 דיאמונד	---	4 בלי שליט
---	5 דיאמונד	---	6 דיאמונד
---	---	---	

* ספלינטר

מערב הוביל בספייד, מזרח זכה במלך והמשיך בקלאב. לכל שחקן ברידג' נראה כברור שעל הכרוז למסור לקיחה נוספת בהארט, אולם סאלק מצא פיתרון לבעיה. הוא זכה במלך קלאב, המשיך באלוף ובמלך דיאמונד, קלאב נחתך בידו, ספייד נחתך בדומם, קלאב נוסף נחתך ביד ודיאמונד שוחק לעבר הדומם כשהמצב כזה:

צפון: ♠---- ♥A 10 6 ♦J ♣K

מערב: ♠J x ♥Q x ♦--- ♣10

מזרח: ♠A x ♥J x x ♦--- ♣----

דרום: ♠Q ♥K x x x ♦--- ♣---

סאלק שיחק את המלך קלאב, מזרח השליך ספייד, והכרוז השליך הארט מידו, הנסיך דיאמונד שוחק מהדומם ומזרח בבעיה. אם ישליך את האלוף ספייד תוגבה המלכה שבידי הכרוז, ואם ישליך הארט, תוגבה העשירית בדומם, בכל מקרה החוזה מבוצע.

גם שעייה לווים ביצע את החוזה. בשאר השולחנות נכשל הכרוז, בעוד שבשולחן אחד עצרו צפון־דרום בחוזה של 5 דיאמונד.

הבוקר שלמחרת

(המשך מעמ' 7)

ה' ושספק אם יוודעו במלואן עד הופעתה בדפוס.

יתירה מזאת. ככל שבוחנים מקרוב את שאלת הפרוייקטים החלופיים, התמונה מסתבכת. תחילה דיברו שחרון ואנשיו על עשרה פרוייקטים, שבהם ייקלטו עובדים, כמספר עובדי ה"לביא". אולם מדברי מפקד חיל־האוויר מתברר, כי כמה מן הפרוייקטים הללו כבר מתבצעים ואחרים אינם ראויים שיתבצעו. המנכ"ל ענה, כי יש פרוייקטים נוספים ועל כך אמר מנכ"ל משרד־הבטחון דוד עברי, כי אלה אינם מתואמים עם המשרד – במלים אחרות, אינם מוכרים לו. ובכן, יש או אין פרוייקטים חלופיים? זאת ועוד: ידוע על מספר פרוייקטים רדומים, שבהם הפיתוח הסתיים או קרוב לסיום. אלה בוודאי לא יקלטו עובדים מן ה"לביא", לכל היותר ימנעו פיטורים נוספים מן המפעלים הנוגעים בדבר. אם עוד נביא בחשבון, שעל הדברים הללו אין מדברים בגלוי, יובן מדוע קשה כל כך להגיע להערכה מאוזנת על כמות המובטלים הצפוי, אם יחוסל פרוייקט ה"לביא".

סיבוך נוסף כרוך בגורלן של מערכות שפותחו בתעשיה האווירית ל"לביא". יש גורסים, כי יהיה אפשר להמשיך בפרוייקטים אלה באורח עצמאי, אולם יש הגורסים כי טעמם ב"לביא" בלבד ובלעדיו לא יהיו דרושים ולא יימכרו. בכל מקרה העסקת אנשים בפרוייקטים אלה תהיה כרוכה בסיכון עצום.

סקר שהוכן על־פי הזמנת משרד־העבודה אומר, כי כח האדם שייפלט מה"לביא" ייספג רק בטווח של עשר שנים. הסקר מדבר על תנודה של 2,500 עובדים בתקופה זו. באחוזים זה אולי לא משמעותי, אבל צריך להביא בחשבון, שחלק ניכר מאנשים אלה מבוקשים מאד גם בארה"ב וגם באירופה. מכאן, שגם אם רישומה של סגירת הפרוייקט לא תורגש בלשכות העבודה, אין פירושו של דבר שהבעיה תיפתר לשביעות רצון. יש הגורסים שרק עשרות יבקשו את עתידם בחו"ל, אבל יש הסבורים שמדובר במאות, אולי במאות רבות. זו לא רק שאלה של יכולת התעשיה הישראלית לקלוט אותם בטווח זמן סביר, אלא גם שאלה פסיכולוגית של אבדן בטחון, תיסכול, עלבון ואכזבה. ימים יגידו מה יקרה באמת.

מסתבר, בכלות הכל, כי סגירת פרוייקט ה"לביא" תותיר את ישראל עם כמה שאלות גדולות מאד. האם פתרונן של שאלות אלה קל מפתרון השאלות הכרוכות בהמשך הפרוייקט? על כך מתנהל הויכוח.

הסנה חברה ישראלית לביטוח בע"מ

הודעה

לכל בעלי המניות של החברה על קיום אסיפה רגילה

ניתנת בזה הודעה כי האסיפה הרגילה של הסנה חברה ישראלית לביטוח בע"מ תתקיים במשרדה הרשום של החברה ברח' אלנבי 115 תל־אביב ביום ראשון 26 ביולי 1987 בשעה 09.00 לפני הצהרים לצורך העניינים שיועלו על סדר היום:

א. קבלת דין וחשבון ההנהלה.
ב. אישור הדו"חות הכספיים ליום 31.12.86.
ג. אישור המלצת מועצת המנהלים להקצות לחברת העובדים מניות רגילות בנות 1.- ש"ח ע.נ. שתירשמנה למסחר בבורסה.
ד. בחירת מנהלים.
ה. מינוי רואי חשבון וקביעת שכרם.
ו. שונות.

אם תוך מחצית השעה מן המועד שנקבע לאסיפה לא יהיה מנין חוקי תידחה האסיפה לאותו יום בשבוע שלאחר מכן, דהיינו ליום ראשון 2 באוגוסט 1987 בשעה 09.00 במשרד הרשום של החברה ברח' אלנבי 115, תל־אביב.

באסיפה זו יספיק המנין החוקי המוקטן הקבוע בתקנות ההתאגדות.
למקרה של אסיפה נדחית יש לראות בהודעה זו גם הודעה על אסיפה נדחית.

בשם מועצת המנהלים
בנימין אדר, עו"ד
מזכיר החברה

תל־אביב, 5.7.87

הערה:
על פי תקנות ההתאגדות של החברה חבר רשאי להצביע באסיפה כללית אישית או ע"י בא כח להצבעה. את יפוי הכח יש להפקיד במשרד הרשום של החברה לא פחות מ־48 שעות לפני המועד שנקבע לקיום האסיפה. חבר שהוא תאגיד רשאי להצביע ע"י נציג או ע"י בא כוחו להצבעה ובלבד שיפקיד את יפוי הכח בכל עת לפני המועד לקיום האסיפה.

הסנה

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
לב העיר – אחד העם 69 – 613862
קופת חולים כללית – אמסטרדם 7 – 225142
ירושלים
רמות אלון – מס. מסחרי רמות – 863550
חיפה
יבנה – אבן סינא 7 – 672288
פתח־תקוה
הירקון – שטמפפר 24 – 910946
בני־ברק־רמת־גן
רמת יצחק – ירושלים 96 רמת־גן – 777506
בת־ים־חולון
קופת חולים – עין יהב 4 חולון – 884854
קופת חולים מכבי – שנקר 35 חולון – 895571
גני בת־ים – הנביאים 3 בת־ים – 5515671
רחובות
כללית – בני משה – 452581
נעמת – ייעוץ בבעיות אלימות במשפחה
בימים א' עד ה' מ־9.00 עד 16.00 – 03-235922
קו פתוח לקטינים 02-690685

התזמורת הפילהרמונית הישראלית 50

קונצרט למנויים מס' 7
תל־אביב, היכל התרבות, 8.30 בערב
סדרה ג: הערב – 5.7.87
סדרה ה: יום א', 12.7.87
זובין מהטה
מנצח
יצחק פרלמן
כנר
בתכנית מיצירות:
מוצרט וברוקנר

קונצרט למנויים מס' 6
חיפה, אודיטוריום חיפה, 8.30 בערב
סדרה ה: יום ב', 6.7.87
זובין מהטה
מנצח
יצחק פרלמן
כנר
תכנית מיצירות:
קופלנד, מוצרט ופרוקופייב

קונצרט למנויים מס' 10
ירושלים, בנייני האומה
יום ג', 7.7.87, 8.30 בערב
זובין מהטה
מנצח
יצחק פרלמן
כנר
בתכנית מיצירות:
מוצרט וברוקנר

קונצרט למנויים מס' 10
חיפה, אודיטוריום חיפה, 8.30 בערב
סדרה ב: יום ד', 8.7.87
בתכנית מיצירות:
קופלנד, מוצרט ופרוקופייב

קונצרט למנויים מס' 10
חיפה, אודיטוריום חיפה, 8.30 בערב
סדרה ג: יום ה', 9.7.87
בתכנית מיצירות:
קופלנד, מוצרט וצ'ייקובסקי

הודעה
ביום ג', 14.7.87 ב־5.00 אחה"צ
תתקיים אסיפה כללית
של מנויי התזמורת
בבית סוקולוב (ולא בחדר יגלום כפי שפורסם תחילה).
על סדר היום:
א. סיכומי העונה
ב. דו"ח על העיסקה בתזמורת
ג. שונות

דבר לפני 60 שנה

ההתאחדות נגד הצ. י. ש.

לרגל בואו של הח' ורובבל לארגנטינה לשם מגבית לטובת הצ. י. ש. בפולין הוציא מרכז ההתאחדות בארגנטינה כרוז המודיע כי ההתאחדות, העומדת על בסיס השפה העברית והנוהגת יחס ניטרלי לגבי האידיש, קוראת את הקהל להתנגד לפעולתו של הח' ורובבל "עד קצה גבול ההתאמצות". היא מתנגדת לפעולה לטובת הצ. י. ש. שודרכי החנוך הנהוגים בה חדורים מגמה אנטי־לאומית ברורה, המרחיקה את הילד ממקור מחצבתו ומרגילתו לנהוג קלות ראש במסורת ישראל חודרת שנאה בלב התינוק למשאת הנפש של האומה הישראלית. בית הספר האידישאי – נאמר בכרוז – הוא יותר מסוכן מאשר כל הכוונים של התבוללות והכפירה לאומית.

יהודי לטביה רוצים להתאבר

בלטביה מתנהלת מטעם החברה "אוסק" תעמולה רבה להתאכרותם של היהודים. לרגל חוסר העבודה הגדול מצאה התעמולה אזנים קשובות ויהודים רבים אומרים להתמיד לחקלאות.

שביתה לשם הצלת סאקו ואנצטי

ניו יורק. 300 אלף פועלים שבתו כאן אתמול לשעה אחת, להפגין את אהדתם לסאקו ואנצטי אשר אימת הוצאתם להורג טרם חלפה.

לפני 40 שנה

מעשה רצח שפל בת"א

מעשה רצח שפל בוצע אמש על ידי טרוריסטים בת"א. כשעה ששמוני תשכים טיילו ברחוב אלנבי, ליד א.ב.ג, נרצחו שם שני חיילים בריטיים ושניים נפצעו קשה. נתיבה בן יהודה, בת 19, בתו של המורה בגימנסיה "הרצליה", נפצעה קל מרסיס כדור בחלק העליון של זרועה הימנית ובתנוך האוזן. המקרה ארע כשהלכה עם חבר וחברה ברחוב המלך ג'ורג' ליד גן מאיר. לדבריה עברה לפתע מכונית קטנה הנושאת מסכר לבן וממנה נראה קצה קנה שמתוכו נורתה הירייה.

מאיור פאראן הסגיר עצמו

לשכת המודיעין הממשלתית הודיעה אתמול כי ביום א' הסגיר עצמו מאיור פאראן מרצונו החופשי לשלטונות הצבאיים בארץ ישראל. הוא חשוד כידוע בחטיפת הנער אלכסנדר רובוביץ' וברציחתו.

"ציד המכשפות" באמריקה בכל תוקפו

וואשינגטון. מיניסטריון החוץ הודיע כי לפחות 10 מעובדיו פוטרו בגלל חשד בחוסר נאמנות לממשלה. הפיטורים נעשו בתוקף הסמכות שניתנה למיניסטר החוץ על ידי הקונגרס לפטר עובדים, אם נראה לו כי זה נחוץ או רצוי למען ענייני ארה"ב.

هكذا من الأصل

דבר ספורט

שטיגמן הציל יוקרת הנבחרת בשיא ב־100 חזה – 1:05.59

מאת דוד סיבור,
מיוחד ל"דבר"

אייל שטיגמן היה אתמול גיבור בריכת השחייה בעיר ההולנדית הבלגית, אנטוורפן, כשהציל את כבודה של ישראל בנצחון ב־100 מ' חזה, בזמן של שיא ישראלי ושיא משחקים. שטיגמן שיפר את שיאו בבמעט דקה – 1:04.55 דקה, לעומת 1:05.59 דקה. נוסף למדליית הזהב של שטיגמן זכתה ישראל גם במדליית ארד ב־100x4 מ' מעורב, כשגם במשחה זה הצטיין שטיגמן.

לבד משתי המדליות – זהב וארד – היתה הופעת ישראל במפעל "שמונה האומות" חלשה למדי. בביזותר היו חלשות השחייניות, שנדחקו למקומות האחרונים. אחרי היום הראשון מדורגת ישראל רק בבקום השביעי עם 46 נקודות. שלוש הראשונות הן: שווייץ עם 103 נקודות, סקוטלנד – 78 ונורווגיה – 72. התחרויות יסתיימו היום.

בריכת וסרנברג באנטוורפן מארחת את התחרות זו הפעם השנייה. רוב שחייני אירופה טרם הגיעו לשיאם מאחר שהם מתכוננים לאליפות אירופה. המועמדת לנצח בין הנשים היא המארחת, בלגיה, שבשורותיה נעדרת הכוכבת אינגריד לאמפרד, וכן שלוש שחייניות צעירות, המתכוננות לאליפות הנוער של אירופה.

נוסף לשטיגמן הייתי מציין גם את זוהר גליליי ב־200 מ' גב, שהיה רביעי בזמן הקרוב לשיאו הישראלי – 2.10.82 דקות. גליליי קבע תוצאה טובה ב־100 מ' גב במשחה השליחים – 1:00.29 דקה וינסה לקבוע היום שיא ישראלי למרחק זה.

מצטיין שטיגמן

הופעה סבירה היתה לשחיין בן ה־16, גלעד חן, שהיה אמנם שביעי ב־200 מ' פרפר – 2:14.75 דקות, אך בהחלט הוכיח יכולת טובה.

שטיגמן היה היחיד, שהעלה את המוראל בין הישראלים בהישגו המהיר ב־100 מ' חזה – 1:04.55 דקה. את חמישים המטרים הראשונים הוא עבר בזמן של 30.50 שניות. אין ספק, שהוא עולה בהרבה על שאר הישראלים. לדעתי, הוא כיום המועמד העיקרי למשחקים האולימפיים בסיאול. הוא ניצח בקלות את האדיר ג'ייסון מקיראגם – 1:06.30 דקה והשווייצרי אטיין דגון – 1:06.61 דקה.

רויאל רימר איכזב בזינוק ל־100 מ' חפשי ונאלץ להסתפק במקום החמישי עם תוצאה חלשה של 55.10 שניות. המנצח היה סטפן ואלרי משווייץ – 51.07 שניות (שיא משחקים).

ב־200 מ' גב הגיע ראשון ז'אן רודף מולס – 2:70.70 דקות. זוהר גליליי היה רביעי עם 2:10.82 דקות. השווייצרי ביאו דויד ניצח ב־200 מ' פרפר – 2:06.13 דקות. גלעד חן היה שביעי – 2:14.75 דקות. ערן הירש היה חמישי ב־400 חופשי – 4:12.45 דקות. המנצח היה אנטוני דיי מולס – 4:00.80 דקות.

במשחה השליחים 100x4 מ' מעורב ניצחה שווייץ – 3:54.10 דקות. ישראל היתה שלישית – 3:56.92 דקות. גליגי בגב, שטיגמן בחזה ונדב שגל בפרפר הוליכו את ישראל למקום הראשון. אולם, רימר בחופשי נכבע לשני שחיינים, ביניהם השווייצרי המצטיין ואלרי. מחוץ לתחרות קבע שגב פורת ב־100 מ' חופשי – 53.22 שניות.

בין הבנות ניצחה ב־100 מ' חופשי מרי פרו ארמנטרו משווייץ – 58.07 שניות. ענת ישראל היתה שמינית – 1:02.21 דקה. מישל סמיס מאירלנד היתה ראשונה ב־200 מ' גב – 2:23.17 דקות, הישראלית שרון אקסלרוד שמינית – 1:02.21 דקה. גם ביתר משחי הנשים גילו הישראליות חולשה רבה.

היום יימשכו התחרויות.

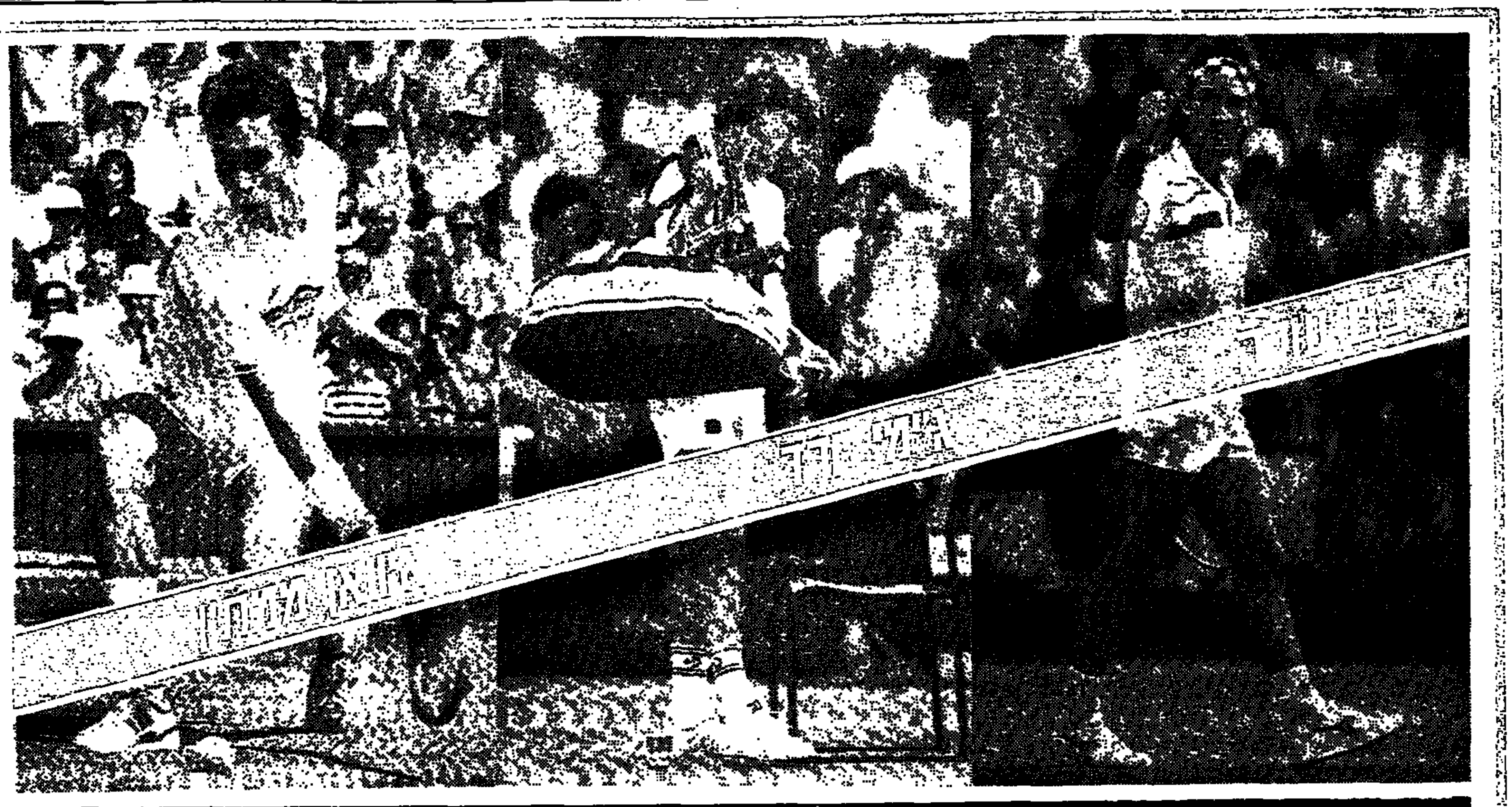

השמפניה ה־8 של מרטינה

מרטינה נאוורטילובה, הצ'כית הגולה בת ה־30, שבה והוכיחה את עליונותה בטניס הנשי, כאשר ניצחה בגמר בווימבלדון את שטפי גראף בת ה־18 – 3:6,5:7.

הניסיון העדיף של נאוורטילובה הכריע את החוצפה והנעורים של גראף. מרטינה "נקמה" בגרמניה הצעירה על הפסדה בגמר ברולאן־גארוס ורשמה הישג חסר תקדים בהיסטוריה של ווימבלדון – זכיה שישית ברציפות ונצחון באליפות זו בפעם השמינית.

נאוורטילובה נזקקה ל־69 דקות בלבד כדי לעלות אל דוכן המנצחות. מרטינה שיחקה בסגנון הרגיל שלה, המבוסס על חבטות פתיחה אדירות ומכות החזר רצחניות, ושלטה במשחק ללא עוררין. גראף התרגשה, אולי, מגודל המעמד ולא היתה לה שום תשובה לקצב ולדיוק של יריבתה. גראף השכילה פעם אחת בלבד לשבור את מכות הפתיחה של מרטינה, אולם הצ'כית שבה וכבשה את ההגמוניה.

גראף היוותה יריבה עיקשת רק בסיום המערכה הראשונה, אך נשברה לגמרי במערכה השנייה ואיפשרה ליריבתה לנוע קדימה אל הנצחון ה־41 שלה בווימבלדון.

נאוורטילובה זכתה ב־139,500 לישט ואילו לגראף ניתנה מחצית מהפרס הראשון.

לנדל או קאש – אלוף חדש

הצ'כי איבן לנדל, המדורג ראשון בעולם, ינסה היום לכבוש את הכתר הראשון שלו בווימבלדון, כאשר יתמודד בגמר ה־101 של האליפות עם האוסטרלי פט קאש, המדורג 12.

לנדל, שזכה כבר בכל התארים האפשריים, מצפה לנצחון על הדשא של ווימבלדון כדי להצדיק את היותו המחבט הגדול בעולם. יריבו העיקש קאש הוא מומחה למגרשי דשא. קאש ישתדל לנצל את יתרונו כדי לכבוש תואר ראשון באליפות זו ולשפר את מעמדו בדירוג העולמי. בכל מקרה יהיה היום בווימבלדון אלוף חדש.

קאש יהיה האוסטרלי הראשון בגמר ווימבלדון מאז נוצח קן רוזוואל הגדול ב־1974 ע"י ג'ימי קונורס. המעניין הוא שדרכו של קאש לגמר נסללה לאחר נצחון על קונורס.

לנדל מייחס חשיבות עליונה לגמר שלו מול קאש. "זה יהיה מבצע מושלם יותר לנצח כאן מאשר באליפות ארה"ב. אם אנצח, יהיה הדבר כל־כך חשוב לי עד שלא אמצא מלים לבטא את הרגשתי. קשה לי לשחק פה ולכן הנצחון יהיה חשוב מאד", הדגיש לנדל.

תהיה זו ההופעה השנייה הרצופה של הצ'כי בגמר ווימבלדון. "אשתקד רכשתי ניסיון רב. אשתדל לרסן את עצמי ולהתרכז בטניס בלבד", הוא אמר.

גם פאט קאש אופטימי. "אני עולה לקרה בבטחון רב שאוכל לנצח". בהתייחסו לידידו בחצי־הגמר, קונורס הוותיק, אמר האוסטרלי: "אינני חושב, כי אשחק טניס בגיל 34. אעדיף אז לשכב על הדשא, להשתזף, להשכין ולעשות חיים".

בחצי־הגמר ביום ו' ביצע לנדל "קאם בק" מצויין מול השוודי סטפן אדברג. אדברג ניצח במערכה הראשונה 3:6 והחזיק ארבע הזדמנויות להכריע את המערכה השנייה. לנדל היה נחוש יותר, ניצח 4:6 וחתם בשני נצחונות נוספים 4:6,6:7.

דרכו של ג'ימי קונורס בן ה־34 לגמר נוסף נבלמה בקלות יחסית ע"י קאש. קאש שלט בקרב ללא עוררין וניצח בו 1:6,4:6,4:6. עם זאת, קונורס הפגין לכל אורך האליפות משחק ברמה גבוהה והמשוכה של קאש היתה, פשוט, גדולה מכפי מידותיו.

גם במחזור השני באינטרטוטו לא זכו הישראליות בנצחון

מאת שמואל קליגר

האקורד האחרון של משחקי הכדורגל בישראל לעונה זו נרשם אתמול בשני משחקים במסגרת האינטרטוטו, שסיימו את ההופעות של בית"ר ירושלים ובני־יהודה בפרק הישראלי של המשחקים, ללא נצחון. המשחק האחרון, שבו גברה אלופת דנמרק, ברונדבי על בני־יהודה 1:3 היה ממש מלהיב והותיר טעם של עוד במיהב של 100 צופים בלבד. לעומת זה היה המשחק בין האלופה, בית"ר ירושלים ובוכום ממערב־גרמניה היה מאכזב ביותר ובו לא הובקעו בו שערים.

ברונדבי 3 בני־יהודה 1

הטלוויזיה קילקלה לנו את האינטרטוטו: הטניס המלהיב מווימבלדון טרף את שארית הקלפים, שעוד נותרו ואת יתרת האשראי, שממנה נהנו חובבי הכדורגל בארץ. מאה צופים בלבד ואולי אפילו פחות מזה היו עדי ראיה לאחד המיפגנים והחיוביים שהיו בעת האחרונה על אותו משטח נהדר של אצטדיון רמת־גן. יכולת קבוצתית נפלאה של אלופת דנמרק מצאה ביטוי רק שלוש פעמים מתוך מספר גדול יותר של הזדמנויות. בקיצור, חוויה אירופית אמיתית של כדורגל טוב, איכותי ומהנה.

הטיפול המצויין בכדור, הפריסה במינרש, המשמעת הטקטית והעיקר: הכושר הגופני של האורחים, שנעו כל העת כמו בספית ולא גילו שום סימני עייפות – היו בעצם המאפיינים הבולטים, שלהם ולנגדם לא היתה לבני־יהודה שום תשובה ראויה לשמה.

מבחינה אישית בלט מבקיע השער הראשון קלאוס נילסן, שאף כבש את השער הראשון בדקה ה־7, אך ניכר שלא היכולת האישית היתה הדומיננטית ולא היא שעשתה את הדנים לתלכיד מצטיין, שהוכיח מדוע מירד את החיים לפורטו הפורטוגל, לפני שנה ובחצי בגביע אירופה לאלופות.

עוד לפני ההפסקה כבשו הדנים שער שני בדקה ה־26 מבעיטה מתצלות של כריסטינסן, שנשלה היסב בתוך הרחבה מול השוער הישראלי, אך בסך הכל הרושם היה שהדנים היו ראויים להפריש שערים גדול בהרבה גם לפני ההפסקה.

בני־יהודה איכזבה. פה ושם ראינו פריצות מוחפות של משה אייזנברג, שחזר להרכב, או ראינו יכולת נאה של אייל חיים, אך בסך הכל לא שיחזרו ה"זהובים" את יכולתם החיובית מלפני שבוע נגד בוכום מגרמניה.

לאחר ההפסקה ירד מעט הקצב. לא משום שהדנים נחלשו במקצת, אלא שהיריבים מישראל, למניעת ליבנו, נפלו ממש מהרגליים ולמום לא ידעו האורחים לנצל זאת להבקיע שערים רבים. ולא זו בלבד, אלא שדני איזמירלי, שנכלל בהרכב לאחר ההפסקה, אף הצליח לצמק את התוצאה בדקה ה־84 לאחר שניצל השמטת כדור של השוער האורח ומקרוב בעט לשער.

שלוש דקות מן הסיום חזינו בשער המלהיב של המשחק והמרתק. האורח ברקהוס הבחין כי השוער אסייאג עמד על קו ה־5 ובעומדו במרחק של כ־40 מ' בעט כדור אויר, שחלף מעל השוער לתוך השער. סיום נאות למשחק מלהיב.

● ברונדבי: סמיגלר; ינסן, ג'ויה, סורנסון, אולסן, ינסן, בראיין, סטפנסון, ברקהוס, הנריק ינסן, נילסן, ולפורס, כריסטינסן.

● בני יהודה: אסייאג; י.איזמירלי, ג.שרעבי, פרי, עלה, כליפה, אייל חיים, דמי לוי (דני איזמירלי), שירזי, אייזנברג, גודרנג.

שפט אריה פרוסט לעיני 100 צופים.

בית"ר י־ם 0 בוכום גרמניה 0

מה כבר אפשר לומר על משחק, שלא זו בלבד שלא הובקעו בו שערים כלל, אלא שהקבוצות כיוונו בעיטר לשני השערים פחות ממספר אצבעות יד אחת וזאת במשך 90 דקות?

משחק חלש ביותר. גם האורחים היו עייפים, בקושי נעו במגרש. הלוחמה מן השבוע שעבר נעלמה וכן גם היכולת המפורסמת של הגרמנים.

במיוחד איכזבו הבית"רים, שבקושי הגיעו לסביבות השער של האורחים. שום בעיטה, אני חוזר ומדגיש, שום בעיטה של הבית"רים לכיוון השער של הגרמנים עד להפסקה, מול שהשופט שרק בחוקה לאות כי הגיעה ההפסקה, שאם לא כן היינו נופלים לתרדמה עמוקה.

לאחר ההפסקה, היה זה יעיש סורימה, שבעט בפעם היחידה במשחק לעבר השער. אך השוער קלט. רונן רוקמן, שהיה אמור לשחק לא הורכב וגם גרי וונדרמולן לא הוכלל בהרכב, אך נראה, שהסיבות להופעה החלשה של בית"ר ירושלים מורכבות הרבה יותר. סוף לפחות, שהדנים הצליחו להשכיח מאיתנו את תצוגת הנפל המשותפת של אנשי בוכום וירושלים.

● בית"ר ירושלים: גינצבורג; שירזי, שמואלי, עמיר כהן, נחמני; קרוש, שורץ, דידה; יאיר בר־אליהו (בני כהן), סורסה, ספטוב.

● בוכום: וסליך; יקיש, ברייקלס, מקוליצה, למק, היינמן (ברמוזר), אסולד (קפהיידה), בנטלי, ליפקה, נייבל, לייפלה.

שפט יצחק ברייצחק לעיני 100 צופים.

רובינזון לא ישחק ברמלה

מאת משה כהן

הנהלת מחלקת הכדורסל של אליצור רמלה החליטה לא לצרף לשורות הקבוצה את הכדורסלן שחום העור, רובינזון גרג, שבימים האחרונים עבר סדרת מבחנים ברמלה.

יו"ר מחלקת הכדורסל, חיים רבש הסביר אמש, כי רובינזון אינו שחקן חזק דיו מתנת לסלים, ולכן הוחלט לוותר על שרותיו.

מאמן הקבוצה, יעקב אילה, ואחד מחברי הנהלת הקבוצה יצאו בשבוע הבא לארה"ב כדי למצוא שני שחקנים זרים. רבש הדגיש, כי איל ויליאמס ישחק, בכל מקרה, ברמלה בעונה הבאה.

אליצור רמלה סיימה את מסע הרכש של שחקנים ישראלים. פנחס ואחז ואבנר שמטוב יהיו שני שחקני החיזוק. בינתיים בודקים ברמלה אפשרות להחזיר לשורותיהם את סטיב פולאק ומייק אוליברי.

קסלר בודק / תכניות בחולון

מאמנה האמריקאי של הפועל חולון, מרווין קסלר, עומד לעזוב הבוקר את הארץ, לאחר חמישה ימי ביקור, בהם גובשו תוכניות הקבוצה לקראת העונה הבאה.

הקאיאקים עשויים להשתתף באליפות אסיה בסין

מאת שמעון וייס, סופר "דבר" בצפון

נבחרת חותרי הקאיאקים של ישראל תוזמן, כנראה, בקרוב לאליפות אסיה שתערך השנה בסין העממית, כך הבטיח, לאחרונה, סגן נשיא הפדרציה העולמית לקאיאקים.

האורח חזה באליפות שייט מפרשיות וקאיאקים שנערכה בשבוע שעבר בכנרת.

יצויין, כי שניים מבכירי השייטים הישראלים, דני שפרירי וסל ידיב, הם מקבוצת כנרת.

במהלך שהותו בארץ וביקורו בעמק, שאל האורח האנגלי את ראשי הספורט של עמק הירדן, אם כדאי ויש טעם לשלוח הזמנה לנבחרת ישראל בקאיאקים להשתתף באליפות העולם שתערך בקרוב בסין. סגן נשיא הפדרציה העולמית שמח על שהישראלים הביעו נכונות להשתתף באירוע ואמר שההתאחדות הבין־לאומית לקאיאקים תשלח הזמנות לישראלים. סגן הנשיא אמר, כי הוא מקווה שהסינים לא יערימו קשיים על הזמנת הישראלים ויאותו להעניק להם אשרות כניסה לסין.

דובר הוועד האולימפי, יצחק אלג'ם, הגיב, בתגובה, ספקנות באשר להסכמת הסינים לארח הספורטאים הישראלים. "רק מריחים אותנו ולא מזמינים לאירועים בין־לאומיים", אמר הדובר וציין, כי עד שלא יראה את ההזמנה, יסרב להאמין שיש ממש בהבטחת האורח האנגלי. "לא תהיה שום התנגדות מצידנו לשלוח את חותרי הקאיאקים לאליפות בסין, אבל אני לא מאמין שהם יזמינו אותנו, כי מדינות יותר ידידותיות בסין בסרבנות לאפשר כניסתנו השתתפותנו באליפויות האלה. צריך להבין שבאסיה לא אוהבים אותנו ועד היום דוקא אותנו מכל האירועים הרציניים ביבשת", אמר אלג'ם.

● נבחרת הכדורמים של ישראל זכתה בנצחון שלישי בתחרויות שמונה האומות לאחר שגברה על נורווגיה 5:15. קודם לכן גברה הנבחרת הישראלית על סקוטלנד – 7:13 ועל ולס – 5:14. משחקה הבא של ישראל הוא מול פינלנד והיא תסיים את הופעותיה מול בלגיה החזקה, שנוצחה במפתיע ע"י סקוטלנד.

● השייטים הישראלים, שלושה צמדים, רשמו כשלון מחפיר באליפות במפרשיות מדגם 470 שהסתיימה אמש בעיר קיל במערב־גרמניה. מזג האויר הגרוע פגע בישראלים קשות. את ההישג הטוב ביותר רשמו שמשון ברוקמן ואיתן פרידלנדר כשהם במקום ה־44 ואתבול, בסיום האחרון, הם סיימו במקום ה־13. התאומים אדיר ואלדר עזרא סיימו במקום ה־46 ואילו דן ודן גורדון סיימו במקום ה־60. בדגם זה השתתפו 150 מפרשיות.

● קבוצת הותיקים של הפועל פ"ת בכדורמים זכתה אתמול באליפות הפועל לותיקים שנערכה לזכרו של חגי רוט, שהקו הפועל פ"ת, שנערכה בגבעת השלושה. הפועל פ"ת גברה על הפועל קרית־טבעון – 1:2 ועל הפועל ת"א – 2:5. קרית־טבעון סיימה שניה לאחר שגברה על הפועל ת"א – 1:8. בין השחקנים הבולטים שהשתתפו באליפות היו שחקני העבר מיכה קאנץ ועודד רוזנפלד.

● טניסאי הפועל צהלה זכו בשני נצחונות במשחקי הליגה הלאומית בטניס בשני מחזורים שנערכו בסוף השבוע. הם גברו על מכבי צפון א' ת"א – 2:4 ועל הפועל ירושלים – 1:5. יתר התוצאות: אס"א ת"א – מכבי ת"א 3:3 הפועל ת"א – מכבי צפון ב' 0:6 מכבי רחובות – אס"א ת"א 3:3 בועדון הכרמל חיפה – מכבי רחובות 2:4.

● אילן אידלסון מגלגלי העץ ברעננה ניצח ביום שישי במרוץ אופניים שנערך באזור כפר שמריהו, לאחר שעבר 5.8 ק"מ בזמן של 14.21 דקות. הוא הקדים בשניה אחת את יוסף גולדשטיין מגלגלי העץ ראשל"צ.

● זהו הסכום שהוסיפה לאמתחתה נאוורטילובה לאחר נצחונה בגמר על שטפי גראף שזכתה בפרס ניחומים בסך 70,000 לישט.

הנהלת מכבי חיפה עשוייה להתפטר השבוע

מאת יצחק צ'יבין

הנהלת מחלקת הכדורגל של מכבי חיפה עשויה להתפטר כבר ביום ד' הקרוב בעקבות דו"ח ביניים חריף, שהגיש בסוף השבוע מבקר האגודה, בנימין בוסב, ליו"ר האגודה, יהודה זק.

הדו"ח החלקי מתייחס לשני נושאים בלבד: מסעות הקבוצה לחו"ל וניהול מחלקת הנוער. בוסב השתכנע, כי נסיעת נשות עסקנים, ולעיתים אף ילדיהם, היתה על חשבון מחלקת הכדורגל.

גם בניהול מחלקת הנוער נמצאו ליקויים, למרות שבאופן כללי הדו"ח מביא לחלקה זו. בוסב צריך לבדוק עוד מבצאים רבים.

אולם, כבר עתה ברור, כי עידן צבי וייצנר והנהלתו בחיפה עומד להסתיים, והם יאלצו להגיש את התפטרותם, או שמועצת האגודה תדיח אותם.

● קבוצת הכדורמים של הפועל גבעת־חיים ניצחה בגביע המדינה את הפועל גבעת־ברנר בגילאי 16 – 3:12. בגבעת־חיים הצטיינו עופר הורוביץ – 4 שערים וצור שפע – 3 שערים.

השר נבון אישר השידור

סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות, יצחק נבון, אישר את העברת משחק הגמר של טורניר וימבלדון בשידור ישיר היום בשעה 4 אחה"צ.

יועץ השר לעניני שידור, ישראל כהן, הודיע על החלטת השר להנהלת הטלוויזיה הלימודית ולהנהלת הטלוויזיה הכללית וביקש מהם להתארגן בהתאם.

התכנית "ערב חדש" תשודר בשעה 5 אחה"צ כרגיל. שר החינוך החליט לאפשר את העברת המשחק בזמן השידור של הטלוויזיה הלימודית, בגלל התעניינות הציבור במשחק הגמר.

אליצור נתניה טרם נרשמה באגוד

מאת משה כהן

קבוצת אליצור נתניה טרם נרשמה במשרדי איגוד הכדורסל לעונה הקרובה. האיחור בהרשמה אינו מקרי – מרכז אליצור החליט להדק את הפיקוח על הקבוצה ולקבל ערבויות אישיות וקבוצתיות למימוש תקציב הקבוצה בעונה הבאה.

מזכ"ל אליצור, זאב ברוורמן, נשמע אמש תקיף בדעתו: "אם נתניה לא תקבל את התנאים שלנו – היא לא תשחק בעונה הקרובה". ברוורמן אינו מעוניין לכסות בעוד שנה חובות אפשריים של הקבוצה.

ש: מדוע טרם אישרת את רישום אליצור נתניה באיגוד הכדורסל?

ת: חייבת להיות מחויבות לגבי העבר והעתיד מבחינה פיננסית. אנו רוצים להבטיח את מרכז אליצור שההתחייבויות הכספיות תהיה אישית ואגודתית. לכן, כדי להסיר כל ספק אנו מנסים להגן על מרכז אליצור. תאמין לי שלא נסכים לסטר אפילו קבוצת נוער אחת למען אליצור נתניה.

ש: מה יקרה אם מנהלי נתניה יסרבו לקבל את התנאים שלכם?

ת: הם חייבים. לא נסכים בשום פנים לסכן את הפעילות של מרכז אליצור.

ש: מתי אתה מאמין שהעניין יסתיים?

ת: הם קיבלו את החומר וכעת עליהם לחתום על כל הדרוש. אני מקווה שתוך יום יומיים העניין יסתיים.

ש: מה קורה עם אליצור רמלה?

ת: עדיפה הם הוכיחו ניהול טוב. יש להם גיבוי מראש העיר ומעוד גורמים והם חתמו לנו על כל הדרוש.

ש: הבעיות הן רק בספטית?

ת: אנו גם דורשים התחייבות לא לשחק בשבתות ובחגים ולנהוג על־פי העקרונות של מרכז אליצור.

ליגת הקיץ
הפתיחה הערב

ליגת הקיץ, שיזם מאמן הכדורסל אריה מליניאק, עומדת להפתח הערב ברמת השרון.

במשחקים יטלו חלק שחקנים בכירים מרוב קבוצות הליגה הלאומית. הם ישחקו במדי ארבע קבוצות, שאומצו ע"י חברות מסחריות.

המשחקים מוחרמים ע"י איגוד הכדורסל, שאסר על השופטים הרשמיים לשפוט בהם. על־פי השיטה, שהציע אריה מליניאק, יחולקו המשחקים לארבע רבעים וכל שחקן יחוייב ליטול חלק לפחות באחד מרבעי המשחק.

בנט לבית"ר ת"א

הכדורסלן המצטיין קיס בנט ישחק, כנראה, בעונה הקרובה בקבוצת בית"ר ת"א, שהצליחה להגיע איתו לסיכום.

בשבועות האחרונים ניהלו כמה קבוצות מירוץ עיקש אחרי בנט, שלא יוכל לשחק בהפועל חיפה, בגלל מצבה הכספי החמור. בסופו של דבר העדיף בנט את בית"ר ת"א, שהציעה לו את ההצעה הטובה ביותר.

את הקבוצה הבית"רית יאמן פנחס גרשון, שהועדף על־פני אלי קאנטי ראיד שרון.

יעקובי יקבל שחרור

שחקן הפועל חולון, עופר יעקובי יקבל שחרור מקבוצתו. יעקובי ניהל בימים האחרונים מגעים עם כמה קבוצות ונראה, כי בסופו של דבר הוא ישחק בהפועל ירושלים.

ברכה לגליל

רכז קבוצת אליצור נתניה, דני ברכה מנהל בימים האחרונים מגעים עם קבוצת הפועל גליל עליון. ברכה טרם חתם על חוזה לעונה הקרובה באליצור נתניה ובשבועות האחרונים הוא ניהל מגעים עם נציגי כמה קבוצות. המועמדת הרצינית ביותר נראית בשלב זה הפועל גליל־עליון.

רימון המבוקש

בועז ריימון, שבעבר שיחק בהפועל גליל עליון, מבוקש ע"י כמה קבוצות לאומיות. רימון נחשב לשחקן חופשי והחתמתו לא תחשב להעברה. הקבוצות שהתעניינו בו הן: אליצור רמלה ומכבי נתניה.

هكذا من الامل

בווימבלדון יסדתי את מלכותי...

לאחר שנתיים נפלה מלכותו של בוריס בקר ומה שנותר לו זה להשקיף על המגרש ולחשוב: בשנה הבאה בווימבלדון הכבושה

לפני ועידת הפיסגה העולמית באת"ק הושגו באליפות ארה"ב תוצאות טובות יותר מגביע אירופה

אמריקה המהירה אירופה הכבדה

מסביב לעולם/שמואל טל

בעוד פחות מחודשיים תארח רומא את תחרויות גביע העולם באתלטיקה־קלה. בשבוע החולף ערכו טובי האתלטים בעולם מבחנים לקראת השתתפותם באירוע הגדול. במאנדריזה, קליפורניה, התקיימה אליפות ארה"ב. בו זמנית נערכו בפראג, צ'כיה, תחרויות גביע אירופה. למרות שמוקדם עדיין לקבוע מסמכיה החדשיים במסורה זה פרק זמן משמעותי בו יכולים לחול שינויים גדולים, ניתן לקבוע כי בשלב זה יש לאתלטי ארה"ב קדימות על עמיתיהם האירופים.

אכן, כמובן, לערוך השוואות מדויקות בין ספורטאים שהתחרו בתנאים שונים, על מסלולים נפרדים ומול יריבים לא זהים. אבל אין להתעלם מן העובדה שנכון לעכשיו, אם היתה נערכת תחרות דואר (כמו בקליעה למשל), היו ה"יאנקים" נוטלים את מרבית המקומות הראשונים.

יתרה מזאת. בחלק מן המקצועות היו האמריקאים זוכים בכל הקופה, דהיינו בשלושת המקומות הראשונים, מבלי להותיר לאירופים פירור.

ריצות קצרות: רק אמריקה

הדברים בלטו בעיקר בריצות הקצרות. קרל לואיס, שחזר בתנופה למסלול לא הותיר ספק באשר ליכולתו. הוא ניצח ב־200 מ' בזמן של 20.12 ש' לפני חבריו ספירמון (20.33) וקלוין סמית (20.34) וזכה גם בקפיצה למרחק עם הישג של 8.65 מ' כשהוא מוביל את שני יריביו העיקריים לארי מירקס (8.63) וקונלי (8.54) לתוצאות שיא.

באותה שעה בבירת צ'כיה הספיק זמן של 20.63 ש' לבריטי לינפורד כריסטי כדי לנצח ב־200 מ'. עם הישג כזה בסן־חוזה הוא היה רואה את גבם של שלושת האמריקאים. גם המנצח בקפיצה למרחק בפראג, הסובייטי רוברט אמאיין לא היה זוכה במדליה עם הישג של 8.38 מ'.

כריסטי היה האצן הבולט גם ב־100 מ'. הוא ניצח בזמן של 10.23 ש' את המזרח גרמני בריגנמן. אבל הוא היה רחוק מהמנצח בארה"ב מרק ויתרספון שעצר את מחוגי השעון על 10.04 ש'. גם לואיס שסיים שני (10.05) ומקריי שהיה שלישי (10.08) היו מקדימים בקלות את הבריטי שחום העור.

גם בריצת 400 מ' היו האמריקאים נוטלים את שתי המדליות הזהב והכסף בזכות בוטש ריינולדס (44.46) והאלי (44.83). המזרח גרמני שונלאבה היה נאלץ להסתפק במקום השלישי עם הישג של 44.96 ש'. אלוף אירופה הבריטי בלאק היה נרחק למקום הרביעי.

אלוף המשוכות אמריקאי מוזס

ריצות ארוכות: "עצם" לאירופה

גם בריצות הבינוניות היו הנצחונות נופלים בידיהם של נציגי ארה"ב. גריי עם 1:45.15 ד' ב־800 וספיור עם 3:43.66 ד' ב־1500 היו מקדימים את המנצחים בפראג, מקאין הבריטי (1:45.96) וגונזאלס הספרדי (3:45.49).

בריצות הארוכות היו האירופים זוכים בנצחון בכורה על המסלול בזכות אבסקל הספרדי שניצח ב־5000 מ' עם הישג של 13:32.87 הטוב יותר מהישגו של המנצח האמריקאי מאריי. במרחק הכפול חזרה השליטה לאמריקאים שהציבו שלושה רצים כראשותו של רונאקובסקי (28:25.01) שזמנם טוב יותר מזה של הספרדי אנטון שניצח בפראג.

בריצות המשוכות היו תמיד האמריקאים עדיפים ולכן אין להתפלא על כך שזמנם של גרג פוסטר ב־110 מ' (13.29) ואד מוזס ב־400 מ'(47.99) טוב יותר משל המנצחים האירופים קאזנוב הסובייטי (13.48) והארלד שמידט הגרמני (48.67).

אירופה טובה יותר בשדאות

במקצועות השדה היה היתרון עובר לצד האירופי. במשולשת אמנם מקדים קונלי עם ההישג השלישי בעולם במקצועות השדה היה היתרון עובר לצד האירופי. במשולשת אמנם מקדים קונלי עם ההישג השלישי בעולם 17.87 מ' את יריבו הסובייטי פרוצ'נקו (17.61) אולם פאקלין היה מנצח בקפיצה לגובה את קרטר האמריקאי בס"מ, וצריך גם לקחת בחשבון את הישגו של סיוברג השוודי 2.39 מ', ובובקה היה מותיר הרחק מאחוריו את דיאל שקפץ במוט רק 5.80 מ'.

אצל הכבדים במעגל הזריקות וההדיפות עוברת השליטה כליל לאירופים. טימרמן המזרח גרמני בכדור (22.01) והסובייטים יבשיקוב בכידון (84.46) וקידיקס בדיסקוס (66.80) היו מקדימים את יריביהם האמריקאים.

המין היפה מאוזן

בנות המין היפה מאירופה מאזנות את התמונה מול האמריקאיות. למרות שאשפורד המצויינת מתחה שריר במהלך התחרויות ולא זכתה בנצחונות הצליחו חברותיה להשיג תוצאות טובות יותר מאשר מקבילותיהן האירופיות. כך למשל היתה ויליאמס עם 10.90 ב־100 מ' מנצחת את מוליס גוהאר המזרח גרמניה שהסתפקה בזמן של 10.95 ש'. חברתה גלדיש היתה מקדימה את מרשל האמריקאית במרחק הכפול בזכות השיגה המצויין 21.99 ש', אבל בריצות הבינוניות היו השינגנמון ב־800 ויעקבס ב־1500 מקדימות את סמולנקו הסובייטית וויר הבריטית.

בריצות המשוכות היתה ידן של האירופיות על העליונה בזכות המזרח גרמניות אוסקנט ובוש וכך גם בבור הקפיצות שם היו קוסטדינובה הבולגריה ודרשלר מקדימות את סומר וג'ויינר.

מנצחת 1500 מ' וויר מבריטניה

טבלת השוואה

המקצוע	ארה"ב		אירופה	
גברים				
100 מ'	ויתרספון	10.04	כריסטי	10.23
200 מ'	לואיס	20.12	כריסטי	20.63
400 מ'	ריינולדס	44.46	שונלבה	44.96
800 מ'	גריי	1:45.15	מקאין	1:45.96
110 משוכות	פוסטר	13.29	קאזנוב	13.48
1,500 מ'	ספיור	3:43.66	גונזלס	3:45.49
5,000 מ'	מאריי	13:51.45	אבסקל	13:32.87
10,000 מ'	רונאקובסקי	28:25.01	אנטון	28:46.65
400 משוכות	מוזס	47.99	שמיד	48.67
ברזל	ברנר	21.26	טימרמן	22.01
כידון	אבוד	82.74	יבלשקב	84.46
דיסקוס	פאול	66.22	קידיקס	66.80
משולשת	קונלי	17.87	פרוצ'נקו	17.61
רוחק	לואיס	8.63	אמיין	8.38
גובה	קרטר	2.31	סיוברג	2.39
מוט	דיאל	5.80	בובקה	6.03
נשים				
100 מ'	ויליאמס	10.90	גוהאר	10.95
200 מ'	מרשל	21.6	גלדיש	21.99
800 מ'	חשניגנמון	1:59.07	סמולנקו	1:59.26
1,500 מ'	יעקבס	4:03.70	וייר	4.09.03
100 משוכות	מרטין	12.90	אוסקנט	12.47
400 משוכות	בראון קינג	54.45	בוש	54.23
גובה	סומר	1.96	קוסטדינובה	2.00
רוחק	ג'ויינר	7.12	דרשלר	7.26

פסק זמן

עם: אהרן להב

נבחרת הכדורסל לא של הקיבוצים

המהומה סביב ההופעה הלא כל־כך מוצלחת של נבחרת הכדורסל הלאומית באליפות אירופה ביוון, עדיין לא ירדה מסדר היום הספורטיבי שלנו. יש חלק באיגוד הכדורסל הסבור, כי חוסר היכולת שהתגלתה במשחקי הנבחרת הישראלית נובעת אך ורק לכדורסלנים ולצוות המאמנים. את הכדורסלנים אי אפשר לפטר או הוציאו מסקנות נגד המאמנים. אבל מה עם הוועדה המקצועית, זו שאישרה ותמכה והלך ממנה אף היה מראשי המשלחת לפיראוס ? ידיד האיגוד סבר ואף התבטא, כי הוועדה אינה מתחלקת וכי גם לאלה וגם לאלה חלק בכשלון.

עד כאן הכל טבעי ומובן בחוגי הספורט הישראלי ואפשר היה לעבור לסדר היום. אולם מסה הספורט הבין־קיבוצי סבר, כי היות ויו"ר הועדה המקצועית הוא מתנועה שלהם – הוגה לנקוט עמדה פוליטית ולשדר באמצעות דובר, כי התיישבות העובדת לא תשלים עם פגיעה בחבר איתן חבר וההתרסנות זאת מזכירים למרכז הפועל מה כוחם ומה גודלם של הקיבוצים בכדורסל הישראלי.

ובכך לא מסתפקים: גם גזבר האיגוד נמני צהר, מאותה תנועה, מכבס את כלי התקשורת ומודיע חד־משמעית, כאילו שאיגוד הכדורסל והנבחרת הלאומית הם "ירושת אבות", כי "כל זמן שאני אהיה גזבר – השחקנים לא יקבלו כסף עבור נצחונות" ובנשימה אחת מכשר על תכניתו הגרנדיוזית (שנכשלה כשלון חרוץ בכדורגל) להקים קרן ציבורית לשחקני הנבחרת ממנה הם יקבלו בבוא העת תשואה הולמת.

האם קרן צבורה בבנק (עם כל הסיכונים שהתק"ם כבר למד נסיון מר מהן) מוסרית יותר מתשלום ישיר? אולי צריך היה קודם לכבס את הנהלת איגוד הכדורסל ועוד לפני כן את "חבריו" בהפועל ולדון אם בכלל קיימת הצדקה להרוג מן המקובל עד היום? היתה טענה כי לשחקנים לא היתה מוטיבאציה הם לא נלחמו בשביל התהילה. האם רק הכסף יענה על הכל או שצריך להרגיע גם "ציונות" כמו שהיה בעבר?

אלה הן שאלות שבשום פנים לא ניתנו להכרעה בלעדית בידי שליחי המטה הבין־קיבוצי. אם הוועדה המקצועית שותפה לכשלון הנבחרת ביוון ואם צריך או לא צריך לתת פרמיות בעד נצחונות – אלה חייבות להיות מסקנות החלטות של כלל הגוף המנהל את איגוד הכדורסל ולא של חלק מכנו. ואשר לביקורת על יו"ר הועדה המקצועית – זהו "סיכון מקצועי", שכל עסקן חייב ליטול על עצמו ברגע שהחליט לקפוץ לניהול עסקי ציבור.

לא יתכן שלהצלחה יהיו אלף אבות והכשלון יהיה יתום.

להרים את המשא

ליבנר עם הפועל חיפה. אחד מבכירי הסקר של התאגדות הפועל, שהעמיד דורות של ספורטאים ועסקנים רבי פעלים בספורט הישראלי – מצוי בימים אלה בשפל המדרגה בכל התמשכות בספורט התחרותי בכדורסל, שהתארח במשך שנים במועצה הלאומית בכדורסל הישראלי, עומדת בפני פירוק הכשל כתוצאת שורות אלה לא נרשמה, לפחות הודעה הקרובה. האם הולך הפועל חיפה בעקבות סניפי הפועל עפולה/העמק הפועל ר"ג? האם לא תוכל מועצת הפועל חיפה להרים את המשא הזה?

המסקנות ממה שהתרחש בשנתיים האחרונות בסניף חיפאי חייבות להסדיר לא רק את מוכיר מועצת הפועלים ומזכ"ל הפועל, אלא את ראשי ההסתדרות. העניינים נוהלו שם על־ידי עסקנות – גם בכדורסל וגם בכדורגל – האיש אינו נושא שם באחריות אישית. כדי להציל משהו משתי הקבוצות האלה צריך עתה לערב בתי משפט כמו שמבהלים השתמשו כספורטאים כמו בסחורה העוברת לסוחר. וכשלא נותרו אמצעי מחייה הולך לטוחר את "הנשמה" – השחקנים – וכרגע יש מסגרת בלי תוכן.

מניף הפועל חיפה יקר מכדי שכך הוא יראה ששים שנה אחרי היווסדו. יש לעקות כל כאבין למניעת ההידרדרות, לעשות סדר בתוך הבית והשבון עם כל אלה אשר סברו, כי ניהול קבוצת ספורט זה מן הטבי של אחרי שעות העבודה, שעבע הרגשת כוח, כשאת החשבון מתבקש לשלם ציבור האוהדים הנאמן.

ראיון

עם הספורט

בהשקט ובמסירות פועל האגף לספורט לעם במרכז הפועל □ קהל היעד – מקומות עבודה, תנועות נוער, נעמת, שכונות, המגזר הערבי והדרוזי ושאר האזרחים □ התקציב לא גדול – ההישגים כן □ גם מאירופה באים לראות □ מנהל האגף שלמה אריה מספר על הפעילות

מאת שמואל קלינר

להגיע לכל בית בישראל, להעביר את המסר של הספורט בקרב ההמונים, להרחיק את המחלות ולייצור מודעות רצינית לספורט אמיתי בגופה נפש בריאה בגוף בריא – אלה הן הסיסמאות והמטרות של אגף ספורט לעם במרכז הפועל. מזה שבע שנים עושה בתפקיד מנהל האגף, שלמה אריה, ולא תיפקד מאמציו בעניין כדי שלא יכבא את עצמו רק נאה דורש אלא גם נאה מקיים.

ב־1952 הוא נבחר כמזכיר הפועל במחוז התיכון וכיהן בתפקיד זה 24 שנים. כשהחל את עבודתו ב־1952 היו לו 13 סניפים, וכשסיים אותו היו לו 180 סניפים. לפני שבע שנים נבחר לעמוד בראש האגף לספורט לעם.

ש. במה עיקר ההצלחה של האגף לספורט לעם?

ת. "הצלחתי להעלות את האגף לספורט לעם על המפה. אנו מקיימים ליגה למקומות עבודה במפעלים. מדובר בתשעה מחוזות ברחבי הארץ, העוסקים ב־8 ענפים: כדורגל, קט־רגל, כדורסל, כדורעף, שחמט, טניס, טניס שולחן ובדידג'".

ש. אתם מממנים את הספורט במפעלים?

ת. "המפעלים מקיימים את עצמם. הם מנוהלים על ידי 9 המחוזות ובפיקוח האגף: צפון, חיפה, תיכון, ירושלים, דן ויהודה, תל־אביב, נגב, אילת ואשדוד. אתה יכול להחזיק בעבודה פוליטית בהימין הקיצוני ועד השמאל הקיצוני. התנאי היחידי – כשאתה בא לשחק עליך ללבוש חולצה עם סמל הפועל. כל החברים הם חברי הפועל ובבוטחים במרכז הפועל".

ש. זה כולל גם את מסגרות הליגה למקומות עבודה?

ת. "כן. ספורטאים באים מ־500 מפעלים ומ־1000 קבוצות. זהו גוף ענקי ללא תקדים וללא תחרות מבחינת גודלו והיקפו. באים לראות אותנו מאירופה".

ש. אתם פועלים גם במישור הבין־לאומי?

ת. "הגענו למסקנה שאי אפשר להסתפק רק בליגות. מדי שנה בספטמבר אנו מארגנים שבוע ספורטיאדה באילת בהשתתפות אלופי המחוזות. השנה 1850 מהארץ ומחו"ל 160 ספורטאים בכל הענפים".

ש. האם תוכל לנקוב במספרים של עלויות, של תקציב?

ת. "התקציב שלנו הוא 600,000 ש"ח. הספורטיאדה עולה למפעלים מליון דולר. המדובר ב־84 מפעלים ברחבי הארץ, שבהם פועלים באופן סדיר 143 קבוצות. לדוגמא, בתעשייה האווירית יש כ־5000 ספורטאים מ־20.000 עובדים".

ש. יש כבר מסקנות על התועלת, שמפיקים העובדים והמפעלים מעיסוק העובדים בספורט עממי?

ת. "עשינו נסיון של בדיקה רפואית במפעל אלבר בכפר־סבא. נבדקו 100 עובדים, שעוסקים בספורט מול אלה שלא עוסקים בשום פעילות ספורטיבית. לעוסקים בספורט תפוקה, בטיחות ואחריות גבוהים יותר. האחרים נוטים ללקות במחלות לב".

ש. האם הפעילות הספורטיבית מתקיימת רק במפעלים?

ת. "אנו עושים גם ימי כיף למפעלים עם פעילות של נופש וספורט: בעונת הקיץ אנו מתחילים בפעילות על חוף הים. יש לנו מדריכים מיוחדים לפעילויות של מבוגרים, נשים וילדים. אנו מורידים ציוד וכסף. עתה יש לנו 9 חופים עם פעילות ברחבי הארץ. אנו המובילים בתחום זה. בכל חוף קיימת קרית ספורט, שם שומרים ומרכזים את כל הציוד. הקמתי את הנושא בחופים. מדובר במיגוון רחב ביותר של פעילויות החל בסירות להשכרה, מחול אירובי, משחקי כדור, מחקריים בתוך הים, התעמלות וגם כדורסל, קט רגל וכדורעף".

ש. מהו קהל היעד שלכם?

ת. "אנו חולשים על כל המדינה. יש לנו 150 חוגים בשיתוף נעמ"ת. אנו פעילים בקרב הגימלאים. קיימת פעילות ב־82 בתי ספר של רשת עמל. קיימים 78 מועדוני שכונות, שלשם אנו מורידים ציוד ואני מאוד רוצה לקוות, שתוך שנתיים עד שלוש שנים נוכל לעלות את השכונות על המפה. ישנה פעילות גם בנוער, בתנועת הנוער העובד והלומד".

ש. ומה במגזר הערבי?

ת. אנו פעילים גם במגזר הערבי הדרוזי ב־4 ענפי ספורט: כדורגל, כדורעף, טניס שולחן וכדורסל. אנו עושים גם קורסים והשתלמויות למדריכים במפעלים ולרכזי ספורט במפעלים. מנסים להכשיר קומץ קטן של אנשים שיכול לעשות דברים גדולים".

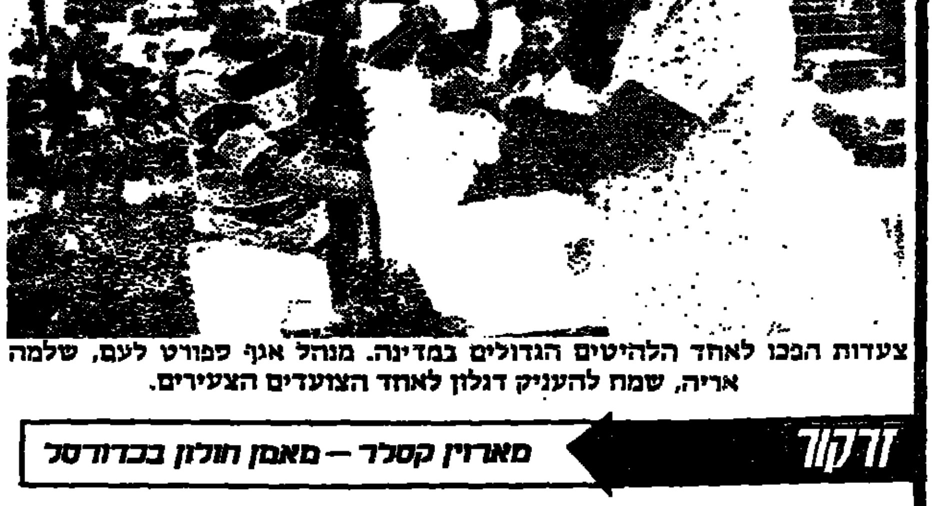

צעדות הבכו לאחד הלהיטים הגדולים במדינה. מנהל אגף ספורט לעם, שלמה אריה, שמח להעניק דגלון לאחד הצועדים הצעירים.

נוסטלגיה

ההנחתה האחרונה

לכדורסל יש ברקוביץ. לכדורגל מלמיליאן ולכדורעף היה פיינגבוים □ בשבוע שעבר ערכה לו הפועל קרית־אתא, אותה הצעיד להישגים, משחק פרידה ומסיבת הפתעה

מאת ניסן פרידמן

פתיחה

אתוודה. כמו כל ילד בריא, הייתי "חולה" על כדורגל. אבל, כבר אז היתה לי אהדה מיוחדת למשחק הכדורעף. כשהמאבק צמוד והשחקנים מבצעים תרגילים יפים, מהווה הכדורעף תורה.

בישראל לא זכה הענף להתפתח באופן הרצוי. לכדות פריצתו מתחומי הקיבוץ לא הצליח המשחק להיות גורם משיכה לאוהדי הספורט.

אחד השחקנים שהצליח לרכז סביבו התעניינות והערצה מעבר למקובל בענף היה אבי פיינגבוים. נכון להיום, ד"ר פיינגבוים, כוכב הפועל קרית־אתא בימי זוהרה וקפטן נבחרת ישראל באמצע שנות ה־70.

תעודת זהות

אבי פיינגבוים. בן 35. 1.90 מ'. נשוי לאילנה ואב לטלי (11) ואיתי (10). סיים השנה את לימודי הדוקטורט בחוג למנהל עסקים באוניברסיטת אילינוי וישמש כמרצה באותו חוג.

בכל הקריירה הארוכה שלו שיחק בקרית־אתא וילדים, נוער ובוגרים, עימה זכה כשני כתרי אליפות ושני גביעים. בעל כ־100 הופעות כדי־לאומיות.

הבטחה

אבי ישמש כמרצה באילינוי במשך שלוש השנים הקרובות. "אחר־כך אחזור לישראל. אני לא מאמין שאחזור לענף כמאמן, אך אשמח ליטול תפקיד ניהולי או לסייע בניום כספים".

האילו

אילו היה אבי כדורסלן או כדורגלן באותה רמה שהפגין בכדורעף, היה ודאי מתעשר והופך "זיניסן בכל פינות הארץ". "אני לא מצטער שהייתי כדורעפן", הוא מודה.

לפחות בשבת שעברה לא היתה לו סיבה להצטער. מועדונו, הפועל קרית־אתא, ערך לו מסיבת הפתעה עם שובו לחופשת מולדת. "חיים שבאלה" ומשחק פרידה תגיגי, שהיה כנראה ההנחתה האחרונה בקריירה.

אבי: "לבעד האמת, כבר לפני שלושה חודשים ידעתי שמארגנים לי מסיבת הפתעה, אך למרות זאת הופתעתי והתרגשתי. הארגון והביהול היו נפלאים ואני מוקיר להם תודה".

השיא: גביע הוקרה ו"חיים שבאלה" באולמי אביב עם סעודה כיד המלך ואורחים מבני המשפחה, האגודה, ראשי הענף, שחקנים וחברים. הינתה גבי זוהר. הכוכבון "לב העיר" פרסם הוצאה מיוחדת לכבוד שחקן מיוחד.

ישחקו הותיקים לפנינו

לפני כן היו שני משחקי הצדעה. לאבי. במשחק הראשון התמודדו ותיקי נבחרת ישראל מול ותיקי קרית־אתא (1:1). בנבחרת שיחקו גלילי, הלפרין, כץ, הלמן, ברמן, עזר וקרפובסקי. בקריה: זאביק כגן (היה גם כדורסלן מכבי חיפה), פז, ארליך, הולנדר, אלקנתי, פרידמן (הד"ר ה־1). שמות גדולים.

"כדורעף גדול לא ראינו", אומר אבי. "אבל כולם הראו שהם יודעים לשחק. עכשיו הזמן לשכוח את דור פיינגבוים ולהשוב קדימה".

במשחק השני נפרדו שוב בתיקו 1:1 שחקני ההווה של הנבחרת והקריה.

דור חדש נפלא

אבי משוכנע כי הכדורעף בזמנו להווה: "הכדורעף היום טוב יותר. המודד אינו תוצאות בטורנירים, אלא המכב בפנים. ממוצע הגובה עלה, המכנה הגופני אתלטי יותר, מתאמנים טיפה יותר.

הייתי מעורב בצמיחת האימפריה בכפר־אתא (עדיין רגיל לכפר הישן ולא לקריה החדשה). היום יש לקבוצה תשתית רחבה יותר עם פוטנציאל להגיע לצמרת האירופית. בזמני חשבנו איך להגיע לפיסגה בארץ. היום צריך לשנות חשיבה ולהשתפר גם ביחס לעולם.

לקבוצה כשרונות צעירים המתקדמים לבוגרים. לדעתי, זו התשתית הטובה ביותר בארץ. יש מאמנים טובים ומקצועיים יותר כמו הולצמן ושפירא ויש את משה אלפיה, שבלעדיו לא היה מתחיל כלום. הוא האיש שבנה הכל".

תזכורת: ירדן טרייבה

אבי פיינגבוים היה הסמל של קרית־אתא. הנוער רץ אחריו לכל אולם כדי לחזות במבצעיו ולעודדו. כמו ידיו הולל מהפכים במשחקים מכריעים וניצח בנקודות הגורליות כמו ברקוביץ בכדורסל.

יש לך מחליף היום? אבי בצניעות: "רבים טובים יותר היום מאשר הרמה בזמני. ישנו כשרון גדול, ירון טרייבה בן 18, בעל פוטנציאל גדול משלי ולצידו עוד כמה כשרונות, שאם יקבלו את התנאים יגיעו רחוק.

לדעתי, הנבחרת תוכל לאמץ מודל שמבוסס על קרית־אתא וכוכבים בודדים מקבוצות אחרות. רק חבל שאין לקבוצה אולם ראוי לשמו.

שילוב של נתונים

מה עשה אותך לשחקן ברמה גבוהה? אבי: "כדי להגיע לרמה גבוהה צריך שילוב של נתונים: אישיות, אמונה, נכונות להשקיע, התמדה, נתונים פיזיים. סביבה נכונה ושחקנים טובים לצידך. היו ימים שהיה לנו קשה להעמיד שישיה משלמת, אך היה לנו שלד חזק. היה ניתן מצויין כראשות אלפיה והגופים שהזרימו כסף כמו העירייה, הפועל והאיגוד. כך יצרנו קבוצה חזקה, בה בלכתי".

דייר ליד הרשת

כבר אז היית ד"ר. היתה לך חכמת משחק בדירה במגרשי הארץ. אתה חושב שזה ייחד אותך? "אם תנתח את האיישיות שלי תגלה שהצד החזק שלי היתה דבקות במטרה. כשהצבתי לעצמי מטרה, עשיתי הכל להשיגה. אז לא היה ידע רב, והשתדלתי ללמוד, להבין ולתרום לקבוצה".

הרגע הגדול

"הנסיעה לאונברסיאדה במוסקווה ב־73. שילוב של מפגש עם כדורעפנים גדולים ויהדות רוסיה. היהודים רצו אחרינו והק.ג.ב עקב אחריהם. בטקס הפתיחה שאגו לנו 100.000 רוסים כזה ורק משפט, עם כובעי טמבל אותה שלט בעברית: שלום".

הרגע העצוב

"באליפות מערב אירופה בשנות ה־70 בזינו עם המאמן נתן כפרי על מקומות 4–1. הייתי שחקן מפתח. חליתי באדמת ונעדרתי מהמשחקים. הנבחרת הודרגה במקום השמיני בלבד ונגרם לנו מפח נפש".

על אבי: מהגדולים שלנו בכל הזמנים

מעיד על אבי המנהל הנפלא, המייסד, האבא של הפועל קרית־אתא, משה אלפיה: "בראש ושחקן יחיד במינו. סחף קבוצה שלימה לאליפויות. את השכלתו והאינטליגנציה שלו ידע ליישם במגרש".

על אבי, מאמן ואיש האיגוד, יעקב סובוביץ': "אימנתי אות אבי הילד בנבחרת חיפה. כבר אז בלט וידעתי שיגיע לנבחרת. ראה והבין משחק. בעל נתונים פיזיים טובים. העיקר – תמיד חשב. מהשחקנים הגדולים של ישראל בכל הזמנים".

מחזור האלופים

קרחות וכרסים. ותיקי הפועל קרית־אתא. לפני עשר שנים הם שלטו בכדורעף הישראלי. עומדים מימין: מנג'ר אלפיה, ד"ר פרידמן, כגן, ארליך, זילבר, אבי פיינגבוים. כורעים מימין: הולנדר, אלקנתי, פז, שפירא, המאמן

זרקור

מארווין קסלר – מאמן חולון בכדורסל

המרגל

בעונה הקרובה יהיה לקבוצת הכדורסל הפועל חולון מאמן זר – מארווין קסלר. יהודי מברוקלין, בן להורים מהגרים ממזרח אירופה. בן 52, נשוי לאיירין ואב לשתי בנות, ג'יל ואנדריאה.

קסלר חביב, חייכני ולעיתים משמיע משפטים רווי ציניות אידית. אבל, בעבודה, הוא מעיד על עצמו כרציני וקפדן.

במשך יותר מ־20 שנה הוא משמש מדריך בכיר במחנות הקיץ הגדולים ביותר של הכדורסל האמריקאי. תחת שרביטו הודרכו טובי המאמנים הצעירים והתאמנו כוכבי נ.ב.א כמו מוזס מלון ודומיניק ווילקינס.

בתקופת העונות עצמן אימן והדריך בקבוצות החל מבית־הספר התיכון וכלה בעוזר בנ.ב.א, אם כי לא זכה להגשים את שאיפתו הגדולה – לאמן ראשי בקבוצת נ.ב.א, בגלל חוסר קשרים, לטענתו.

הכותרת – המרגל – מתייחסת לעשייתו בשנים האחרונות. בין השנים 1980–1983 שימש כעוזר מאמן דטרויט ותפקידו היה לבצע משימות ריגול אחר הקבוצות היריבות, כדי להבין את שחקניה בצורה הטובה ביותר. אשתקד עשה באותו תפקיד בוושינגטון בולטס.

בשנות השישים אימן בתיכון קווינס. בשנות השבעים באוניברסיטת אדלפי, אותה הפך בקבוצה "לנזירת" לכנוצחת טבעית. ההצלחה היא הבוטש שלו. למצות את מלוא הפוטנציאל הקיים.

חולון כחזרת אחריו מספר שנים. רגנברג את לפרדון הצליחו לגייסו השנה. בארץ ביקר שלוש פעמים כמרצה בקורסי מאמנים בוינגייט, מאז הוזמן לראשונה ב־83 ע"י המאמנים דקל וגרשון.

מאמן קסלר

רפואה ומדע

בעריכת ארנון מגן

סיכון מחושב בטיפול בחולי נפש

מאת דנקה הרניש

איש לא יעלה על הדעת לאשפז אדם שעבר התקף לב חריף למשך כל ימיו בבית־חולים כשהוא מחובר למוניטור כדי להבטיח לו טיפול יעיל ומיידי, אם חלילה ילקה בהתקף נוסף. ואילו את חולי הנפש היו נוהגים עד למלחמת העולם השניה לכלוא כמעט אוטומטית בבתי־חולים מסוגרים, לעיתים קרובות לכל חייהם, וגם היום הציבור הרחב מעדיף פתרון כזה... לגבי חולות.

כך פועלת התדמית של „שגעון" – בארץ כמו בעולם כולו. יש עוד מחלות שנדבקה להן תווית, למשל מחלת הנפילה או מחלות מין, אולם התווית של מחלות הנפש חריפה עד כדי כך, שרק בשנים האחרונות התארגנה בארץ קבוצת לחץ – אגודת „אנוש" – שמטרתה להיות לפה לחולים אלה ולמשפחותיהם. על היקף הבעיה תעיד העובדה, כי

האסכולה המודרנית מעדיפה, שהחולה יישאר בקהילה, גם כאשר קיימת סבירות יחסית של פגיעה עצמית

40 אחוז מכלל מיטות האשפוז בישראל הן מיטות פסיכיאטריות, ואת ההתעלמות וההזנחה משקפת העובדה, כי היום מחצית מכלל המיטות האלה הן בידיים פרטיות. כל זאת למרות שהמדובר בענף רפואה זול יחסית, כי בתחום הפסיכיאטריה אין משתמשים עדיין בטכנולוגיות מתקדמות ויקרות.

אולם השינויים כבר עומדים בפתח, כפי שטוען פרופ' חנן מוניץ, מנהל ביה"ח „גהה". בזמן האחרון הוא מתריע בפני ההנהלה המרכזית של קופת־חולים הכללית, שגם ברפואה הפסיכיאטרית צפוי בקרוב שימוש בטכנולוגיות מתקדמות, ואם ישראל לא תאמץ טכנולוגיות אלה, היא תימצא בפיגור חמור.

„המהפכה שעברה על הפסיכיאטריה גדולה עוד יותר מזו שעברה על הרפואה הכללית" – אומר פרופ' מוניץ. זה קרה באמצע שנות ה־50, כאשר לצד תגליות תרופתיות הופיעו גישות טיפוליות

הפסיכיאטריה איננה מקבלת את המשאבים הראויים לה, בין השאר מפני שבגלל התווית שנדבקה בה לא נמצאו לה קבוצות לחץ

חדשות בתחום הקליני ובתחום הפסיכולוגי, שהביאו להעדפת מסגרת קהילתית על מסגרת אשפוזית לטיפול בחולים. כתוצאה מכך התקצרה תקופת האשפוז וקטן מספר האשפוזים. בעשר השנים האחרונות חלה בישראל ירידה של 25 אחוזים בשימוש במיטות לאשפוז חולי נפש לכל 1,000 תושבים.

„שילוב פוטנציאל רפואי ושינוי אוריינטציה בטיפול הקהילתי הם שהביאו את המהפכה בפסיכיאטריה", אומר פרופ' מוניץ. בעבר היה חולה הנפש נידון לאשפוז לכל חייו, ואילו היום מקבלת תקופת אשפוז של שבועות או חודשים לכל היותר. המהפכה בפסיכיאטריה מצאה את ביטויה אפילו בארכיטקטורה של בתי־החולים. [illegible] כבבבים ומרוקנים מאזורי מגורים. כיום מתגוררים חולי נפש ללא הגבלות פיזיות בבניינים רגילים שנמצאים לא פעם בלב ליבן של ערים.

הטיפול בחולי נפש בקהילה הוא קצת יותר יקר מאשר בביה"ח, לדברי פרופ' מוניץ, אך יתרונותיו בולטים. ביה"ח הוא סביבה מנוכרת לחולה, בעוד במסגרת הקהילה הוא אינו מנותק מסביבתו. הוא מקבל את הטיפול באיזור מגוריו ומוסיף לשמור על קשריו המשפחתיים והחברתיים. „ההשקפה שלנו היא, שמבחינה אנושית מקומו של אדם בביתו ובמשפחתו" – מציג הרופא את עמדתו ואת עמדת עמיתיו למקצוע.

פרופ' מוניץ דוחה בתוקף את הטענה המושמעת בציבור, כאילו חולה הנפש מסוכן לסביבה. עם זאת נכון שיש חולי נפש המסוכנים לעצמם, בעיקר בגלל נטייתם להתאבדות. „יש הרבה מצבים כאלה בתקופה הדיכאונית של מניה־דפרסיה ובסכיזופרניה, ואז יש גם מצבים נדירים של סיכון לאחרים". הבעיה היא סכנה. השיקול הוא קליני. „רופא לא ישחרר במודע חולה שעקב מחלתו הנפשית נעשה מסוכן לעצמו. אולם הנטיה להתאבדות היא אפיזודית. יש מידה מסוימת של סכנה בשחרור חולה כזה, אבל סכנה עוד יותר גדולה טמונה באשפוז ממושך. חולי נפש המאושפזים ברציפות במשך מספר שנים לא יוכלו עוד לחיות בחוץ". ההחלטה על שחרורו של חולה נפש היא במקרים רבים בבחינת „סיכון מחושב". בבתי־ה"ח הפסיכיאטריים אין עובדים על תקן של בטחון מוחלט.

הגישה העקרונית לחולה נפש היא שמחלתו אפיזודית, כמו התקף לב, למשל, והטיפול הוא בידי צוות משולב, הכולל פסיכיאטרים, פסיכולוגים ועובדים סוציאליים. האבחון איננו סיבתי, אלא סימפטומאטי: מנסים להבין לא מדוע האיש לקה במחלה, אלא כיצד היא מתבטאת הלכה למעשה.

אין פירוש הדבר, שאין מכירים בסיבותיהן של מחלות הנפש, או לפחות של חלק מהן, לעיתים בצורה מפורטת יותר ולעיתים בצורה כללית יותר. יש סיבות תורשתיות ויש סיבות ביולוגיות לא־תורשתיות, כגון הפרעה אימונולוגית שפוגעת בשטחים במוח האחראיים על ההתנהגות. פועלים גם גורמים פסיכולוגיים הקשורים במה שקרה ומה שקורה בהתפתחותו של החולה בעבר, על־פי־רוב בגיל צעיר, ובהווה. על כך יש להוסיף, במקרים מסוימים, בעיות חברתיות שונות, בעיות משפחה, שעמום או סבל־יתר. קיימת פעולת־גומלין בין הגורמים השונים. למשל, כאשר אדם נבהל, זוהי תופעה פסיכולוגית, אולם במקביל מתרחש בגופו תהליך ביולוגי של הפרשת הורמונים המשפיעה על תהליכים הנפשיים.

הפוטנציאל של מחלות נפש הוא גדול, אבל מספר מחלות הנפש השכיחות קטן, ורק מעטות מבינתן הן מחלות קשות. הסטטיסטיקה על היקף התחלואה במחלות נפש רחוקה מלהיות מדויקת, בישראל כמו גם בכל מדינה אחרת, וזאת משום שאחוז גדול מאוד של חולי נפש אינם מטופלים כלל – טוען פרופ' מוניץ. אין גם לדעת, אם יש

עשרות אחוזים מכלל הציבור סובלים ממחלת נפש זו או אחרת במידה זו או אחרת, אולם הסטטיסטיקה אינה משקפת את המציאות, כי רק חלק קטן מן הנזקקים מגיעים לטיפול

עליה בתחלואה בעולם המודרני, כי המתודולוגיה האבחנתית השתפרה מאוד רק בשנים האחרונות. לפני שנתיים התחילו בארץ לערוך סקר ארצי בתחום מחלות הנפש, אך הוא לא סוכם. לכן גם ההיבטים הכלכליים והחברתיים של מחלות אלה עדיין לוטים בערפל.

על־פי הנתונים הקיימים, כאחוז אחד בין האוכלוסיה סובל מסכיזופרניה, בין 10 עד 20 אחוז עוברים גלים דכאוניים משמעותיים, אחוז וחצי לוקים בהתקפי פניקה ושני אחוזים סובלים מכפיה. יש נפגעים נוספים במחלות נפש אחרות וכן יש עוד חולים שאינם מטופלים כלל. ההערכה המקובלת בקהילה הרפואית היא, שעשרות אחוזים מכלל הציבור סובלים ממחלת נפש כלשהי בצורה זו או אחרת.

בין המחלות הקשות, שבטיפול בהן חלה התקדמות גדולה מאוד, יש למנות את המניה־דפרסיה, שממנה סובלים כרבע אחוז מן האוכלוסיה. מחלה זו מתאפיינת בגלים של מצבי דכאון ושל פעילות־יתר. על־ידי טיפול תרופתי מצליחים היום רופאים למנוע את התופעות ומאפשרים לחולים לחיות חיים תקינים. 70 אחוז מן הסובלים ממניה־דפרסיה מגיבים על הטיפול התרופתי הנהוג היום. „זהו שיעור גבוה מאוד, יותר מאשר שיעור המגיבים על אנטיביוטיקה" – מציין פרופ' מוניץ. טיפול תרופתי מונע במחלה זו התחיל עוד בשנות ה־50 ובתחום זה הצטבר ידע רב.

התקדמות חלה גם בטיפול בסכיזופרניה, שבה נפגעים כל התפקודים הנפשיים, ובעיקר נפגע הכושר להכיר במציאות. היום לא כל חולה סכיזופרניה זקוק לאשפוז, לאחר שעוד בשנות ה־50 נמצא טיפול תרופתי שמונע הישנות של התקפי המחלה. הטיפול הנוכחי בסכיזופרניה הוא שילוב של כל הגישות, כולל ההתארגנות הקהילתית, והדגש הוא בשיקום ובטיפול בתוך המשפחה – אומר פרופ' מוניץ.

במצבי דכאון הטיפול בהלם חשמלי מביא תוצאות יותר מהירות ויותר יעילות מאשר טיפול פסיכולוגי או תרופתי, והוא נעדר תופעות לוואי. פרופ' מוניץ מציין, כי כיום כל הטיפולים בחשמל ניתנים בהרדמה מלאה. אף־על־פי־כן מקובלים יותר הטיפולים התרופתי, הפסיכולוגי והשיקומי. „אין לכך שום הצדקה רפואית, אבל קיים לחץ חברתי שמצא את ביטויו אפילו בחוק" – אומר פרופ' מוניץ והספר, שלטיפול החשמלי דרושים יותר אישורים מאשר לניתוח, למשל. התקנות קובעות, שלא ניתן לחולה טיפול בהלם חשמלי אלא אם החליטו על כך שלושה רופאים של ביה"ח, ביניהם המנהל או ממלא מקומו ומנהל המחלקה בה מאושפז החולה או ממלא מקומו.

„פני הפסיכיאטריה במדינה זו או אחרת הן כמו פני כלל הרפואה באותה מדינה" – טוען פרופ' מוניץ בתשובה לשאלה, אילו מדינות מתאפיינות היום ברמה גבוהה של פסיכיאטריה. הוא מדגים את טענתו במצב בארצות סקנדינוויה: שם מפותחת ביותר הרפואה הקהילתית, והטיפול הקהילתי שולט גם בפסיכיאטריה. אולם דעתו היא, שאין חברה בעולם שענתה על צרכי בריאות הנפש בצורה נאותה, והסיבה היא הצרכים הגדולים בתחום זה והתווית של השגעון שמדביקים לא רק לחולי הנפש, אלא גם לאלה המטפלים בהם. „מי שעוסק בנושאים סטיגמאטיים, הסטיגמה חלה גם עליו" – טוען פרופ' מוניץ ומספר בדיחה המתהלכת בקהילה הפסיכיאטרית: הנוירוטים בונים מגדלים באוויר, הפסיכוטים מתגוררים בהם והפסיכיאטרים גובים שכר דירה.

בדיחות הן בדיחות, אבל אסור לראות את מחלות הנפש כמחלות שוליות. אחוז החולים הוא גדול מאוד וגם המעמסה הכלכלית, שנופלת על כתפי הציבור כולו בגלל מחלות הנפש, כבדה מכדי שנוכל להרשות לעצמנו להוסיף ולהתעלם ממקומם של שירותי בריאות הנפש במערכת הבריאות. אין לשכוח, שחולה פסיכיאטרי צורך לא רק שירותים של טיפול פסיכיאטרי, אלא גם, ובמידה רבה יותר מן הממוצע, את שירותי הרפואה הכללית ואת שירותי הרווחה. המהפכה של שנות ה־50, ששינתה את פני הפסיכיאטריה, מאפשרת כיום טיפול יעיל אף במקרים רבים של מחלות קשות והחזרת אנשים לחיים תקינים ופרודוקטיביים. הישג רפואי זה חייבים לנצל במלואו.

שמש מלאכותית בהולנד

לאחרונה הושלמה במרכז האירופי של טכנולוגיית החלל בנורדוויק שבהולנד בנייתו של מדמה (סימולטור) חלל, שמטרתו לבחון את ההתנהגות התרמית של דור חדש של טילים ולוויינים שעומדת לבנות סוכנות החלל האירופית. הרכיב העיקרי של מיתקן זה הוא מדמה שמש, „סוזי" שמו בר"ת, פרי ייצורה של חברת קארל צייס המערב־גרמנית, היוצר אור שמש מלאכותי. במיתקן החדש, המשתרע על 28 קמ"ר, כלומר בקירוב כשטח האדמות של שלושה עד חמישה קיבוצים, אפשר להפיק קרינת שמש אחידה, כדוגמת זו הקיימת בחלל, בעזרת 19 נורות קשת מיוחדות של קסנון בעלות הספק של 32 קילווט האחת, כלומר פי 800 מן ההספק של נורה ביתית בת 40 וט. כן כולל המיתקן מראה גדולה בקוטר של 7.2 מ', המקוררת בגז והמצופה ציפוי מיוחד. בתמונה נראה קטע קטן של מדמה השמש.

תכנית להבאת רופאים מובטלים מן המרכז לצפון

מאת שמעון וייס

תכנית להבאת רופאים מובטלים מאיזור תל־אביב, מחיפה ומירושלים לבתי־החולים בגליל מתגבשת בימים אלה בהסתדרות הרופאים וזוכה להדים חיוביים בבתי־הספר לרפואה שליד אוניברסיטאות תל־אביב וירושלים.

לפי התכנית יינתנו הטבות לרופאים שיעקרו ממרכז הארץ ויעבדו בבתי־ה"ח הממשלתיים בצפת ובטבריה במשך שלוש עד חמש שנים. גודל ההטבות יהיה בהתאם לפרק־הזמן של עבודת הרופא בביה"ח הפריפריאלי ולהתגוררותו באיזור.

התכנית תובא בימים הקרובים לדיון בוועדת העבודה והרווחה של הכנסת ואם תזכה לתמיכה גם מצד נציגי הסתדרות הרופאים, משרד הבריאות ומנהלי בתי־ה"ס לרפואה – תצא אל הפועל כבר בחודשים הקרובים.

ראש המועצה האזורית גליל תחתון, בני גורפינקל, טוען כי מחסור חמור ברופאים שוב פוקד לאחרונה את בתי־ה"ח הממשלתיים בטבריה, בצפת ובנהריה בעקבות עזיבתם של רופאים בכירים וביניהם מנהלי מחלקות. נודע כי הסיבה העיקרית לעזיבת הרופאים היא הרצון של בני משפחותיהם להתגורר במרכז הארץ. גורפינקל הזהיר כי התופעה חייבת להדליק נורה אדומה בקרב קברניטי הרפואה בארץ וגם בממשלה, הדוגלת במתן העדפות לישובים ואזורים מרוחקים.

מרכז כדור־הארץ חם מפני השמש

מתחת לקרום הדק של כדור־הארץ מצויה הגלימה, ופנימה יותר, במרכז, מצוי הגרעין. מחקרים סייסמיים מלמדים שגרעין זה נחלק לשני חלקים: הגרעין החיצוני, הנוזלי המשתרע מן הגלימה, בעומק של כ־2,900 ק"מ, עד לעומק של כ־5,200 ק"מ, והגרעין הפנימי, המשתרע מכאן ועד למרכז כדור־הארץ, בעומק של 6,370 ק"מ. כיוון שהרכב המשוער של שני החלקים האלה אחיד פחות או יותר, עם תכולה גדולה של ברזל, הדעת נותנת שההבדל ביניהם מבחינת מצבי הצבירה נובע מן ההבדל בלחצים השוררים בהם. הלחץ בגרעין הפנימי גבוה, כמובן, יותר מאשר בגרעין הפנימי, ולחץ־יתר זה מעלה את נקודת ההיתוך של הברזל. מובן שהטמפרטורה במקום המפגש בין שני חלקי הגרעין, הנוזלי והמוצק, צריכה להיות טמפרטורת ההיתוך.

בלחץ אטמוספירי רגיל הברזל ניתך בטמפרטורה של 1,529 מעלות. מובן שטמפרטורות ההיתוך בלחצים גדולים גבוהה יותר, אבל עד כה לא היה ידוע, כמה בדיוק. לכאורה קל לבדוק זאת, אם מחממים במעבדה ברזל בתנאי הלחץ השוררים בלב כדור־הארץ, שרמתם ידועה היטב, אבל עד לאחרונה הצליחו ליצור לחץ של 20 מיליארד פסקל „בלבד" (לערך 200,000 אטמוספירות), כדוגמת הלחץ השורר בעומק של כ־600 ק"מ, בעוד הלחץ בלב כדור־הארץ גדול פי כמה וכמה.

קבוצת חוקרים אמריקאים בראשותם של ריימונד יָנְלוֹז מאוניברסיטת ברקלי ותומס אהרנס מן המכון הטכנולוגי של קליפורניה („קלטכ") הצליחו לאחרונה להתגבר על מגבלה זו. החוקרים בברקלי הניחו דגימת ברזל בין שני יהלומים ודחסו אותה, בעזרת מערך פשוט למדי של ברגים וכוכנות. באופן זה השיגו לחץ של כ־100 מיליארד פסקל (או כמיליון אטמוספירות). אחר־כך חיממו את הברזל בלייזר של קרינה תת־אדומה ומדדו את טמפרטורת ההיתוך בלחצים שונים, לפי הספקטרום של האור שנפלט מן הברזל. החוקרים בקלטכ הגיעו ללחץ גבוה עוד יותר – עד 250 מיליארד פסקל (כ־2.5 מיליון אטמוספירות), כאשר ירו בעזרת מימן דחוס „טיל" אל פרט של ברזל שהונח על הלוח של גביש. פגיעת ה„טיל" גם חיממה את דגימת הברזל, ואת הטמפרטורה שלה מדדו באמצעות החום שנו הקרינה דרך הלוח.

תוצאות שני הניסויים האלה מלמדות, כי הטמפרטורה במקום מפגשו של הגרעין החיצוני עם הגלימה, מקום שם שורר לחץ של 136 מיליארד פסקל, היא לפחות 3,800 מעלות קלווין (או כ־3,500 מעלות צלזיוס). למען הדיוק, נקודת ההיתוך של ברזל נקי בלחצים כאלה גבוהה יותר בכ־1,000 מעלות, אבל החוקרים הביאו בחשבון שהברזל בגרעין כדור־הארץ מעורב עם חומרים אחרים, ועובדה זו מפחיתה את טמפרטורת ההיתוך בפועל. על סמך הלחץ המשוער השורר בגבול בין הגרעין החיצוני ובין הגרעין הפנימי – כ־330 מיליארד פסקל – חישבו החוקרים, ששם שוררת טמפרטורה של כ־6,600 מעלות, ובמרכז כדור־הארץ שוררת, לדעתם, טמפרטורה של כ־6,900 מעלות – יותר מן הטמפרטורה שעל פני השמש.

טמפרטורות אלה גבוהות כדי 2,000 עד 3,000 מעלות מאלה שהשערו בעבר. מכאן גם אפשר להסיק על מהות זרימת החום בפנים כדור־הארץ, המושפעת מהבדלי הטמפרטורה בין שכבותיו השונות והמשפיעה על תנועת היבשות ועל התפרצותם של הרי־געש. הממצאים החדשים עשויים, איפוא, לחולל שינויים מרחיקי־לכת בתיאוריות הגיאופיסיות.

כשני שלישים ממקרי האין־אונות נובעים מסיבות אורגאניות

גם קשישים וקשישות מעוניינים ביחסי מין

מאת דינה רייס

מחקרים שנערכו בשנים האחרונות מלמדים, כי רוב מקרי האין־אונות (אימפוטנציה) נובעים מבעיות אורגאניות, ורק כ־30% מהם מבעיות נפשיות. לכן רווחת הדעה בקרב אורולוגים ופסיכיאטרים, סקסולוגים ואנדוקרינולוגים, שרופא המשפחה הוא הכתובת העיקרית, ומכל מקום הראשונה, לטיפול בבעיה זו.

גישה חדשה זו הוצגה לאחרונה ביום־עיון שנערך בבית־החולים „מאיר" בכפר־סבא בהנחייתו של האורולוג הבכיר ד"ר סנטיאגו ריכטר. ליום־העיון הוזמנו רופאי משפחה ורופאים כלליים מכל איזור השרון.

מטרת יום־העיון, לדברי ד"ר ריכטר, היתה לעורר מודעות בקרב רופאי המשפחה לנושא חשוב זה, המשפיע לא רק על חיי המשפחה, אלא גם על התפקוד בעבודה והוא בא לעיתים לידי ביטוי גם בכאבים ובמצבים פסיכוטיים. „חלק גדול מן הגברים הלוקים בתפקוד המיני שלהם מתביישים לפנות לרופא־מומחה, במקרה זה סקסולוג, שלא כמו בכיב קיבה, למשל, או ביתר לחץ־דם, והם מעדיפים לשטוח את הבעיה לפני רופא המשפחה שלהם. הדבר גם רצוי מבחינה אובייקטיבית, שהרי רופא המשפחה מיטיב להכיר את הפציינטים שלו ואת בעיות הבריאות המיוחדות שלהם, שאולי הן הן הגורמים של האין־אונות. רק כאשר רופא המשפחה אינו מסוגל להתמודד בבעיה, הוא יפנה את הפציינט לרופא המקצועי".

ד"ר ריכטר מספר עוד, כי המחקרים החדשים מלמדים שעל־פי־רוב יש כמה וכמה סיבות לאין־אונות, ולא סיבה אחת ויחידה. ממילא גם הטיפול צריך להיות רב־תחומי וחייבים ליטול בו חלק רופאי משפחה ואורולוגים, אנדוקרינולוגים ופסיכיאטרים וכדומה.

ביום־העיון בביה"ח הושם רגש מיוחד גם בנושא „מין וזקנה". הרופאים ציינו, כי טעות גדולה היא לחשוב כאילו גברים בני 55 ויותר כמעט אינם מעוניינים עוד בקיום יחסי מין. נכון אמנם, שעם הגיל חלה ירידה בכושר הביצוע, ומכאן החשיבות בטיפול האורולוגי. הוא הדין בנשים. אדרבה, אומר ד"ר ריכטר, ידוע שאצל נשים בנות 50 ויותר קיימת עליה חדה בחימוד (ליבידו) שלהן בגלל השתחררותן מפחד ההריון ומפני שאינן צריכות עוד להשתמש באמצעי מניעה.

במחקרים שנערכו לאחרונה בשוודיה נמצא, ש־80% מן הגברים בגיל 66 עד 71 ו־74% מן הגברים בגיל 72 עד 77 מעוניינים ביחסי מין, אבל רק 62% מבני הקבוצה הראשונה ו־48% מבני הקבוצה השניה מקיימים יחסי מין בפועל. „היום אנחנו יודעים", מסכם ד"ר ריכטר, „שגם גבר בשנות ה־60 ויותר חושב על מין, רוצה לעשות מין ורוצה לעשות אותו בצורה שתספק אותו ואת בת זוגו".

הגיאוגרפיה בשירות התכנון

מאת יוסף מיכלסקי

מה ההסתברות שמכוניתך תיגנב בשדרות ירושלים ביפו ותינטש לאחר־מכן בתוך תל־ברוך? מה מידת הקשר בין התמיכה הפוליטית החזויה בראש עיר מסוים בבחירות מוניציפאליות לבין שביעות רצון התושבים מגובה המיסים או ממערכת החינוך בכל נקודה ונקודה בעיר? מה מידת הקשר בין שיעור זיהום האוויר בכל נקודה במרחב תל־אביב לבין מספר המכוניות החולפות בה בשעה וצפיפות הבניה? מהם המקומות האלטרנטיביים בין תל־אביב לבאר־שבע, שמחיר הובלת טונה תפוחים אליהם הוא מינימלי ולפיכך הם המתאימים ביותר להקמת בית אריזה?

על כל השאלות האלה ודומות להן אפשר לענות באמצעות מפות – טוען פרופ' אבי דגני מאוניברסיטת תל־אביב, בעבודה שהגיש לכנס השנתי הראשון לגיאוגרפיה יישומית שנערך לאחרונה בחיפה.

פרופ' דגני ועמיתיו, כ־200 מכלל כ־1,000 גיאוגרפים בארץ המתמחים בגיאוגרפיה יישומית, הסביר שהתשובות לשאלות מסוג זה מתקבלות באמצעות הגיאוקרטוגרפיה, שהיא שילוב של הקרטוגרפיה והגיאוגרפיה. דיסציפלינה זו עוסקת בפיתוח וביישום של סוגים ושיטות של מיפוי אנליטי כדי לפתור בעיות ספציפיות בחקר המרחב ובתכנונו. היא מעמידה לרשות הגיאוגרף כלים ליישום במגוון רחב של תחומי מחקר ותכנון כגון שיקום שכונות, תכנון מרחבי־חברתי, תכנון מיקום אופטימלי של שירותים למיניהם, תכנון דינאמי של מקלטים ציבוריים ופיזורים האופטימלי במרחב הנתון, תכנון והכנה של תצהירי איכות הסביבה, סקר עמדות וחקר שווקים, חקר ההיבטים המרחביים של מאפיינים ובחירות פוליטיים וכדומה.

פרופ' ברוך קיפניס, נשיא האגודה הגיאוגרפית הישראלית, אומר כי הגיאוגרפים היישומיים פועלים כיום במסגרות שונות – אוניברסיטאות, משרדי ממשלה, עיריות, צה"ל, ארגונים כלכליים ומשרדים פרטיים. מעורבותם של מדענים אלה החלה לגדול מראשית שנות ה־70. המכונים הבולטים בתחומים אלה הם המכון לחקר המדבר שבנגב המכון לחקר חיפה והגליל שהוקם לאחרונה באוניברסיטת חיפה.

כדי להדגים את הפעילות של הגיאוגרפיה היישומית נסקור כמה מן המחקרים שהוגשו לכנס:

פרופ' אלי שכון מאוניברסיטת בן־גוריון הביא במחקרו, שמדיניות מיסוי ליברלית לגבי יבוא רכב פרטי הביאה לא רק לעליה בשיעורי הרכישה של רכב פרטי, אלא אף שינתה את שיעורי הבעלות על רכב באזורי הארץ השונים. הגידול העיקרי היה בערי הלוויין של הערים הגדולות ולעומת זאת הוא היה קטן הרבה יותר באזורי הפריפריה. הגיל הממוצע של מצבת הרכב קטן באזורים הסמוכים למרכז הארץ ועלה בצורה מדאיגה באזורי הפריפריה כתוצאה מ„זרימת" רכב ישן מאזורי המרכז לעבר אזורי השוליים. התהליך הוסיף מימד חמור נוסף לאי־שיוויון הבין־אזורי בישראל וכן היו לו השלכות ישירות על רמת השירות לרכב ועל הבטיחות. רמת השירות הנמוכה יחסית באזורי הפריפריה (פחות מוסכים), יחד עם יכולת כלכלית נמוכה יותר של המשתמשים ברכב, הביאה לדחיית טיפולים ותיקונים ובכך ירדה רמת הבטיחות ועלה המספר של תאונות הדרכים. החוקר מציע מדיניות מיסוי פרוגרסיבית בהתאם לאזורי הבעלות של הרכב תוך הקפדה על רישום בהתאם למגורים בפועל, כאמצעי להקטנת הפער הבין־אזורי בתחום הבעלות על הרכב והשימוש בו. כמו כן הוא מציע לתת תמריצים לפיתוח מערכת שירותי רכב באזורים פריפריים.

בעבודה אחרת חקר פרופ' אלי שכון את ההשלכות המרחביות מהקצאת סובסידיות לתחבורה הציבורית. לדבריו הסובסידיה המוענקת למפעילי התחבורה הציבורית מכוונת להבטיח שירותי תחבורה ציבורית סדירים לכל הישובים בישראל, ללא התחשבות ביעילות הכלכלית. בפועל מקיימים מפעילי השירות סבסוד פנימי צולב, שמטרתו לאזן את ההפסדים בקווים בלתי־רווחיים. בבחינת המשק הלאומי עדיף היה לבטל רק את הקווים הבלתי־רווחיים ולבטל את הסובסידיה לקווים הרווחיים. כיון שלא ניתן לחשב רווחיות על בסיס קווים בשל ההקצאה המקובלת של אוטובוסים, נערך מחקר גיאוגרפי המחלק את ישראל לאזורי סובסידיה לפי סדר עדיפות והוצגו התוצאות המציאותיות שרצוי ליישם.

פרופ' ברוך קיפניס בחן את מוכנות המערכת היישובית ל„קליטת חירום" של רבבות עולים מברה"מ. לדעתו, קליטת עולים אלה, אשר יגיעו לארץ עם רמת מיומנות, השכלה וציפיות גבוהות, עלולה לחזור על דגם העבר של הקליטה, כלומר השתקעות במרכז הארץ, אם לא ייעשה מאמץ מכוון ורציני להכשרת אזורי הפריפריה לקלוט את הגנתה הראוי להם.

ספר חדש

לא כל מה שרצית לדעת על איידס

„המכה ה־11", פרי עטה של העתונאית ג'אונה יחיאל, עורכת מוסף סוף השבוע של „ג'רוזלם פוסט", שיצא לאור על־ידי הוצאת „תבל". הוא ככל הידוע לנו הספר הראשון על איידס שיצא בעברית (הוא נכתב במקור באנגלית ותורגם בידי נעמי גלן), אם לא להביא בחשבון חוברות הסברה קצרות. אפשר להבין „פיגור" זה על רקע מספר המקרים המועט יחסית – בינתיים – של מקרי המחלה בארץ: עשרות אחדות. מובן שמדינה כמו ארה"ב, שבה מגיע מספר חולי איידס לרבבות, וגם מדינות רבות במערב אירופה „מקדימות" את ישראל לא רק במספר חוליהן, אלא גם במספר הספרים בנושא זה.

הספר פותח בסיפור על חולה איידס בארץ שרופאיו שמו קץ לחייו, לפי בקשתו, לאחר שנמצא חשוך־מרפא ומצבו הלך והידרדר: והוא מסיים בסיפור על חולה איידס אחר, רופא יהודי־אמריקאי שנדבק בנגיף בארה"ב עקב יחסי מין הומוסקסואליים וביקר כאן כדי להתפלל ליד הכותל המערבי והוא כבר חולה מאוד. המחברת, באמצעות עתונאית במקצועה, נקטה איפוא דרך כתיבה עתונאית מובהקת, עם פתיחה וסיום „אנושיים". ספק רב אם סגנון זה מתאים לספר על נושא שכזה. מובן שהאיידס איננה רק נגיפים והדם במערכת החיסון וכיוצא באלה, אלא גם טרגדיות אנושיות, אבל הקורא רשאי לצפות לכך, שבספר הוא ימצא גם מידע מדעי „יבש" ומסודר על מחלה זו. מבחינה זו הוא יוצא נפסד, הן משום שחומר מסוג זה מועט בכמותו והן מפני שהוא מפוזר בין דפי הספר בצורה ספוראדית מאוד, בין סיפור אנושי לרעהו. כך, למשל, מוקדש רק פרק אחד מ־28 פרקי הספר למאבקי הקהילה הרפואית בעולם ובארץ בחקירת המחלה ובמציאת חיסון נגדה.

ייחודו של הספר „המכה ה־11" לעומת ספרים דומים על נושא זה שיצאו לאור בחו"ל הוא בהתייחסותו להיבטים מקומיים מובהקים, בין השאר תוך מתיחת ביקורת על היערכות מאוחרת מדי של משרד הבריאות הישראלי מבחינת נקיטת אמצעי מניעה מוקדמים, כגון סריקת כל מנות הדם המתרמות לבנקי הדם, כדי למנוע הפצת המחלה בדרך זו, פרסום הוראות והנחיות בדבר הדרכים לצמצום סכנת ההידבקות וכו'. אבל זהו „חלב שנשפך" ונוסיף, שגם שלטונות הבריאות במדינות אחרות שגו שגיאות חמורות בעניין זה, קצת בגלל סחבת ביורוקראטית ובעיקר משום שפרטים רבים של מחלה זו התבררו רק בהדרגה, וחלקם עדיין לוטים בערפל.

אין ספק שתסמונת הכשל החיסוני הנרכש ראויה שייכתב עליה ספר בעברית, אבל היא ראויה לספר שיטתי ו„מסודר" יותר מן „המכה ה־11", ולו תוך כדי פגיעה מסוימת בהיבט האנושי.

יתר לחץ־דם כמחסום לכאב

זה שנים רבות ידוע שכאשר אדם חש ריגוש עז, עולה לחץ־הדם שלו. אבל יש סברה, שקיימת גם השפעה הפוכה, רוצה לומר: יתר לחץ־דם מגן מפני חוויות לא־נעימות.

חוקרים מן המכון הפסיכולוגי בטיבינגן שבמערב־גרמניה, בראשות פרופ' נילס בירבאומר, הצליחו לאחרונה להוכיח זיקה כזאת. את ניסוייהם הראשונים ערכו בבעלי־חיים: כאשר גירו עצבים הרגישים ללחץ בחיות ניסוי, הואטו גלי המוח שלהן ובד בבד הן נעשו בלתי רגישות לכאב. בהמשך ערך בירבאומר ניסויים דומים בבני־אדם: הוא העלה את לחץ־הדם שלהם באמצעות שרוולי הגומי המשמשים למדידת לחץ־הדם ונוכח לדעת, שהללו היו רגישים לכאב הרבה פחות מבני־אדם אחרים שלא עברו טיפול כזה ולחץ־הדם שלהם נשאר ברמה ממוצעת. ההעלאה המלאכותית של לחץ־הדם גם „שיטחה", כמו בחיות הניסוי, את עקומות גלי המוח של בעלי לחץ־הדם הגבוה. אותן תוצאות עצמן נתקבלו, כאשר לחץ־הדם הועלה באמצעות תרופות הניתנות לאנשים בעלי לחץ־דם נמוך. לבסוף בדקו בירבאומר ועמיתיו פקיר הודי ומצאו, כי כל אימת שהוא עומד להציג בפני הציבור אחד מלהיטיו, כגון ניקוב העור או הלשון – לחץ־הדם שלו עולה בשיעור ניכר והאא"ג שלו מואט.

בירבאומר נוטה לראות בממצאים אלה הוכחה לקיומו של מנגנון של הגנה עצמית, כלומר: אנשים מעלים את לחץ־הדם להם, בתהליך בלתי־מודע, כאשר צפויה להם חוויה בלתי־נעימה או מכאיבה. ייתכן שהמנגנון פועל בדרך זו: עליית לחץ־הדם מפעילה מרכזים במוח המדכאים את הכאב. עוד הוא גורס, כי ייתכן שאנשים הסובלים דרך־קבע מיתר לחץ־דם „משתדלים", גם זאת בלא־יודעין, להישאר במצב זה, שאמנם טומן בחובו סכנה של מחלות לב ושבצים מוחיים, כדי למנוע מעצמם מצבים לא־נעימים אקוטיים.

בירבאומר ועמיתיו כבר נקטו צעדים ראשונים לניצול המנגנון שגילו כדי להשרות בבני־אדם ויסות מודע של כאבים. החוקרים בחנו מתנדבים, הציגו בפניהם את האא"ג שלהם ואחר־כך ביקשו מהם לשנות את עקומות גלי המוח שלהם כרצונם. התוצאה היתה, שהאנשים צמצמו עד למינימום את הפעילות החשמלית בשכבה העליונה של קליפת המוח שלהם ובאופן זה הפחיתו את רגישותם לכאב. בניסויים מתוחכמים יותר הצליחו החוקרים להשפיע על „ארנבות הניסוי" האנושיות שלהם למנוע מעצמם כאבים בצד אחד בלבד של גופם.

هكذا من الاصل

כוכבים ולילות

תיאטרון

רק בימי ראשון

הבמאי הצעיר גדי רול מביים בימים אלה שני שחקנים ותיקים, מריק הסמן והגר ירדן, בקומדיה המשעשעת "רק בימי ראשון", שתחתום את עונת ההצגות הנוכחית של תיאטרון באר שבע.

המחזה, שנכתב בידי הבריטי בוב לארבי ותורגם על ידי דן אלמגור, פותח צוהר אל עולמם המיוחד של קופר (הסמן) ואיילוס (ירדן), שני דיירים בבית אבות. השניים בונים עולם גדוש אשליות בריחה, מתאמצים לשמור על חרות זכרונם בעזרת שיחזור שמות חברי נבחרת כדורגל מפורסמת ומלגלגים על ה"זומבים"-דיירי בית האבות הסניליים. הם מעבירים את זמנם במשחקי שחמט, שתיית ויסקי וחלומות. בבית האבות משמשות אותם האחות וילסון (עידית מפרסון), הבונה קשר אמיץ ומיוחד עם קופר וגברת באוקר המנקה (חנה ריבר). העולם שמחוץ לבית האבות מיוצג בדמותם של ג'וליה (עמליה לורדביץ'), בתו של קופר ובעלה פיטר (רוברט הניג), המגיעים לביקור אותו לחודש ביום ראשון.

המחזאי בוב לארבי כותב לרדיו ולטלוויזיה ובחברת שותפו, ג'ון אספנגר, כתב סדרות קומיות מפורסמות לטלוויזיה הבריטית. אבי שבזי עיצב את התפאורה והתלבושות, אלדד לידור הלחין מוסיקה מקורית ועל התאורה אחראית גידי קוטרמן.

ההצגה הראשונה של "רק בימי ראשון" ב-18 ביולי.

אמיר רוזנבליט

ספרים

הסתכלות סלחנית

מילן קונדרה: "אהבות מגוחכות". מצ'כית: רות בונדי. זמורה ביתן. 195 עמודים.

בקובץ נכללים שבעה סיפורים מוקדמים של קונדרה. הוא כתב אותם בשנות ה-60, לפני שגלה ממולדתו ולפני שנעשה דיסידנט אהוד מאוד במערב.

גיבורי הסיפור "הטרמפ המדומה" הם נאהבים היוצאים לחופשה מחוץ לעיר. היא נערה תמימה וחסרת נסיון, ביישנית המתביישת בביישנותה. הוא צעיר מאצ'ואיסט, בעל-נסיון ורב-מג ביחסים עם נשים, שבחר בה מכולן בגלל תמימותה וביישנותה. בדרך למחוז הנופש שלהם הם משתעשעים במשחק תמים-לכאורה אך מסוכן: הוא שבו היא משחקת טרמפיסטית אלמונית ושוחרת הרפתקאות מזדמנות והוא משחק את נהג

הטרמפ "האדיב", הנחוש ברעתו לנצל את ההזדמנות שנפלה לידיו. היא משילה את שיריון הבושה והמשחקת, בפעם הראשונה בחייה, את האשה הנועזת, המפתה, הטורף הקל, בניגוד למסורות שכפה עליה חינוכה ושכפתה בהן את עצמה; הוא משיל את האשליות שהיו לו לגביה: היא אשה ככל הנשים שידע לפניה ושלא רצה לדעת אחריה.

מתי המציאות "אמיתית" ומתי היא "משוחקת"? בסיפור הזה המשחק הוא אמצעי להעצמת המציאות ולדיכוכה. המשחק הזמני גורם לגיבורים לקלף את הסייגים והאיסורים שעיגנו בהם את יחסיהם עד עתה, לבטל את התפקידים הקבועים שבחרו לשחק בהם. הוא מאפשר להם להציץ זה בפני זה ללא אשליות. בשלבים המוקדמים של המשחק נהנית הנערה הביישנית ממופקרותה והגבר נהנה מהשפלתה. אחר-כך הם מנסים, ללא הצלחה, לחזור למתכונת יחסיהם הקודמת. "הבחור החל לקרוא לעזרתו את החמלה (היה עליו לקרוא לה ממרחקים, כי היא לא נמצאה בקרבת מקום) כדי שיהיה מסוגל להרגיע את הנערה".

בסיפור הזה, כמו בסיפורים האחרים בקובץ, מתרמזים מוטיבים שבאו לביטויים המלא ברומנים המאוחרים של קונדרה. תיאור הנאהבים והיחסים ביניהם ב"הטרמפ המדומה" נקרא כסקיצה לדמותם של תרזה וטומאש ב"הקלות הבלתי נסבלת של הקיום". נדמה לי שבסיפור הזה מזכיר קונדרה בפעם הראשונה את החמלה כמרכיב חיוני ביחסים, כסיבתם ומסרתם. ב"הקלות הבלתי נסבלת של הקיום" כבר פיתח תיאוריה סביבה ואף הקדיש פרק לבחינת משמעויותיה. החמלה שחש טומאש לתרזה היא המבחינה בין תרזה ובין הנשים האחרות בחייו, היא המבדילה בין יחסים מודולאריים, בני חלוף, ובין היכולת התמידית לחוש את הזולת, להשתתף ברגשותיו, בטוב וברע.

גם את הלבטים של גיבורי הסיפורים האלה פיתח קונדרה יותר ברומן המאוחר שלו. אחד מגיבורי הסיפור "הסימפוזיון" (שגם הוא וריאציה על נושא החמלה, או, ליתר דיוק, על משמעות היעדר החמלה) מתלבט בשאלת האחריות והאשמה שהיא בעיניו "המפתח לכל סוד קיומו של אדם". שאלה עתיקה שימיה כימי אדיפוס המלך, וקונדרה חוזר אליה בהקשר אחר ב"הקלות הבלתי נסבלת של הקיום".

רוב הסיפורים כתובים בהסבנות, וכמה מהם כבתחבולת או כמערכון. אלה הזכירו לי את סרטיו המוקדמים של מילוש פורמן (במיוחד את "אהבותיה של בלונדינית"), בן מולדתו של קונדרה.

סיפורי "אהבות מגוחכות" אולי אינם המיטב של קונדרה, אבל הם מהנים מאוד גם אם לא משווים אותם עם יצירותיו המאוחרות. קונדרה מלווה את גיבוריו בהסתכלות סלחנית, מבודחת: לעולם אין הוא שופט אותם. גדולתו בעיצוב אמין של דמויות בשר ודם שהקורא חש אותן וחש איתן. ואולי זה מה שרצה שנחוש כשציווה לנו את החמלה. מומלץ בחום.

מיכל פז

מוסיקה

לקראת עונה חדשה

התזמורת הקאמרית הישראלית סיימה את עונת הקונצרטים הנוכחית בהופעות עם הכנר שלמה מינץ – כסולן וכמנצח. מינץ יופיע עם התזמורת גם בעונה הבאה. בינתיים נמסר כבר מידע מפורט לקראת העונה הקרובה שתכלול שלוש תכניות מרכזיות:

"קולות וגוונים" – הסדרות למנויים, שמונה קונצרטים ועוד אופרה בביצוע במתי מלא, בשיתוף עם האופרה הישראלית החדשה והתיאטרון הקאמרי – "לה בוהם" מאת פוצ'יני בהשתתפות סולנים מחו"ל ומהארץ.

נוסף על המנהל המוסיקלי יואב תלמי, אפשר למצוא בין המנצחים את כריסטוף אשנבאך שיופיע גם כסולן עם פתיחת העונה (בהיכל התרבות בתל-אביב, ב-10 בספטמבר) יחד עם הפסנתרן והמנצח ציפון בארשי בתכנית מיצירות באך ומוצארט.

המלחין הפולני הנודע קז'שטוף פנדרצקי ינצח (בפברואר) על יצירות מאת סראוש ביירד ("קולה ברוניון" לפי רומן רולאן), הסימפוניה הארבע-עשר מאת שוסטקוביץ' (לסופראן, לבאס ולהרכב קאמרי) ועל הקונצ'רטו לויולה ולתזמורת שלו עצמו – עם הסולן דניאל בנימיני, וכן ז'אן פרנסואה פאייאר ואורי סגל.

הסולנים: גד לברטוב (ויולה), יאנוש סטארקר (צ'לו) והצעירים-הישראלים רן צמח (פסנתר) ושירה רבין (כינור) והכנרים דוד בראוזה ואדה שירן.

מהיצירות שתבוצענה בולטות: שיר יונת היער מתוך "שירי גורה" של שנברג, הרקוויאם בדו-מינור של כרוביני (בהשתתפות המקהלה הפילהרמונית הסקוטית) ומיסה ברוויס מאת היידן (בהשתתפות זמרי קאמרן בניצוח אבנר איתי) היצירות הישראליות שתושמענה: "יזכור" לויולה ולתזמורת מאת פרטוש, "ההרים של דומה" מאת אבני ו"יזכור" למקהלה ולתזמורת מאת קופיטמן.

תכנית שנייה – ארבעה קונצרטים קיציים "בעיקר מוצארט" (ביוני-יולי), מהדורה נוספת "פסטיבל אמאדיאוס" שתכלול, בין השאר, את הקונצ'רטו הרביעי לכינור, יצירות לכלי נשיפה, עם נשפני התזמורת בניצוח מרדכי רכטמן (בגן הבסון של הפילהרמונית), קונצ'רטו לפסנתר, עם הסולן רודולף בוכבינדר" והרקוויאם ומיסת ההכתרה בניצוח תלמי ותיקולט קרמר לסירוגין ובהשתתפות "מקהלת הסולנים הנורווגית" מהמובחרות שבמקהלות סקנדינביה.

"בין הסולנים: שילה ארמסטרונג – סופראן ומירה זכאי – אלט, כריסטוף המברג – כנור), מקהלת "סנט ג'אקבי" מגרמניה תשתתף (במארס) בקונצרט מיוחד בביצוע האורטוריה "שמשון" מאת הנדל.

תכנית שלישית – חמישה קונצרטים מוסברים לילדים, להורים ו"לכל המשפחה" (בעונה הבאה – שש סדרות מקבילות) עם תלמי ואריה ורדי כמנצחים ומנחים. בין נושאי הקונצרטים: "מהו בעצם תיזמור", "קסמי האופרה" (או: אופרה זה כבר סיפור אחר), "מן הצפון (עולמו של אדוארד גריג", "על הצורה המוסיקלית".

במהלך העונה עומדת התזמורת לצאת למסעות בחו"ל: בספטמבר תנגן בהונגריה, בקונצרטים בבית-הכנסת הגדול בבודאפשט ובאולם הקונצרטים העירוני. בנובמבר תסייר ביפאן, באנגליה ובסקוטלנד. בינואר – בפורטוגל ובמארס – בארה"ב.

ישראל דליות

קיץ במוזיאון ישראל. מיגוון תערוכות ואירועים נלווים. ב-7 ביולי תיפתח תערוכת "יהודי המופלאה". האירוע המתקשר לתערוכה זו: אובין מהטה ומופע של שירה, מחול ומוסיקה הודיים.

התערוכה "לצייר באגן הים התיכון" תיפתח אמנם ב-16 ביולי, "אבל כבר ב-14 בו מתחילות התגיגות: יום הבסטיליה" יצויין במוזיאון בהופעת להקת המחול הצרפתית "או קאר דה לה דאנס", מוסיקה פולקלורית, מאכלים לאומיים וזיקוקין די נור.

את פתיחתה של התערוכה "3500 שנות אמנות סיניות" ב-9 ביולי תלווה הופעה ראשונה מסוגה בארץ של הרקדנית יין מאי מסין העממית.

בין ה-2 ל-4 ביולי יוקרנו במוזיאון סרטי אידיש וזאת לכבוד התערוכה "התחייה היהודית באמנות האוונגארד הרוסי" הנערכת עתה במוזיאון.

ועוד, מקצה אחר של העולם, תערוכת אריגים ממקסיקו. תערוכה זו תלווה בשני אירועים מוסיקאליים: הופעתה של להקת "יוויפנופס" מאוניברסיטת ייל ונגן הצ'מבלו מקולומביה רפאל פויאנה.

ניר בן-גל שזכה בתואר הכוריאוגרף הבולט ב"מונים למחול" השנה יופיע, יחד עם רעייתו ליאת דרור, במוזיאון תל-אביב שם יעלו את יצירתו "דירת שני חדרים" ב-7.7. השניים, אגב, מכינים עתה יצירה חדשה ללהקת בת-שבע שנקראת "חסר צורה" ובקיץ יכינו יצירה נוספת ללהקת המחול הקיבוצית.סרט ערבי

ואם כבר שכחתם את פסטיבל ישראל, ביקורתם ב"לילות יפו" ולא החמצתם סרטים רבים בפסטיבל הקולנוע של ירושלים, אתם מוזמנים לאירוע נוסף: ביום רביעי ה-8 ביולי יתקיים באמפיתיאטרון הטבעי שבחוף קטיף ערב שירי ארץ ישראל, מדבר וים. שם תוכלו לשמוע את גלי עטרי, יזהר כהן, שלמה בר-אבא, אריק סיני, צמד הדודאים, חנן גולדבלט, להקת הנח"ל, אושיק לוי, גיתית שובל, מילי מירן, ראובן ארז ושאול צירלין. המופע, אגב, יצולם לטלוויזיה וישודר גם בגלי צה"ל.

קונצרט

חוויה

בזוהר ובעומק ביצעה התזמורת הפילהרמונית הישראלית, בניצוח זובין מהטה, את הסימפוניה השמינית בדו מינור של אנטון ברוקנר, האחרונה שהמלחין השלים (מנויי הסידרה השישית, קונצרט שביעי שנדחה בשעתו).

ברוקנר הרחיב את תזמורתו בהוסיפו כלי שלישי לכל סוג כלי הנשיפה של עץ והגדיל את מספר הקרנות לשמונה, כשארבע מהן מתחלפות עם טובות-ואגנר, כשם שעשה בפרק השני הרביעי בשביעית. השמינית היא הסימפוניה היחידה שבה משתמש ברוקנר בנבל.

בצדק בחר מהטה בעיבוד שברוקנר נאלץ לעשות, ולא בגירסה המקורית, כמקובל ברוב הסימפוניות שלו, שכן בעיבוד זה הוא פיתח באופן מרשים את הפרק הראשון.

מהטה, שניצח על תכליל מסובך זה בעל-פה, שיווה ליצירה עיצוב מלא מתח ותנופה. ההפנמה בפרק האיטי היתה עוצרת נשימה. התזמורת עקבה אחר שרביטו במסירות ובהתלהבות.

למעשה השמינית של ברוקנר היא יצירה מלוא-ערב. אך בקונצרט זה קדם לה הקונצ'רטו לכינור בסול מג'ור של מוצארט, עם יצחק פרלמן כסולן. הביצוע של הקונצ'רטו היה נפלא, מלא חן וחום ומעמיק. החוויה שהוא העניק לקהל תישאר בוודאי בזכרונו לזמן רב.

יהודה כהן

פסטיבל בירדן

המלכה נור, רעייתו של המלך חוסיין, תפתח את אירועי "פסטיבל ג'רש" הירדני, לשנת 1987. הפסטיבל, שרוב אירועיו יתקיימו באמפיתיאטרון הרומאי בעיירה ג'רש, יימשך 23 ימים החל מיום רביעי ה-8 ביולי ועד ה-31 בו.

בין היתר יופיעו בפסטיבל זה להקת הבלט של מוסקווה, תיאטרון מוסיקאלי מארה"ב שיעלה את "אלדין ומנורת הקסמים", להקת הפולקלור הלאומית של ספרד, להקת בלט מברינטנה וכן להקה מסין העממית. כל המופעים ישודרו בטלוויזיה הירדנית, חלק מהם בשידור חי.

מנכ"ל הפסטיבל מסר במסיבת עיתונאים כי הפסטיבל הבין-לאומי של ג'רש מורכב משלושה אלמנטים עיקריים: מופעים מאירופה וארה"ב, מופעים מארצות ערב האחרות, ומופעים ירדניים.

בחלק הערבי של הפסטיבל, יופיע מי שמכונה "הגאון של הקולנוע והתיאטרון הערבי" דוריד לחאם, ששני סרטיו הסאטיריים "הגבול" ו"הדו"ח" שהצליפו בשלטון, כל שלטון בכל מדינה ערבית, היכו גלים וזיכוהו בפרסים רבים. דוריד שהוא סורי, יופיע עם להקת תיאטרון מסוריה במחזמר חדש, ביקורתי אף הוא. וההופעה בפסטיבל ירדן תהיה גם הופעת הבכורה של המחזמר. כן יופיעו להקות-פולקלור מלבנון וממצרים, זמרים ומשוררים מארצות ערב השונות, וכעשר להקות ירדניות. צופים מישראל שיעקבו אחר אירועי הפסטיבל הירדני באמצעות הטלוויזיה, יוכלו להציץ הצצה חטופה אל עולם הפולקלור, המוסיקה והריקודים של הארצות השכנות, ואף ליהנות מהם ומכמה להקות בלט-ופולקלור בין-לאומיות.

יעקב למדן

שידורים

טלוויזיה

חינוכית

09.00 טלטקסט: עד כאן.
09.05 שעת כושר.
09.15 פרפר נחמד: בקיץ.
09.40 הלב, פרק 4: מרקו כועס על אבא.
10.05 הרפתקאות באי הבונים: פרק ג'.
10.30 צבע בנחל: פרק ראשון (שידור חוזר של הסדרה).
10.55 מגע: שידור חוזר של התכנית ביום ו'.
11.25 באדי נורמן בברודווי.
11.30 גיאוגרפיה בדיל.
2.00 טלטקסט: עד כאן.
2.05 היום שבו השתנה היקום: סדרה תעודית בת 10 פרקים בהנחיית ג'יימס בורק.
3.00 רכבת ההפתעות: פרס אנימציה.
3.20 גבעת פלפלת: משפחת העכברונים.
3.40 200 שניות למועצת הירקות: רפי מירד.
3.45 שעת כושר.
3.55 רחוב סומסום.
4.25 ילדת הפלא, פרק 8: הבריון.
5.00 ערב חדש. מנחה דן מרגלית.

כללית

5.30 טניס – אליפות ויימבלדון 1987. שידור ישיר של גמר משחקי יחידים (גברים).
בשל שידור משחקי הטניס יחולו שינויים בלוח שידורי הערב.
6.30 קיצור החדשות (ערבית).
6.32 בתורנו לך – מבחר שירים וריקודים (ערבית).
7.00 יומן השבוע (ערבית).
8.00 כותרות מבט.
8.02 עד פוס – מבזק [illegible].
8.30 "תביעות קטנות".
9.00 מבט לחדשות.
9.30 תשדירי שירות.
9.35 לקראת שידור.
9.50 "שושלת" – פרק 48: בלייק ואלקסיס שבים לדנוור, אך בלייק מסרב להאמין שבנו סטיבן אינו בין החיים עוד. הוא אינו מוכן לתת יד לטקס האזכרה שאלקסיס מתכננת לזכרו. קריסטל מודאגת בשל התנהגותו של בעלה. דאגתה הכנה משכנעת את פאלון באהבתה של קריסטל אל אביה, והשתיים מתפייסות. אלקסיס מתפנה מכל האירועים האלה כדי לפתות את מארק, ואילו סמי ג'ו, אשתו של סטיבן, המתעקשת להיקרא מעתה סמנתה, שבה ומופיעה בדנבר, ותינוק בזרועותיה.
10.40 "מצב הרוח" – ענייני תרבות ואמנות. בתכנית משולבים מופעים, ראיונות ושיחות בתחומים למיניהם. מנחה ירון לונדון.
11.30 "גבול התמורותים" – סיפור א': עוזר המורה. מורה בבי"ס תיכון, הנרדף על ידי בנופיה, נשבה להשפעתו של שרוף. סיפור ב': מסך עולה. מחזאי בינוני מקבל מעמית גוסס קמע מזל כזוהרי. משאלתו היחידה היא להיות מחזאי בן-אלמוות.
12.00 חדשות הלילה.

משחקי ויימבלדון. מרטינה נברטילובה על הברכיים לאחר נצחונה במשחק חצי-הגמר נגד כריס אוורט.

רדיו

קול המוסיקה

07.09 בהאזנה נינוחה – מוצארט: סונטה בלה מז'ור לפסנתר; שומן: חמישיה במי במול מז'ור לפסנתר ולכלי קשת; ברהמס: ולסים על שירי אהבה; שוסטקוביץ': פרלודים לפסנתר; אלגר: וריאציות "אניגמה".
09.00 קונצרט בוקר – בטהובן: קונצ'רטו מס' 1 לפסנתר ולתזמורת; היידן: סימפוניה מס' 45 [illegible].
11.57 פינת השיר – משירי יעקב שטיינברג.
12.00 אמנים באולפן – חיה לבבי, כנור עם ח. ישראלי רד. קידשטיין כנה, פסנתר – מוצרט: סונטה בסי במול מז'ור ק. 378 ש. פייגין: סונטה (1968) י. אהרון: נעימה יהודית; שוברט: סונטינה מס' 1 ברה מז'ור אופ. 137.
13.05 בהאזנה נינוחה – באך: פנטסיה כרומטית ופוגה; מוצארט: חמישיה בלה מז'ור לקלרינט ולכלי קשת; [illegible] "הטיס", מחזור שירים.
15.00 מוסיקה כאן ועכשיו – יוסף קמינסקי: פתיחה סימפונית (התז. הפיל. הישראלית/ז. מהטה); [illegible]: "הגעגועים לשלום" (נגני כלי הקשת של התז. הסימפ. רשה"ש/ב. הורנסטון); רובינס הל: לואיס: קונצ'רטו לתזמורת קאמרית (התז. הסימפ. רשה"ש/מ. קומיסונה).
15.48 מוסיקה ליום ראשון – [illegible].

באך – יוהנס פסיון – אוטה פרו/הבר (סופרן); פרנה שומל (אלט); אלדי בלדין (טנור) ברטלס מנדריגל ולנר הלדווין (בריטון) פוסמייר (בס); [illegible] בניצוח רולף בק.
18.00 החידון המוסיקלי (ש.ח.).
19.00 מוסיקה קלאסית קלה.
20.05 אינטרלוד [illegible].
20.30 הקונצרט השבועי – רסיטל היינריך שיף (צ'לו), אריך ברמוצ'לי (פסנתר) – באך: סויטה מס' 3 בדו מז'ור רי"ב 1009; שוסטקוביץ': סונטה לצ'לו ולפסנתר ברה מינור; סונטה מס' 1 במי מינור לצ'לו ולפסנתר; מרטינו: וריאציות על נושא של רוסיני.
22.30 מן המקורות – בגינת הקוראים במוסיקה המסורתית של קוריאה.
23.00 מחזור יצירות – ברהמס: [illegible].

רשת א'

10.05 שירקוד – מחולות ושירים משלנו.
15.00 צבעי הקשת: "שירי ארץ-ישראל".
15.30 האוניברסיטה המשודרת – שיחות לימי ההפטרה.
16.05 רדיו-עשרה – כתבי נוער מדווחים על המתרחש בחיי הנוער.
19.10 תכנית ורד.
22.05 תפוח עץ – תכנית על הקשר בין הורים לילדיהם הפעם: שעמום בחופשה.

רשת ב'

18.06 מסיבת עתונאים.
19.35 עם ישראל – עניינים יהודיים בעולם.
20.05 אומר בשבחין – פיוטים ופרקי חזנות מסורתיים.
22.05 בינינו לבין עצמנו.
00.15 לאהוב בחלום – שירים לסיומו של יום.

רשת ג'

18.06 מצעד הפזמונים הלועזיים.
21.05 אדום עתיק.
23.05 מבט לתרבות.

גלי צה"ל

13.05 אחר אחר.
16.05 ארבע אחרי הצהריים.
18.05 שפה קלה על כלכלה.
19.05 לקראת גיוס – שאלות ותשובות בשידור חי למתגייסים לצה"ל. [illegible]
19.05 בירד הדרך (צה"ל 2).
20.05 עושים מוזיקה.
20.05 מכוכבים (צה"ל 2).
21.30 אוניברסיטה משודרת – הגיאולוגיה של ארץ ישראל – [illegible].
22.05 מבט הקסם המיסתורי וש.ת. צה"ל 2.
23.05 קול הצאת הזה צה"ל 2.
23.55 שיחת חצות – עם העיתונאי [illegible].
00.05 ציפורי לילה משותפת.

שידורים קבועים

קול המוסיקה

06.02 צלילי בוקר.
07.07 פרטים על התכניות.
11.57 מגישים שיר.
20.27 מגישים שיר.

רשת א'

06.00 שידורים לעולים.
07.30 רדיו קל.
08.05 תונה.
09.05 טלרדיו.
10.05 מניבי בוקר.
11.05 רגע של עברית.
11.10 שידור יומי לבתיה"ס.
11.30 שירי עמים.
12.05 מעורב ירושלמי.
14.06 בראש צעיר.
17.10 שירים עבריים.
18.06 מנחת ערב.
19.20 פרקי היום מנ"ך.
19.30 שידורים לעולים.

רשת ב'

06.06 "שמע ישראל".
06.12 התעמלות בוקר.
06.22 להקלאי.
06.30 סקירות מאמרי העיתונות.
06.53 אור יקרות.
06.57 רגע של עברית.
07.00 הבוקר הזה.
08.05 קשים עניין.
09.05 ביקור בית.
10.05 כל צבעי הרשת.
11.40 הודעות.
12.10 את בכ?.
12.50 מה נשמע.
13.00 כוצי היום.
14.06 לראות אך לא לראות.
14.30 בת צחוק.
15.05 רגעי קסם.
15.51 לוח מרעסה.
16.05 תמונת הצרך.
16.55 קראתי ספר.
17.05 יומן כלכלה.
17.30 על מספרים ואנשים.
18.45 היום בספורט.
19.00 היום הזה.
22.58 רגע של עברית.
00.05 יומן חצות.

רשת ג'

06.11 בוקר לאור.
07.07 שיר בבקר בבוקר.
09.05 בא לי.
10.05 שיחה.
11.05 50 בצל.
13.05 כל טוב.
14.06 בגן גב.
16.05 מוסיקה לעניין.
17.05 משקפיים.

גלי צה"ל

05.45 פרקי אבות.
05.55 באופן מילולי – פינתו של אבשלום קור.
06.05 אוניברסיטה משודרת.
06.30 מקומים עין.
07.07 שבע אפס שבע.
08.05 בוקר טוב ישראל.
09.05 אילה בוקר.
10.05 המסקנה עשר.
11.05 נבון לעכשיו.
13.05 מקום טוב באמצע.
14.05 רק זה מי.
15.05 מה יש.
16.54 באופן מילולי.
17.00 ערב טוב ישראל.
18.45 משולש.
18.54 הודעות לחיילים.
19.05 שירים מכאן.
21.00 מבט לחדשות.
22.05 על הדבש ועל העוקץ.
23.05 עשרים וארבע היום שהיה.
00.05 ציפורי לילה.
02.00 לא רוצים לישון.
שימו לב לשידורי F.M.

סרטים

■ תל-אביב

אסתר: נשק קטלני 5, 7.30, 9.45
אורלי: ילדים חורגים לאלוהים 4.30, 7, 9.30
בית ליסין: הנבואה 11.15, 7.15, 9.30
בית יהודה: פייבל והחלום האמריקאי 11, 5, 7.15, 9.30
גורדון: הגב רטוב 10, 6, 8
גת: בלוז לחופש הגדול 5, 7.30, 9.45
דיזנגוף 1: פושע מובכל וילדה קטנה 11, 1.30, 5, 7.30, 9.50
דיזנגוף 2: שירותים אישיים 11, 1.30, 5, 7.30, 9.50
דיזנגוף 3: שיחות מלוכלכות 7.30, 9.50
[illegible] 11, 1.30, 5
דקל: קרוקודיל דנדי 7.15, 9.30
דרייב-אין: המוכבל בסיטו 8, 10
חצות סקס
הוד: המוכבל בסיטו 5, 7.30, 9.30
הקולנוע (בית ציוני אמריקה): בשיקה ארומה 5, 7.30, 9.30
חן 1: בי"ס למשטרה אוזמי 5.40, 7.55, 9.55
הרפתקאות מוטי בלש 10.30, 12.30, 4.00
חן 2: חנות קטנה ומטריפה 5.35, 7.45, 9.50
בוט מכוכב אחר 4, 10.30, 12.30
חן 3: אני החברה 9.55, 7.50, 5.30
רוכבי אכפת לי 3.55, 12.30, 10.30
חן 4: סיפור מהחיים 7.45, 5.35
אנשי הפח 9.55
תינוק מחר במשפחה 3.35, 12.30
חן 5: אל תקרא לי לבן 9.55, 7.30, 5.35
בכבי 4, 12.30, 10.30
לב 1: לוי וגולית 9.50, 7.40, 5, 2, 11.30
לב 2: נרדפי הגזע 11.30, 2, 5, 7.40, 9.50
לב 3: לחוצי הרוח 11.00 / מלו 2.00
חליפת ערב 5.00 / מלו 7.40
חליפת ערב 9.50
לב 4: בקצב השעון 11.30, 2, 5, 7.40, 9.50
לימור: פלאטון 7, 9.30
סרוז וקדרות הקסמים 11.00
מוגרבי: סגור לרגל שיפוצים
מוזיאון: מותו של מוכן 4.30, 7, 9.30
מסע הקסם המסתורי 9.00
מקסים: אהבה צעירה, אסקימו לימון 7.30, 9.30
סיון ולשכבי אלגבי: משהו פראי 5, 7.30, 9.40
חצות – אוכפים להמים
סינמה 1: אהבה צעירה אסקימו לימון 5, 7.30, 9.40
סינמה 2: מעבר לשיא 5, 7.30, 9.40
סמדר: סגור לרגל שיפוצים
פאר: לא שם דין 5, 7.30, 9.30
פריז: בסי בלו 5, 7.30, 9.30
11.15 מציצים
צפון: שם הורד 7, 9.50
פייבל והחלום האמריקאי 5.15
שחף: ימי הרדיו 5, 7.15, 9.30
מפצח האגוזים 11.00 בבוקר
תמר – רמת-אביב: שלום לך אהובתי
תכלת: הבנות מעבר לפינה 7.30, 9.40 / חצות – בננות
תל-אביב: אהבה צעירה, אסקימו לימון 5.30, 7.40, 9.50

■ ירושלים

אורדון: אהבה צעירה אסקימו לימון 7, 4.30, 7.30, 9.30
אורגיל: נשק קטלני 4.30, 7, 9.15
אוריון 1: לוי וגולית 4.30, 7.15, 9.15
אור 2: נשק קטלני 4.30, 7.15, 9.15
אור 3: בסי בלו 7, 9.15
מאוהבים באהבה 2 – 10.30, 4.30
אור 4: משהו פראי 4.30, 7.15, 9.15
11.45 פרס אילם
10.30 שכם רב המפירות
11.15 פסק דין
אור 5: ללא המים 4.30, 7.15, 9.15
קרוקודיל דנדי 10.30
11.15 פרפיש
בית אגרון: [illegible] 6.30
[illegible] 6.00
[illegible] 8.00
ילדה יפה 9.45 / חצות — שבלול
אור גיל: קסימה כחולה 9.15
[illegible]
הבירה: סיפורים שסיפרתי לאבא 7.30, 9.30
כפיר: שם הורד 4.30, 7.30, 9.30
מישמיל: לא שם דין 6.30, 7.30, 9.30
סמדר: קריאת העורב 7, 9.15
עדן: המוכבל בסיטו 4.30, 7.30, 9.30
רון: בלוז לחופש הגדול 4.30, 7.30, 9.30
תיאטרון ירושלים: מלו 6.45, 9.15

■ חיפה

אורה: אהבה צעירה אסקימו לימון 4.30, 7.00, 9.15
אורלי: שם הורד 7, 9.30
במבי 11, 4.30
אמפיתיאטרון: מעבר לשיא 4.30, 7, 9.15
ארמון: סגור
חן: בי"ס למשטרה אוזמי 4.30, 7, 9.15
עצמון 1: המוכבל בסיטו 4.30, 7, 9.15
עצמון 2: ימי הרדיו 4.30, 7, 9.15
עצמון 3: ילדים חורגים לאלוהים 4.15, 6.45, 9.10
פאר: נשק קטלני 4.30, 7, 9.15
קריאטור: לא שם דין 4.30, 7.15, 9.45
רון: הגבורים 7.15, 9.30
רב גת 1: בלוז לחופש הגדול 7, 9.15
הרפתקאותיו של סופר בלש 11, 4.30
רב גת 2: חנות קטנה ומטריפה 7, 9.15
מאוהבים באהבה 2 – 4.30, 11

■ קרית חיפה

ספיר: קרוקודיל דנדי 5, 7.15, 9.30
מביע: נשק קטלני 7, 9.15
אורות: ילדים חורגים לאלוהים 7, 9.15
בית העם: לא שם דין 7.30, 9.30
[illegible]: אהבה צעירה אסקימו לימון 4.30, 7, 9.15
ציון: לא שם דין 7.30, 9.30

■ אשדוד

אסתר: המוכבל בסיטו 7.30, 9.30
אשדודה: נשק קטלני 7.15, 9.30

■ אשקלון

אסתר: נשק קטלני 7.15, 9.30
מאור: מעבר לשיא 7.15, 9.30
רחל: רימון חי 7.30, 9.30

■ באר שבע

קרן: אהבה צעירה אסקימו לימון 5.00, 7.30, 9.30
9.00

■ חולון, בת ים

ארמון: לא שם דין 5, 8, 9.45
מגדל: חנות קטנה ומטריפה 7.30, 9.30
מתנס קרית שרת: סגור
סביון: אהבה צעירה אסקימו לימון 5, 7.30, 9.40
רינה: המוכבל בסיטו 7.30, 9.30
עצמאות: ילדים אהבה צעירה אסקימו לימון

■ כפר סבא, רעננה

שמיר: ילדים חורגים לאלוהים 7.15, 9.30
5, 11 מאוהבים באהבה II
תן: פושע מובכל וילדה קטנה 7.45, 9.30
אורות: קורוסטן 9, 7, 5
בית ביבל: קולמע תאטורן:
יהושע יהושע 10.00, 8.00

■ לוד ■ רמלה

אורליה: סגור
בית חיה: פלאסטון 7.15, 9.30
אורה: המוכבל בסיטו 7.15, 9.30

■ נהריה ■ עכו

אנדריאנה: לא שם דין 7.30, 9.30

■ נתניה

פמודיה: בלוז לחופש הגדול 6.00, 8.00, 10.00
רמבו הפיל המעופף ב-11.00
אמתה: אהבה צעירה אסקימו לימון 8, 10
שרון: נשק קטלני 6, 8, 10
11.00 העמותי שומר השוק
חן: אהבה צעירה אסקימו לימון 5, 7.30, 9.40

■ קרית אונו

מתנ"ס: סגור

■ פתח תקוה

שלום: לא שם דין 7.30, 9.30
היכל 1: אהבה צעירה אסקימו לימון 5, 7.30, 9.30
היכל 2: המוכבל בסיטו 5, 7.30, 9.40
היכל 3: ימי הרדיו 5, 7.30, 9.40

■ ראשון לציון ורחובות

ר.ג. רון 1: אהבה צעירה אסקימו לימון 5, 7.30, 9.40
ר.ג. רון 2: המוכבל בסיטו 5, 7.30, 9.40
נמסך: סגור
ראשון: לא שם דין 7.30, 9.30
בית העם: צבע הכסף 6.45, 9.30
הדר: בלוז לחופש הגדול 7.30, 9.30

■ רמת-גן וגבעתיים

ארמון: נשק קטלני 7.30, 9.45
ארמון: בי"ס למשטרה אוזמי 5.00, 7.45, 9.45
לילה: לא שם דין 5, 7.30, 9.30
הדר: אהבה צעירה אסקימו לימון 5, 7.30, 9.40
רב גן 1: ימי הרדיו 7.30, 9.45
הרפתקאות מוטי בלש 10.30, 12.30, 5.00
רב גן 2: משהו פראי 7.30, 9.45
בוט מכוכב אחר 10.30, 12.30, 5.00
רב גן 3: אני החברה 7.30, 9.45
רוכבי אכפת לי 5.00, 12.30, 10.30
רב גן 4: קרוקודיל דנדי 7.30, 9.45
פייבל והחלום האמריקאי 10.30, 12.30, 5.00
שביט: ילדים חורגים לאלוהים 7.15, 9.30